

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. marraskuuta 2022
(OR. en)

14348/22
ADD 1

FRONT 409
COMIX 513

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	31. lokakuuta 2022
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	C(2022) 7591 final – LIITE
Asia:	LIITE asiakirjaan Komission suositus rajoilla suoritettavia henkilötarkastuksia varten laaditusta, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten käyttöön tarkoitetusta yhteisestä rajavartijan käsikirjasta (Schengen-käsikirja) ja suosituksen C(2019) 7131 final korvaamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja C(2022) 7591 final – LIITE.

Liite: C(2022) 7591 final – LIITE

Bryssel 28.10.2022
C(2022) 7591 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

Komission suositus

rajoilla suoritettavia henkilötarkastuksia varten laaditusta, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten käyttöön tarkoitettua yhteisestä rajavartijan käsikirjasta (Schengen-käsikirja) ja suosituksen C(2019) 7131 final korvaamisesta

LIITE

Rajavartijan käsikirja

OSA 1 – MÄÄRITELMÄT	6
OSA 2 – RAJATARKASTUKSET	15
I JAKSO: Rajatarkastusmenettelyt	15
1. Rajanylityspaikoilla tehtävät tarkastukset.....	15
2. Unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden tarkastukset	20
3. Kolmansien maiden kansalaisten tarkastukset maahantulon yhteydessä	29
4. Haut Schengenin tietojärjestelmästä (SIS) ja varastettujen ja kadonneiden matkustusasiakirjojen tietokannasta (SLTD).....	45
5. Erityissäännöt tietyille henkilöryhmille suoritettavista.....	57
5.1. Valtionpäämiehet	57
5.2. Ilma-alusten lentäjät.....	58
5.3. Merenkulkijat.....	58
5.4. Diplomaatti-, virka- tai virkamatkapassin haltijat sekä kansainvälisten järjestöjen henkilöstö.....	60
5.5. Raja-alueen asukkaat, joihin sovelletaan paikallista rajaliikennettä koskevaa järjestelyä	62
5.6. Alaikäiset	63
5.7. Kolmansista maista kotoisin olevat koululaiset, jotka oleskelevat EU:n jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa, johon ei sovelleta viisumipakkoa	66
5.8. Rajatyöntekijät	67
5.9. ADS-matkailijat	68
5.10. Pelastuspalvelut, poliisi, palolaitos ja rajavartijat.....	68
5.11. Offshore-työntekijät.....	69
5.12. Sisäisen siirron saaneet työntekijät	69
5.13. Tutkijat ja heidän perheenjäsenensä	72
5.14. Opiskelijat.....	75
5.15. Erosopimuksen edunsaajat	73
6. Matkustusasiakirjojen leimaaminen	78
7. Tarkastusten lieventäminen	84
8. Maahanpääsyn epääminen	86
9. Viisumin myöntäminen ulkorajalla, muun muassa kauttakulkumatalla oleville merenkulkijoille, sekä tällaisen viisumin epääminen	97

10.	Viisumien mitätöiminen ja kumoaminen.....	99
11.	Erityiset kauttakulkujärjestelyt	99
12.	Turvapaikanhakijat / kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt.....	101
13.	Tietojen rekisteröinti rajalla.....	104
14.	Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa.....	105
15.	Väärennettyjen asiakirjojen merkitseminen.....	105
16.	Biometrisiin passeihin tallennettujen tietojen aitouden tarkastaminen.....	106
17.	Vanhempien passeihin lapsista tehtyjen merkintöjen pätevyys.....	106
II JAKSO: Maarajat		107
1.	Tieliikenteen tarkastukset	107
2.	Rautatieliikenteen tarkastukset	111
3.	Paikallinen rajaliikenne.....	113
III JAKSO: Ilmarajat.....		114
1.	Tarkastukset lentoasemalla	115
2.	Tarkastukset muilla lentopaikoilla.....	120
3.	Yksityislennoilla olevien henkilöiden tarkastukset	121
IV JAKSO: Merirajat.....		122
1.	Meriliikenteen yleiset tarkastusmenettelyt	122
2.	Risteilyalusten tarkastukset.....	123
3.	Huviveneiden tarkastukset.....	128
4.	Rannikkokalastusalusten tarkastukset.....	130
5.	Lauttayhteyksien tarkastukset.....	130
6.	Rahtiliikenne sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevien satamien välillä	132
V JAKSO: Sisävesiliikenteen tarkastukset		133
1.	Sisävesiliikenne	133
OSA 3: RAJOJEN VALVONTA		134
1.	Valvonnan tarkoitus	134
2.	Valvontamenetelmät	134
OSA 4: SÄÄDÖSLUETTELO		136
LISÄYS A.....		142
Ilmoitusmenettely.....		142
LISÄYS B.....		144
Riskinarviointi.....		144

LUETTELO RAJAVARTIJAN KÄSIKIRJAN LIITTEISTÄ.....140

ESIPUHE

Schengen-yhteistyön päätavoitteena on luoda sisäraajatarkastuksista vapautettu alue¹. Se edellyttää tehokasta valvontaa ulkorajoilla² ja asiaankuuluvien liittämis-toimenpiteiden toteuttamista muun muassa poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön sekä viisumipolitiikan aloilla. Ulkorajavalvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin sisärajoilla kahdessa tapauksessa. Ensimmäinen tapaus liittyy tilanteeseen, jossa sisäraajatarkastusten poistamista ei ole vielä saatettu päätökseen kyseisillä sisärajoilla³. Näillä rajoilla suoritettavissa rajatarkastuksissa on noudatettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399⁴ (Schengenin rajasäännöstö) II osaston säännöksiä. Toinen tapaus liittyy tilanteeseen, jossa Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltava Schengen-valtio palauttaa sisäraajavalvonnan tilapäisesti käyttöön⁵. Tällöin II osaston asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin, koska sisärajoista ei tule ulkorajoja⁶.

Tässä rajavartijan käsikirjassa on tarkoitus antaa ohjeita sekä esittää parhaita käytänteitä ja suosituksia, jotka liittyvät rajavartijan tehtävien suorittamiseen Schengen-valtioissa. Käsikirjan on tarkoitus olla rajavartijoille myös opas, joka auttaa toimenpiteiden toteuttamisessa ja päätösten tekemisessä rajoilla, joilla sovelletaan ulkorajoja koskevia säännöksiä. Käsikirja koskee lähinnä rajalla suoritettavia henkilötarkastuksia, ja se perustuu unionin säädöksiin rajojen ylittämistä (erityisesti Schengenin rajasäännöstö), viisumien myöntämisestä, unionin oikeuden mukaisesta oikeudesta vapaaseen liikkuvuuteen ja turvapaikan hakemisesta. Osassa 4 on luettelo tässä käsikirjassa käsiteltäviä asioita koskevista säädöksistä.

¹ 'Sisäraajat' sellaisina kuin ne on määritelty Schengenin rajasäännöstön 2 artiklan 1 alakohdassa.

² 'Ulkorajat' sellaisina kuin ne on määritelty Schengenin rajasäännöstön 2 artiklan 2 alakohdassa.

³ Vuoden 2003 liittymisasiakirjan 3 artiklan 2 kohta (Kypros), vuoden 2005 liittymisasiakirjan 4 artiklan 2 kohta (Bulgaria ja Romania) ja vuoden 2012 liittymisasiakirjan 4 artiklan 2 kohta (Kroatia).

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) (EUVL L 77, 23.3.2016, s. 1).

⁵ Schengenin rajasäännöstön 32 artikla.

⁶ Ks. erityisesti komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetun asetuksen (EY) N:o 562/2006 III osaston (Sisäraajat) soveltamisesta, COM(2010) 554. Komissio on ehdottanut Schengenin rajasäännöstön muuttamista koskevassa ehdotuksessaan (COM(2021) 891) jäsenvaltioille asetettavaa velvoitetta säätää toimenpiteistä, joilla lievennetään sisäraajavalvonnan palauttamisesta aiheutuvia vaikutuksia. Tällaisista lieventävistä toimenpiteistä laaditaan lisäohjeita, kun ehdotus hyväksytään.

Muuntyyppiseen valvontaan, jota rajoilla on mahdollisuus tai velvollisuus suorittaa (esim. tullivalvonta tai kasvinsuojeluun tai terveyteen liittyvä valvonta), sovelletaan kyseistä asiaa koskevaa unionin tai kansallista lainsäädäntöä. Schengen-valtioiden olisi aina varmistettava, että viranomaiset, jotka suorittavat valvontaa rajoilla, tekevät tiivistä yhteistyötä ja että yhteistyötä tehdään myös niiden viranomaisten kanssa, jotka suorittavat valvontaa valtion alueella muualla kuin rajoilla.

Tällä käsikirjalla ei ole tarkoitus luoda oikeudellisesti sitovia velvoitteita Schengen-valtioille eikä luoda uusia oikeuksia ja velvollisuuksia rajavartijoille tai muille henkilöille, joita käsikirja koskee. Ainoastaan säädökset, joihin käsikirja perustuu tai joihin siinä viitataan, ovat oikeudellisesti sitovia, ja ainoastaan niihin voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa.

OSA 1 – MÄÄRITELMÄT

1. **SCHENGEN-VALTIOT (EU:n jäsenvaltiot, jotka soveltavat Schengenin säännöstöä ulkorajojen osalta, ja *Schengenin säännöstöön osallistuvat valtiot*):**

1. Belgia	11. <i>Islanti</i>	21. <i>Norja</i>
2. Bulgaria	12. Italia	22. Itävalta
3. Tšekki	13. Kypros	23. Puola
4. Tanska	14. Latvia	24. Portugali
5. Saksa	15. <i>Liechtenstein</i>	25. Romania
6. Viro	16. Liettua	26. Slovenia
7. Kreikka	17. Luxemburg	27. Slovakia
8. Espanja	18. Unkari	28. Suomi
9. Ranska	19. Malta	29. Ruotsi
10. Kroatia	20. Alankomaat	30. <i>Sveitsi</i>

Irlanti saa soveltaa joitakin Schengenin säännösten osia muutamilla aloilla (poliisiyhteistyö ja rikosasioissa tehtävä oikeudellinen yhteistyö). Tämä ei sisällä ulkorajavalvontaa. Käsite ”Schengen-valtiot” ei sisällä tässä käsikirjassa Irlantia, koska käsikirjassa keskitytään raja-asioihin ja käsikirja on suunnattu rajavartijoille.

2. EU:N JÄSENVALTIOT:

1. Belgia	10. Ranska	19. Alankomaat
2. Bulgaria	11. Kroatia	20. Itävalta
3. Tšekki	12. Italia	21. Puola
4. Tanska	13. Kypros	22. Portugali
5. Saksa	14. Latvia	23. Romania
6. Viro	15. Liettua	24. Slovenia
7. Irlanti	16. Luxemburg	25. Slovakia
8. Kreikka	17. Unkari	26. Suomi
9. Espanja	18. Malta	27. Ruotsi

3. SELLAISTEN SCHENGEN-VALTIOIDEN ERITYISTILANNE, JOTKA EIVÄT VIELÄ SOVELLA TÄYSIMÄÄRÄISESTI SCHENGENIN SÄÄNNÖSTÖÄ

Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania eivät vielä sovelle täysimääräisesti Schengenin säännöstöä, eikä niiden ja muiden Schengen-valtioiden välisiä rajatarkastuksia ole vielä poistettu.⁷

Ne soveltavat kaikilla rajoillaan Schengenin rajasäännösten II osaston sääntöjä.

Seuraavia erityissääntöjä noudatetaan:

- Tarkastukset kyseisten valtioiden rajoilla (joiden aiheena on esim. oleskelun kesto, viisumi, oleskelulupa tai toimeentuloon tarvittavien varojen määrä) tehdään niiden oman alueen osalta.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 810/2009⁸ (viisumisäännöstö) säännöksiä ei sovelleta Bulgariaan, Kroatiaan, Kyprokseen ja Romaniaan. Tästä syystä viittaus Schengen-viisumiin ei kata näiden neljän Schengen-valtion myöntämiä viisumeja.

⁷ Neuvosto lähetti 26. kesäkuuta 2022 Euroopan parlamentille ehdotuksen neuvoston päätökseksi Schengenin säännösten määräysten täysimääräisestä soveltamisesta Kroatian tasavallassa saadakseen parlamentin lausunnon (neuvoston asiakirja 10624/22).

– Viisumitietojärjestelmää (VIS) koskevia säännöksiä sovelletaan Bulgariaan ja Romaniaan 25. heinäkuuta 2021 alkaen neuvoston päätöksen (EU) 2017/1908⁹ perusteella ja kyseisessä päätöksessä säädetyin rajoituksin (vain lukuoikeus).

– Schengenin tietojärjestelmää (SIS-järjestelmä) koskevia säännöksiä ei sovelleta Kyprokseen. Niitä sovelletaan täysimääräisesti Bulgariaan ja Romaniaan neuvoston päätösten 2010/365/EU¹⁰ ja (EU) 2018/934¹¹ mukaisesti. Niitä sovelletaan osittain Kroatiaan neuvoston päätöksen (EU) 2017/733¹² mukaisesti.

– Schengen-valtiot, jotka eivät vielä sovelta täysimääräisesti Schengenin säännöstöä, voivat Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 565/2014/EU¹³ perusteella yksipuolisesti hyväksyä tietyt asiakirjat kansallisia viisumejaan vastaaviksi alueidensa läpi tapahtuvaa kauttakulkua varten tai aiottua lyhytaikaista alueellaan oleskelua varten.

Viittaukset käsitteisiin 'Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavat Schengen-valtiot' ja 'sisäraajatarkastuksista vapautettu alue' eivät kata Bulgariaa, Kroatiaa, Kyprosta ja Romaniaa.

4. **ETA-maat:** Islanti (IS), Liechtenstein (LI) ja Norja (NO).

5. **'Sisäraajatarkastuksista vapautettu alue'** on alue, joka koostuu Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavien Schengen-valtioiden alueista (ja joka ei näin ollen sisällä Bulgariaa, Kroatiaa, Kyprosta ja Romaniaa).

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 810/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, yhteisön viisumisäännöstön laatimisesta (viisumisäännöstö) (EUVL L 243, 15.9.2009, s. 1).

⁹ Neuvoston päätös (EU) 2017/1908, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, viisumitietojärjestelmää koskevien Schengenin säännöstön tiettyjen määräysten voimaansaattamisesta Bulgarian tasavallassa ja Romaniassa ([EUVL L 269, 19.10.2017, s. 39](#)), soveltamispäivä määritelty komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2021/995, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, sen päivän määrittämisestä, jona viisumitietojärjestelmää koskevien Schengenin säännöstön tiettyjen määräysten voimaansaattamisesta Bulgarian tasavallassa ja Romaniassa annettua neuvoston päätöstä (EU) 2017/1908 aletaan soveltaa ([OJ L 219, 21.6.2021, s. 37](#)).
Neuvoston päätös 2010/365/EU, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2010, Schengenin tietojärjestelmää koskevien Schengenin säännöstön määräysten soveltamisesta Bulgarian tasavallassa ja Romaniassa ([EUVL L 166, 1.7.2010, s. 17](#)).

¹¹ Neuvoston päätös (EU) 2018/934 Schengenin tietojärjestelmää koskevien Schengenin säännöstön jäljellä olevien määräysten voimaansaattamisesta Bulgarian tasavallassa ja Romaniassa ([EUVL L 165, 2.7.2018, s. 37](#)).

Neuvoston päätös (EU) 2017/733, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2017, Schengenin tietojärjestelmää koskevien Schengenin säännöstön määräysten soveltamisesta Kroatian tasavallassa ([EUVL L 108, 26.4.2017, s. 31](#)).

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 565/2014/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, yksinkertaistetun järjestelmän käyttöönotosta henkilötarkastuksissa ulkorajoilla siten, että Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania hyväksyvät yksipuolisesti tietyt asiakirjat kansallisia viisumejaan vastaaviksi alueidensa läpi tapahtuvaa kauttakulkua varten tai 180 vuorokauden pituista ajanjaksoa kohden enintään 90 vuorokautta kestävää alueellaan oleskelua varten, sekä päätösten N:o 895/2006/EY ja N:o 582/2008/EY kumoamisesta ([EUVL L 157, 27.5.2014, s. 23](#)).

6. **'Unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvat henkilöt'**¹⁴ ovat EU:n jäsenvaltioiden, ETA-maiden ja Sveitsin kansalaisia ja kansalaisuudesta riippumatta heidän perheenjäseniään, jotka matkustavat heidän kanssaan tai heidän luokseen.
7. **'Unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvia EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten perheenjäseniä'**¹⁵ ovat kansalaisuudestaan riippumatta
- aviopuoliso (aviopuolison sukupuolesta riippumatta¹⁶) tai kumppani, jonka kanssa EU-maan, ETA-maan tai Sveitsin kansalainen on rekisteröinyt parisuhteen EU- tai Schengen-valtion lainsäädännön nojalla, jos parisuhde rinnastetaan vastaanottavan EU- tai Schengen-valtion lainsäädännössä avioliittoon
 - henkilön alle 21-vuotiaat tai hänestä riippuvaiset jälkeläiset suoraan etenevässä polvessa sekä tämän aviopuolison tai rekisteröidyn kumppanin vastaavanlaiset jälkeläiset
 - henkilöstä tai hänen aviopuolisostaan tai rekisteröidystä kumppanistaan riippuvaiset sukulaiset suoraan takenevassa polvessa
 - muut seuraavassa luetellut perheenjäsenet, joiden maahantuloa ja/tai oleskelua on helpotettu kansallisen lainsäädännön mukaisesti viisumin tai oleskelukortin perusteella:
 - unionin/ETA-maan/Sveitsin kansalaisesta riippuvaiset perheenjäsenet
 - unionin/ETA-maan/Sveitsin kansalaisen kanssa samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet
 - perheenjäsenet, jotka tarvitsevat unionin/ETA-maan kansalaisen henkilökohtaista hoitoa vakavista terveyssyistä
 - kumppani, jonka kanssa unionin/ETA-maan kansalainen on asianmukaisesti todistettavasti pysyvässä suhteessa.

¹⁴ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 5 alakohta.

¹⁵ Direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohta ja 3 artiklan 2 kohta.

¹⁶ Unionin tuomioistuimen tuomio 5.6.2018, Coman, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385.

8. **'EU:n kansalainen'**¹⁷ on henkilö, jolla on Euroopan unionin jäsenvaltion kansalaisuus.
9. **'Kolmannen maan kansalainen'**¹⁸ on henkilö, joka ei kuulu unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden¹⁹ piiriin.
10. **'Rajavartija'**²⁰ on virkamies, jonka toimipaikka kansallisen lainsäädännön mukaan sijaitsee joko rajanylityspaikalla tai rajalla tai sen välittömässä läheisyydessä ja joka suorittaa rajavalvontatehtäviä unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
11. **'Rajavalvontaa'**²¹ ovat rajalla toteutettavat toimet, jotka muista syistä riippumatta suoritetaan ainoastaan rajanylitysaikomuksen tai rajanylityksen perusteella ja jotka käsittävät rajatarkastukset ja rajojen valvonnan.
12. **'Rajatarkastukset'**²² ovat rajanylityspaikoilla suoritettavia tarkastuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että henkilöt ja heidän kulkuneuvonsa sekä heidän hallussaan olevat esineet voidaan päästää Schengen-valtioiden alueelle tai pois sieltä.
13. **'Asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat järjestelmälliset tarkastukset'**²³ ovat rajavartijoiden toteuttamia tietokantojen käyttöön perustuvia tarkastuksia kaikista henkilöistä (unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvat henkilöt ja kolmannen maan kansalaiset), jotka ylittävät ulkorajat maahantulon tai maastalähdön yhteydessä.
14. **'Asiaankuuluvat tietokannat'**²⁴ ovat tietokantoja, joihin rajavartijoiden on tehtävä hakuja, kun he suorittavat järjestelmällisiä tarkastuksia kaikille ulkorajat ylittävillä henkilöillä. Niitä ovat muun muassa

– Schengenin tietojärjestelmä (SIS)

¹⁷ Direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 1 alakohta.

¹⁸ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 6 alakohta.

¹⁹ Andorran, Monacon ja San Marinon kansalaiset katsotaan kolmansien maiden kansalaisiksi, mutta heidän passejaan ei leimata (heitä ei tulevaisuudessa myöskään rekisteröidä EES- eikä ETIAS-järjestelmään), ja jäsenvaltiot sallivat Andorran ja San Marinon kansalaisten käyttää EU-kaistoja neuvoston asiakirjan 13020/04 mukaisesti.

²⁰ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 14 alakohta.

²¹ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 10 alakohta.

²² Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 11 alakohta.

²³ Perustuu Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 kohtaan.

²⁴ Perustuu Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 kohdan a ja b alakohtaan.

- Interpolin varastettujen ja kadonneiden matkustusasiakirjojen tietokanta (SLTD),
- kansalliset tietokannat, joissa on tietoa varastetuista, kavalletuista, kadonneista ja mitätöidyistä matkustusasiakirjoista.

Rajavartijat voivat tehdä hakuja myös muihin kansallisiin ja Interpolin tietokantoihin.

15. **'Asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat kohdennetut tarkastukset'**²⁵ ovat asiaankuuluvista tietokannoista tehtäviä tarkastuksia, jotka perustuvat riskianalyysiin ja jotka tehdään ainoastaan joillekin unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille tietyillä rajanylityspaikoilla, joissa sovelletaan poikkeusta järjestelmällisiä tarkastuksia koskevasta periaatteesta.
16. **'Muut unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille tehtävät tarkastukset'**²⁶ ovat tarkastuksia, jotka tehdään unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille, joiden osalta ei toteuteta asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvia kohdennettuja tarkastuksia, kun sovelletaan väliaikaista poikkeamista järjestelmällisten tarkastusten periaatteesta; tähän kuuluu matkustusasiakirjan haltijan henkilöllisyyden sekä matkustusasiakirjan voimassaolon ja aitouden tarkistaminen.
17. **'Perusteelliset tarkastukset'**²⁷ ovat tarkastuksia, jotka suoritetaan kolmansien maiden kansalaisille.
18. **'Toisen linjan tarkastus'**²⁸ on lisätarkastus, joka voidaan suorittaa erityisessä paikassa muualla kuin siellä, jossa kaikki henkilöt tarkastetaan (ensilinja).
19. **'Matkustajien ennakkotiedot (API-tiedot)'** ovat tietoja, jotka on kerätty neuvoston direktiivin 2004/82/EY²⁹ mukaisesti.

²⁵ Perustuu Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 a kohtaan.

²⁶ Perustuu Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 a kohdan kolmanteen alakohtaan.

²⁷ Perustuu Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 3 kohtaan.

²⁸ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 13 alakohta.

²⁹ Neuvoston direktiivi 2004/82/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, liikenteenharjoittajien velvollisuudesta toimittaa tietoja matkustajista (EUVL L 261, 6.8.2004, s. 24).

20. **'Rajojen valvonta'**³⁰ on rajojen valvontaa rajanylityspaikkojen välillä ja rajanylityspaikkojen valvontaa muulloin kuin niiden vahvistettuina aukioloaikoina henkilöiden estämiseksi kiertämästä rajatarkastuksista.
21. **'Turvapaikanhakija'**³¹ on kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, joka on tehnyt turvapaikkahakemuksen, josta ei ole vielä tehty lainvoimaista päätöstä.
22. **'Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus'**³² on kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön esittämä pyyntö saada suojelua jostakin Schengen-
valtiosta, kun hakijan voidaan katsoa tavoittelevan pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa.
23. **'Pakolainen'**³³ on kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan, ja kansalaisuudeton henkilö, joka oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella edellä mainittujen seikkojen tähden ja on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne.
24. **'Henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua'**³⁴ on kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai kansalaisuudettoman henkilön ollessa kyseessä entiseen pysyvään asuinmaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU³⁵ 15 artiklassa määriteltyä vakavaa haittaa, ja joka on kykenemätön tai sellaisen vaaran johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan.

³⁰ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 12 alakohta.

³¹ Direktiivin 2011/95/EU 2 artiklan i alakohta.

³² Direktiivin 2011/95/EU 2 artiklan h alakohta.

³³ Direktiivin 2011/95/EU 2 artiklan d alakohta.

³⁴ Direktiivin 2011/95/EU 2 artiklan f alakohta.

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä

25. **'Kansalaisuudeton henkilö'**³⁶ on henkilö, jota ei missään valtiossa pidetä kyseisen valtion lainsäädännön nojalla sen kansalaisena.
26. **'Kansanterveyteen kohdistuva uhka'**³⁷ on tauti, joka voi aiheuttaa Maailman terveysjärjestön kansainvälisten terveysäännösten määritelmän mukaisen epidemian, ja muu infektio tauti tai tarttuva loistauti, jos niistä säädetään jäsenvaltioiden kansalaisiin sovellettavissa suojelussäännöksissä. Lisätietoja kohdassa Ohjeita maahanpääsyn epäämiseen kansanterveyteen kohdistuvan uhkan perusteella³⁸.
27. **'Viisumi'**³⁹ on Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion myöntämä lupa, joka vaaditaan
- a) oleskeluun, jonka on tarkoitus kestää enintään 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana sisärajaratkaisuista vapautetulla alueella
 - b) kauttakulkuun Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavien Schengen-valtioiden lentoasemien kansainvälisen alueen kautta.
28. **'Kansallinen lyhytaikainen viisumi'** on sellaisen Schengen-valtion, joka ei vielä sovelle Schengenin säännöstöä täysimääräisesti, myöntämä lupa oleskella kyseisen Schengen-valtion alueella enintään 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana.
29. **'Alueellisesti rajoitettu viisumi'**⁴⁰ on viisumi, joka on voimassa yhden tai useamman Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan valtion, mutta ei kaikkien näiden valtioiden, alueella.
30. **'Lentokentän kauttakulkuviisumi'**⁴¹ on viisumi, joka on voimassa Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavien Schengen-valtioiden yhden tai useamman lentokentän kansainvälisen alueen kauttakulkua varten.

suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle (EUVL L 337, 20.12.2011, s. 9).

³⁶ Valtiottomien henkilöiden oikeusasemaa koskevan YK:n yleissopimuksen 1 artikla.

³⁷ Schengenin rajasäännösten 2 artiklan 21 alakohta.

³⁸ Lisätietoja II osan I jakson 3.6 kohdassa Ohjeita maahanpääsyn epäämiseen kansanterveyteen kohdistuvan uhkan perusteella.

³⁹ Viisumisäännösten 2 artiklan 2 alakohta.

⁴⁰ Viisumisäännösten 2 artiklan 4 alakohta.

⁴¹ Viisumisäännösten 2 artiklan 5 alakohta.

31. **’Kansallinen lentokentän kauttakulkuviisumi’** on viisumi, joka on voimassa sellaisen Schengen-valtion, joka ei vielä sovelle täysimääräisesti Schengenin säännöstöä, yhden tai useamman lentokentän kansainvälisen alueen kauttakulkua varten.
32. **’Pitkäaikainen viisumi’**⁴² on kansallinen viisumi, jonka jokin Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltava Schengen-valtio myöntää asetuksen (EU) N:o 265/2010 mukaisesti tai oman lainsäädäntönsä tai unionin lainsäädännön mukaisesti pidempää kuin kolmen kuukauden oleskelua varten, ja jonka voimassaoloaika on enintään yksi vuosi.
33. **’Erosopimuksen edunsaajia’** ovat ne Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiset, jotka ovat *Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen*⁴³ toisen osan (Kansalaisten oikeudet) edunsaajia, sekä heidän perheenjäsenensä. Erosopimuksen edunsaajat säilyttävät ainoastaan isäntävaltiossaan aiemmat vapaata liikkuvuutta koskevat oikeutensa, jotka heillä oli EU:n kansalaisina. Schengen-valtioissa (muussa kuin isäntävaltiossa) tapahtuvan liikkuvuuden osalta heitä on kohdeltava laillisesti oleskelevina kolmansien maiden kansalaisina.

⁴² Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 18 artikla.

⁴³ [EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7–187.](#)

OSA 2 – RAJATARKASTUKSET

I JAKSO: Rajatarkastusmenettelyt

1. RAJANYLITYSPAIKOILLA TEHTÄVÄT TARKASTUKSET

1.1. Rajanylityspaikoilla tehtävien rajatarkastusten päätarkoitus on selvittää, että kaikki rajan ylittävät henkilöt täyttävät Schengen-valtioiden alueella voimassa olevat maahantuloedellytykset. Kolmannen maan kansalaisten maahantuloedellytykset tarkastetaan ([ks. tämän jakson 3 kohta](#)). EU:n kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä osalta tarkastusten tavoitteena on erityisesti varmistaa, että asianomaiset henkilöt täyttävät Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2004/38/EY⁴⁴ aiheutuvat unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden edellytykset. Lisäksi tiettyihin henkilöryhmiin sovelletaan erityissääntöjä ([ks. tämän jakson 3.2 kohta](#)).

1.2. Kaikkien henkilöiden, niin EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten kuin kolmansien maiden kansalaisten, osalta on toteutettava asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvia järjestelmällisiä tarkastuksia, kun he ylittävät ulkorajat⁴⁵. Tällaisia tietokantoja ovat

- SIS
- SLTD-tietokanta,
- kansalliset tietokannat, joissa on tietoa varastetuista, kavalletuista, kadonneista ja mitätöidyistä matkustusasiakirjoista.

Rajavartijat voivat tehdä hakuja myös muihin kansallisiin ja Interpolin tietokantoihin.

⁴⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77).

⁴⁵ Schengenin rajasäännösten 8 artikla.

Poikkeukset tästä asianmukaisten tietokantojen käyttöön perustuvia järjestelmällisiä tarkastuksia koskevasta säännöstä ovat mahdollisia maa- ja merirajoilla tietyin ehdoin ([ks. tämän jakson 2.3 kohta](#)) noudattamalla erityistä tällaista poikkeusta koskevaa ilmoitusmenettelyä ([ks. lisäys A](#)) ja toteuttamalla riskinarviointi ([ks. lisäys B](#)).

Ilmarajoilla poikkeukset olivat mahdollisia 7. huhtikuuta 2019 päättyneen siirtymäkauden aikana. Tämän jälkeen poikkeukset eivät ole enää olleet mahdollisia millään ilmarajalla.

1.3. Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistetut perusoikeudet on taattava kaikille, jotka pyrkivät ylittämään rajoja. Rajavalvonnassa on noudatettava Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 ja 21 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 ja 14 artiklassa säädettyä epäinhimillisen ja halventavan kohtelun ja syrjinnän kieltoa.

Tehtäviään hoitaessaan rajavartijoiden on erityisesti kunnioitettava täysimääräisesti ihmisarvoa. Lisäksi kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen. Kaikista rajavartioiden tehtäviensä hoitamisessa toteuttamista toimenpiteistä, jotka rajoittavat perusoikeuksia, on säädettävä lailla, ja niiden yhteydessä on kunnioitettava oikeuksien ja vapauksien olennaista sisältöä. Perusoikeuskirjan 52 artiklan mukaisesti perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain, jos rajoitukset ovat välttämättömiä ja vastaavat unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Rajoitusten on oltava myös suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

Kaikilla matkustavilla henkilöillä on oikeus saada tieto valvonnan luonteesta ja oikeus saada ammattimaista, ystävällistä ja kohteliasta kohtelua kansainvälisen, unionin ja kansallisen oikeuden mukaisesti.

Kaikille matkustaville henkilöille on ilmoitettava heidän henkilötietojensa käsittelystä rajavalvonnan yhteydessä ja tietokantojen (esimerkiksi SIS- ja VIS-tietokantojen) käyttöön perustuvia tarkastuksia tehtäessä sekä rekisteröityjen oikeuksista, jotka

koskevat heidän henkilötietojensa käsittelyä. Tätä varten rajanylityspaikoilla olisi oltava saatavilla asiaankuuluvat tiedot (esim. tiedotuskyltit, QR-koodi) niillä kielillä, joita tavallisesti käytetään tällaisessa viestinnässä. Tältä osin sovelletaan henkilötietojen suojaa koskevia EU:n sääntöjä, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679⁴⁶ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2016/680⁴⁷ sekä SIS-säännösten ja VIS-säännösten tietosuojasääntöjä.

- 1.4. Tarkastusta suorittavan rajavartijan on tarkastuksen kohteena olevan henkilön pyynnöstä näytettävä tälle virkamerkkinsä, ilmoitettava henkilöstönumeronsa ja, jos olosuhteet sallivat, kerrottava nimensä. Nimen kertomisesta voidaan kieltäytyä, jos on syytä olettaa, että siitä on rajavartijalle vakavaa haittaa (esimerkiksi jos hänen henkensä tai fyysinen koskemattomuutensa on uhattuna). Tällaisessa tapauksessa on ilmoitettava ainoastaan virkamerkin numero ja rajavartijan edustaman viranomaisen nimi ja osoite.
- 1.5. Rajanylityspaikan johtavan rajavartijan on sijoitettava riittävästi asianmukaista henkilökuntaa suorittamaan rajavalvontaa. Rajavartijoiden on toisaalta varmistettava rajanylityksen sujuvuus maahantuloedellytykset täyttävillä henkilöillä, joita suurin osa maahantulijoista on (esimerkiksi matkailijat, liikemiehet, opiskelijat), ja toisaalta oltava koko ajan valppaana huomaamaan henkilöt, jotka ovat uhka yleiselle järjestykselle ja sisäiselle turvallisuudelle, sekä mahdolliset laittomat maahantulot. Valppautta tarvitaan erityisesti tilanteissa, joissa ei poikkeuksellisesti sovelleta asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvien järjestelmällisten tarkastusten periaatetta. Rajanylityspaikoilla, joihin tällaisia poikkeuksia ei sovelleta, rajavartijoiden on tehtävä asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvia järjestelmällisiä tarkastuksia kaikista henkilöistä, jotka ylittävät ulkorajat maahantulon tai maastalähdön yhteydessä.

⁴⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasäätös) ([EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1](#)).

⁴⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta ([EUVL L 119, 4.5.2016, s. 89](#)).

*** Ohjeita rajatarkastusta suorittavalle rajavartijalle:**

- Katso maahantulijan kasvoja (yritä muistaa mahdollisimman paljon maahantulijan kasvojen huomiota herättävistä piirteistä) ennen kuin otat matkustusasiakirjan.
- Vertaa maahantulijan piirteitä matkustusasiakirjan valokuvaan ja kuvaukseen ja vertaa niitä myös viisumiin, jos viisumi vaaditaan (tästä voi olla apua väärällä asiakirjalla matkustavien havaitsemisessa).
- Tarkasta, että matkustusasiakirja ei ole väärä tai väärennetty (sivujen numerointi, painatus ja nidonta, sinetit ja leimat, muiden henkilöiden merkitseminen samaan asiakirjaan. Kaikkiin etenkin asiakirjan henkilötietosivuun tehtyihin korjauksiin tulisi pyytää maahantulijalta selvitys). Tarkasta järjestelmällisesti asiaankuuluvat tietokannat (mikäli tämä ei tapahdu automaattisesti skannaamalla matkustusasiakirja). Säilytä samalla puheyhteys ja tarkkaile maahantulijan käytöstä ja reagointia (esim. äärimmäinen hermostuneisuus, hyökkäävä asenne, ylenpalttinen yhteistyöhalu). Kun tarkastat tietoja viisumitietojärjestelmästä, käytä hakuun viisumitarran numeroa ja tarkista viisumin haltijan sormenjäljet. Jos tarrassa on merkintä ”VIS 0”, käytä vain viisumitarran numeroa.
- Kaikille matkustaville henkilöille on ilmoitettava heidän henkilötietojensa käsittelystä rajavalvonnan yhteydessä, myös tietokantojen (esimerkiksi SIS- ja VIS-tietokantojen) käyttöön perustuvien tarkastusten yhteydessä, sekä rekisteröityjen oikeuksista, jotka koskevat heidän henkilötietojensa käsittelyä. Henkilötietojen suojaa koskevia EU:n sääntöjä sovelletaan. Rajavartijan olisi annettava matkustavalle henkilölle tietoa oikeudesta saada pääsy tietoihin, saada virheelliset tiedot oikaistuiksi ja saada oikeudettomasti tallennetut tiedot poistetuiksi. Rajavartijan olisi annettava matkustavalle henkilölle rekisterinpitäjänä ja tietosuojaviranomaisena toimivien toimivaltaisten kansallisten viranomaisten yhteystiedot, jotta matkustaja voi käyttää oikeuksiaan, joihin kuuluu myös oikeus tehdä valitus

tietosuojaviranomaiselle.⁴⁸

- Varmista (tarvittaessa) ennen matkustusasiakirjan leimaamista, että kyseinen henkilö ei ylittänyt sallittua oleskeluaikaa (ts. 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana) oleskellessaan viimeksi sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella tai oleskellessaan viimeksi Bulgarian, Kroatian, Kyproksen tai Romanian alueella. Huomaa, että sellaisiin kolmannen maan kansalaisiin, jotka ovat EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten perheenjäseniä, sovelletaan erityissäännöksiä (ks. 2.1.2 kohta).
- Älä kuulustele maahantulijaa mahdollisena rikollisena tai laittomaan oleskeluun pyrkivänä kolmannen maan kansalaisena. Kysymysten tulisi olla tarkkaan harkittuja, ja ne pitäisi esittää ystävällisesti.
- Maahantulijan esittämiä kysymyksiä ei saisi pitää häiritsevinä, ja niihin pitäisi vastata asiallisesti ja kohteliaasti.

1.6. Automaattisten rajatarkastusjärjestelmien käyttö: Schengenin rajasäännöstön säännökset, jotka on otettu käyttöön kyseisen säännöstön muuttamisesta rajanylitystietojärjestelmän käytön osalta annetulla asetuksella (EU) 2017/2225 ja joita aletaan soveltaa, kun rajanylitystietojärjestelmä otetaan käyttöön, sisältävät yksityiskohtaiset säännöt itsepalvelujärjestelmien ja automaattiporttien käytöstä. Ennen näiden uusien sääntöjen voimaantuloa itsepalvelujärjestelmien ja automaattiporttien käyttö on jo mahdollista ja suositeltavaa⁴⁹ (maahantulon ja maastalähdön yhteydessä sekä tarkastettaessa henkilöitä, joilla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen, ja tarvittaessa kolmansien maiden kansalaisia) edellyttäen, että siihen yhdistetään rajavartijan tekemä manuaalinen tarkastus ja tarvittaessa leimaus. Automaattiset rajatarkastusjärjestelmät on suunniteltava siten, että niitä voivat käyttää kaikki henkilöt, pois lukien alle 12-vuotiaat lapset. Niiden suunnittelussa on otettava huomioon ihmisarvon kunnioittaminen,

⁴⁸ Tiedot voivat olla julisteessa tai esitteessä. Esite tai juliste on oltava saatavilla kaikilla unionin virallisilla kielillä ja kyseisen Schengen-valtion rajanaapureiden kielillä.

⁴⁹ Asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvien tarkastusten vahvistamisesta ulkorajoilla annetun asetuksen (EU) 2017/458 johdanto-osan 10 kappale: ”Tekninen kehitys mahdollistaa periaatteessa sen, että asiaankuuluvista tietokannoista voidaan tehdä hakuja siten, että vaikutus rajanylitysten kestoon jää vähäiseksi, sillä sekä asiakirjojen että henkilöiden tarkastukset voidaan toteuttaa rinnakkain. Rajatarkastusautomaatit voisivat tulla kyseeseen tässä yhteydessä.”

erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden osalta. Jos jäsenvaltiot päättävät käyttää automaattisia rajatarkastusjärjestelmiä, niiden on varmistettava riittävä henkilöstö avustamaan näiden järjestelmien käytössä ja pidettävä käytössä riittävässä määrin myös ei-automaattisia kaistoja lapsia, lasten kanssa matkustavia, haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä sekä sellaisia henkilöitä varten, jotka käyttävät mieluummin muita kuin automaattisia kaistoja.

2. UNIONIN OIKEUDEN MUKAISEN VAPAATA LIKKUVUUTTA KOSKEVAN OIKEUDEN PIIRIIN KUULUVIEN HENKILÖIDEN TARKASTUKSET

2.1. Unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden osalta olisi toteutettava asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvia järjestelmällisiä tarkastuksia maahantulon ja maastalähdön yhteydessä. Tällaisia tietokantoja ovat

- SIS
- SLTD-tietokanta,
- kansalliset tietokannat, joissa on tietoa varastetuista, kavalletuista, kadonneista ja mitätöidyistä matkustusasiakirjoista.

Rajavartijat voivat tehdä hakuja myös muihin kansallisiin ja Interpolin tietokantoihin.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2252/2004⁵⁰ 1 artiklan 2 kohdan mukaisen tallennusvälineen sisältävien passien ja matkustusasiakirjojen osalta on tarkastettava sirun tietojen aitous.

2.1.1. Jos matkustusasiakirjan aitoudesta tai sen haltijan henkilöllisyydestä on epäilyjä, on tarkastettava vähintään yksi asetuksen (EY) N:o 2252/2004 mukaisesti myönnettyihin passeihin ja matkustusasiakirjoihin liitetty biometrinen tunnistus (kasvokuva ja/tai sormenjäljet). Tällainen tarkastaminen tehdään mahdollisuuksien mukaan myös muille kuin tuon asetuksen kattamille asiakirjoille.

⁵⁰ Neuvoston asetus (EY) N:o 2252/2004, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, jäsenvaltioiden myöntämien passien ja matkustusasiakirjojen turvatekijöitä ja biometriikkaa koskevista vaatimuksista (EUVL L 385, 29.12.2004, s. 1).

2.1.2. Sellaisilla kolmannen maan kansalaisilla, jotka ovat EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten perheenjäseniä, on oikeus oleskella jäsenvaltiossa enintään kolme kuukautta, jos heillä on voimassa oleva passi ja he matkustavat kyseisen EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisen kanssa tai tämän luo, ilman, että sovelletaan 90 päivän rajoitusta 180 päivän jakson aikana.

Sellaisilla kolmannen maan kansalaisilla, jotka ovat EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten perheenjäseniä, on oikeus matkustaa EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisen kanssa tai tämän luo enintään kolmen kuukauden peräkkäisiksi jaksoiksi Schengen-valtiota kohden ehdoitta tai muodollisuuksitta (lukuun ottamatta sitä, että sellaisen kolmannen maan kansalaiset, johon sovelletaan viisumipakkoa, tarvitsevat viisumin, jos henkilöllä ei ole voimassa olevaa oleskelukorttia tai oleskelulupaa tämän jakson 2.8 kohdan mukaisesti).

Kun perheenjäsen matkustaa yksin eikä hänellä ole voimassa olevaa oleskelukorttia tai oleskelulupaa (ks. tämän jakson 2.8 kohta), aletaan (uudelleen) soveltaa lyhytaikaisen oleskelun kestoa koskevaa tavanomaista järjestelyä, koska EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä vapaata liikkuvuutta koskevien helpotusten hyödyntämisehdot eivät enää täyty.

Sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella aiemmin EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisen kanssa tai tämän luokse matkustettaessa vietettyä aikaa ei oteta huomioon, kun lasketaan, noudattaako perheenjäsen 90 päivän / 180 päivän sääntöä, jota sovelletaan ainoastaan lyhytaikaiseen oleskeluun.

***Esimerkkejä:** (kaikissa näissä esimerkeissä kolmannen maan kansalaisella ei ole voimassa olevaa oleskelukorttia tai oleskelulupaa, ks. tämän jakson 2.8 kohta):

Intian kansalainen, joka on naimisissa Ranskan kansalaisen kanssa, voi matkustaa ranskalaisen puolisonsa seurassa Saksaan kolmeksi kuukaudeksi, Espanjaan kahdeksi kuukaudeksi ja Italiaan kolmeksi kuukaudeksi, jolloin hän oleskelee yhteensä kahdeksan peräkkäistä kuukautta sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella.

Japanin kansalainen, joka on naimisissa Viron kansalaisen kanssa, ei ole koskaan aiemmin käynyt EU:ssa. Japanin kansalainen matkustaa virolaisen puolisonsa mukana Italiaan kuukaudeksi. Kyseisen kuukauden jälkeen virolainen puoliso palaa Italiasta Japaniin töihin. Japanin kansalainen voi jäädä maahan yksin vielä 90 päiväksi (sovelletaan rajoitusta, jonka mukaan hän saa oleskella alueella 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän aikana).

Kiinan kansalainen, joka on naimisissa Ruotsin kansalaisen kanssa, viettää yksin 15 vuorokautta Itävallassa työhön liittyen. Tämän jälkeen Ruotsin kansalainen matkustaa hänen luokseen, ja he viettävät kuukauden Portugalissa. Kyseisen kuukauden jälkeen ruotsalainen puoliso lähtee EU:sta. Kiinan kansalainen saa jäädä yksin jäljellä oleviksi 75 päiväksi 180 päivän jakson aikana (oleskeluun sovelletaan 90 päivän rajoitusta minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana, mutta yhdessä EU:n kansalaisen kanssa toteutettua oleskelua (tässä esimerkissä kuukauden ajanjaksoa) ei oteta huomioon arvioitaessa sitä, noudatetaanko 90 päivän rajoitusta minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana).

- 2.2. Se, että haku SIS-järjestelmästä tai muusta asiaankuuluvasta tietokannasta tuottaa osuman, ei sinänsä ole riittävä peruste evätä unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvan henkilön maahanpääsyä (ks. tämän jakson 8.3 kohta, unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden maahanpääsyn epäämistä koskevat säännöt).
- 2.3. Asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat kohdennetut tarkastukset voidaan ottaa käyttöön vain, jos järjestelmällisillä tarkastuksilla olisi kohtuuton vaikutus liikenteen sujuvuuteen tietyillä maa- ja merirajojen ylityspaikoilla, ja minkä tahansa Schengen-valtion yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen, kansanterveyteen tai kansainvälisiin suhteisiin liittyvien riskien arvioinnin perusteella. (Lisätietoja ilmoitusmenettelystä ja riskinarvioinnista on liitteissä A ja B.)

Tällaisessa tilanteessa olisi käytettävä komission yhdessä Schengen-valtioiden ja asiaankuuluvien elinten kanssa laatimia terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoita koskevia yhteisiä riski-indikaattoreita sen määrittämiseksi, kenet voidaan valita ainoastaan kohdennettuun tarkastukseen.

Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan 2 a–2 f kohdassa säädetty jäsenvaltioiden mahdollisuus tehdä järjestelmällisten tarkastusten sijaan kohdennettuja tarkastuksia vapaata liikkuvuutta koskevan unionin oikeuden piiriin kuuluville henkilöille on erotettava Schengenin rajasäännöstön 9 artiklassa säädetystä jäsenvaltioiden oikeudesta lieventää rajatarkastuksia poikkeuksellisten ja odottamattomien olosuhteiden vuoksi (ks. tämän jakson 7 kohta).

	Käynnistävä tekijä	Menettely-vaatimukset	Sisältö	Kesto
Kohdennetut tarkastukset tietyillä rajanylitys-paikoilla; Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan 2 a–2 f kohta.	– kohtuuton vaikutus liikenteen sujuvuuteen	– riskien ennakoarvioinnin toimittaminen Frontexille – ilmoitus jäsenvaltioille, Frontexille ja komissiolle – 6 kuukauden välein tapahtuva raportointi Frontexille ja komissiolle	– koskee vain niitä, joilla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen – vähimmäis-tarkastus on edelleen pakollinen – 7.4.2019 alkaen kohdennetut tarkastukset eivät ole enää olleet mahdollisia ilmarajoilla	– vain ehdottoman välttämätön kesto – määritellään riskinarvioinnin mukaisesti (pidempi kesto mahdollinen)
Lieventäminen; Schengenin rajasäännöstön 9 artikla	– odottamattomat tapahtumat, joiden vuoksi odotusajasta muodostuu kohtuuton (esim. tulva, luonnonkatastrofi, (sisällis)sota lähivaltiossa, läheisten rajanylitys-paikkojen odottamaton sulkeminen, merkittävä liikenneonnettomuus) – kaikki saatavilla olevat henkilöstö-, välineistö- ja järjestelyresurssit on otettu käyttöön	– rajanylitys-paikan johtavan rajavartijan päätös – tietojen rekisteröinti rajanylitys-paikalla Schengenin rajasäännöstön liitteessä II olevan b alakohdan mukaisesti – vuosittainen selvitys Euroopan parlamentille ja komissiolle	– koskee kaikkia matkustajia – leimaaminen on edelleen pakollista (kolmansien maiden kansalaisten osalta) – maahantulo-tarkastukset ovat etusijalla maastalähtö-tarkastuksiin nähden	– väliaikainen, mukautettu lievennyksen oikeuttaviin olosuhteisiin (vain hyvin lyhyt aika)

- 2.4. Kun tällaiset kohdennetut tarkastukset ovat käytössä, niille unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille, joille ei tehdä asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvia kohdennettuja tarkastuksia, tehdään ”muita unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille tehtäviä tarkastuksia”, joiden tavoitteena on todeta henkilön henkilöllisyys esitetyn matkustusasiakirjan perusteella. Tällaisessa ”muussa tarkastuksessa” selvitetään nopeasti ja yksinkertaisesti rajanylitykseen oikeuttavan matkustusasiakirjan voimassaolo ja se, onko siinä väärentämiseen tai väärennökseen viittaavia merkkejä, käyttämällä tarvittaessa teknisiä laitteita. Jos matkustusasiakirja antaa aihetta epäilyihin tai jos on viitteitä siitä, että henkilö saattaa olla vaaraksi Schengen-valtioiden yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle, kansanterveydelle tai kansainvälisille suhteille, rajavartijan on tehtävä hakuja Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa mainittuihin asiaankuuluviin tietokantoihin.
- 2.5. Asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat tarkastukset voidaan tehdä etukäteen direktiivin 2004/82/EY tai muun unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti vastaanotettujen matkustajia koskevien tietojen perusteella. Jos nämä tarkastukset tehdään etukäteen tällaisten matkustajatietojen perusteella, rajanylityspaikalla on verrattava etukäteen vastaanotettuja tietoja matkustusasiakirjan tietoihin. Lisäksi on tarkastettava asianomaisen henkilön henkilöllisyys ja kansalaisuus sekä rajanylitykseen oikeuttavan matkustusasiakirjan aitous ja voimassaolo.
- 2.6. Jos matkustusasiakirjojen aitoudesta tai niiden haltijan henkilöllisyydestä on epäilyjä, on tarkastettava vähintään yksi asetuksen (EY) N:o 2252/2004 mukaisesti myönnettyihin matkustusasiakirjoihin liitetty biometrinen tunniste (kasvokuva ja/tai sormenjäljet), jotta rajatarkastukset olisivat tehokkaita. Tällainen tarkastaminen tehdään mahdollisuuksien mukaan myös muille kuin mainitun asetuksen kattamille asiakirjoille (asetuksen soveltamisen ulkopuolelle jättäytyneen EU:n jäsenvaltion eli Irlannin myöntämät passit ja matkustusasiakirjat sekä kolmansien maiden myöntämät passit ja matkustusasiakirjat). Biometriisiin passeihin tallennettujen tietojen aitouden tarkastaminen, [ks. tämän jakson 16 kohta](#).

2.7. Jotta unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille ei tehdä tällaisia järjestelmällisiä tarkastuksia kahta kertaa Romanian, Bulgarian ja Kroatian maarajojen ylityspaikoilla, rajaviranomaiset voivat riskinarvioinnin perusteella päättää, että asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat tarkastukset tehdään vain satunnaisesti maastalähdön yhteydessä. Toistaiseksi tätä järjestelyä voidaan soveltaa seuraavilla maarajoilla:

- Bulgaria–Kreikka
- Romania–Unkari
- Bulgaria–Romania
- Kroatia–Slovenia
- Kroatia–Unkari.

2.8. Unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvat henkilöt saavat yleensä ylittää Schengen-valtion rajan seuraavien asiakirjojen perusteella:

- EU:n, ETA:n ja Sveitsin kansalaiset: henkilötodistus tai passi,
- EU:n tilapäinen matkustusasiakirja⁵¹
- EU:n, ETA:n ja Sveitsin kansalaisten perheenjäsenet, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia: passi. Heiltä voidaan vaatia myös viisumia, jos he ovat sellaisen kolmannen maan kansalaisia, joihin sovelletaan [viisumipakkoa](#), paitsi jos heillä on
 - voimassa oleva Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion myöntämä [oleskelulupa](#)
 - tai EU:n jäsenvaltion tai ETA-maan direktiivin 2004/38/EY 10 ja 20 artiklan mukaisesti myöntämä voimassa oleva oleskelukortti riippumatta siitä, matkustavatko he EU:n tai ETA:n kansalaisen mukana tai seuraavatko he häntä myöhemmin.

⁵¹ Neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätös, tehty 25 päivänä kesäkuuta 1996, tilapäisen matkustusasiakirjan laatimisesta (96/409/YUTP) ja EU:n tilapäisen matkustusasiakirjan laatimisesta ja päätöksen 96/409/YUTP kumoamisesta 18 päivänä kesäkuuta 2019 annettu neuvoston direktiivi (EU) 2019/997 (direktiivi on voimassa mutta sitä ei vielä sovelleta).

Direktiivin 2004/38/EY 10 ja 20 artiklan nojalla myönnetyn oleskelukortin hallussapito on riittävä todiste siitä, että kortin haltija on unionin kansalaisen perheenjäsen. On huomioitava, että oleskelukortti antaa myös viisumivapauden (ja vapauttaa tulevaisuudessa myös ETIAS-lupajärjestelmästä) kaikissa jäsenvaltioissa, myös siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on.

*** Esimerkkejä:**

Slovakian kansalainen asuu kiinalaisen puolisonsa kanssa Saksassa. He matkustavat Ranskaan. Koska kiinalaisella puolisollla on direktiivin 2004/38/EY 10 artiklan nojalla myönnetty saksalainen oleskelukortti, maahantuloviisumia ei tarvita sen enempää direktiivin kuin Schengenin rajasäännöstökään nojalla.

Saksan kansalainen asuu kiinalaisen puolisonsa kanssa Saksassa. He matkustavat Espanjaan. Koska kiinalaisella puolisollla on Schengen-valtion kansallisen lainsäädännön nojalla myönnetty saksalainen oleskelulupa, maahantuloviisumia ei tarvita Schengenin rajasäännöstön nojalla.

Slovakian kansalainen asuu kiinalaisen puolisonsa kanssa Romaniassa. He matkustavat Ranskaan. Koska kiinalaisella puolisollla on direktiivin 2004/38/EY 10 artiklan nojalla myönnetty romanialainen oleskelukortti, maahantuloviisumia ei tarvita direktiivin nojalla.

Slovakian kansalainen asuu kiinalaisen puolisonsa kanssa Irlannissa. Kiinalainen puoliso, jolla on Irlannin direktiivin 2004/38/EY 20 artiklan nojalla myöntämä oleskelukortti, matkustaa Ranskaan yksin. Irlannin oleskelukortti antaa viisumivapauden Ranskassa, vaikka sen haltija matkustaisi yksin.

Kaksi Intian kansalaista, joista *ensimmäisellä* on Kroatian oleskelulupa ja toisella on direktiivin 2004/38/EY nojalla myönnetty Kroatian oleskelukortti, matkustavat Sloveniaan: Ensimmäinen tarvitsee viisumin Sloveniaan saapumista varten (koska Kroatian oleskelulupa ei Schengenin sääntöjen mukaan vielä anna viisumivapautta sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella), *toinen* matkustaja ei tarvitse viisumia (koska Kroatian oleskelukortti antaa direktiivin 2004/38/EY mukaisesti viisumivapauden sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella).

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1157⁵² otettiin käyttöön kaavaltaan yhdenmukaistetut oleskelukorttien mallit, ja asetusta sovelletaan EU:ssa 2. elokuuta 2021 alkaen. Tämä tarkoittaa, että 2. elokuuta 2021 alkaen myönnetyt oleskelukortit ja pysyvät oleskelukortit ovat yhtenäisen kaavan mukaisia. Nämä kortit vastaavat kaavaa, joka on vahvistettu neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1030/2002⁵³ ja pantu täytäntöön täytäntöönpanopäätöksellä C(2018) 7767⁵⁴. Ne on merkitty sanoilla ”Oleskelukortti” tai ”Pysyvä oleskelukortti” sekä vakiokoodilla ”Perheenjäsen EU Art 10 DIR 2004/38/EY” tai ”Perheenjäsen EU Art 20 DIR 2004/38/EY”. On huomattava, että asetuksessa (EU) 2019/1157 säädetään nykyisten oleskelukorttien ja pysyvien oleskelukorttien vaiheittaisesta käytöstä poistamisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että jonkin aikaa liikkeellä on erilaisia oleskelukortteja ja pysyviä oleskelukortteja (asetuksen (EU) 2019/1157 nojalla myönnetyt ja aiemmin ilman säänneltyä kaavaa myönnetyt).⁵⁵

EU:n kansalaisten henkilökorttien kaavan osalta asetuksella (EU) 2019/1157⁵⁶ otettiin käyttöön yhdenmukaistetut henkilökorttien mallit, ja asetusta sovelletaan 2. elokuuta 2021 alkaen. Asetuksessa (EU) 2019/1157 säädetään nykyisten henkilökorttien vaiheittaisesta käytöstä poistamisesta.⁵⁷

⁵² [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2019/1157, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä, EUVL L 188, 12.7.2019, s. 67](#), on ETA:n kannalta merkityksellinen ja on sisällytettävä ETA-sopimukseen (prosessi on käynnissä).

⁵³ [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 1030/2002, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2002](#), kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta ([EYVL L 157, 15.6.2002, s. 1](#)).

⁵⁴ Komission täytäntöönpanopäätös C(2018) 7767, annettu 30 päivänä marraskuuta 2018, teknisistä eritelmistä kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäistä kaavaa varten ja päätöksen K(2002) 3069 kumoamisesta.

⁵⁵ Asetuksen (EU) 2019/1157 8 artiklan 1 kohdan mukaan unionin kansalaisten perheenjäsenet, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia, oleskelukortit, jotka eivät täytä 7 artiklan vaatimuksia, lakkaavat olemasta voimassa niiden voimassaolon päättyessä tai 3. elokuuta 2026 sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksesta 8 artiklan 1 kohtaan sellaisten oleskelukorttien osalta, jotka eivät täytä ICAO:n asiakirjan 9303 osassa 2 vahvistettuja turvallisuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia tai joihin ei sisälly ICAO:n asiakirjan 9303 osan 3 mukaista toiminnallista koneellisesti luettavaa aluetta. Ne lakkaavat olemasta voimassa niiden voimassaolon päättyessä tai 3. elokuuta 2023 sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi.

⁵⁶ Asetus (EU) 2019/1157 on ETA:n kannalta merkityksellinen, ja se on sisällytettävä ETA-sopimukseen. Prosessi on käynnissä.

⁵⁷ Asetuksen (EU) 2019/1157 5 artiklan 1 kohdan mukaan henkilökortit, jotka eivät täytä 3 artiklassa säädettyjä vaatimuksia, lakkaavat olemasta voimassa niiden voimassaolon päättyessä tai viimeistään 3. elokuuta 2031 sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin kahdesta poikkeuksesta. Henkilökortit, jotka eivät täytä ICAO:n asiakirjan 9303 osassa 2 vahvistettuja turvallisuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia tai jotka eivät sisällä toiminnallista koneellisesti luettavaa aluetta, lakkaavat

Perheenjäsen, johon sovelletaan viisumipakkoa, saattaa myös esittää kaksi passia eli voimassa olevan passin (ilman viisumia) ja mitätöidyn passin, joka sisältää voimassa olevan viisumin (ks. viisumikäsikirjan II osa, 3.1.2 kohta).

Lisätietoja säännöistä, jotka koskevat EU:n tai ETA:n ja Sveitsin kansalaisten perheenjäseniä, ks. [viisumihakemusten käsittelyä ja myönnettyjen viisumien muuttamista varten laaditun käsikirjan, jäljempänä 'viisumikäsikirja', III osa.](#)

Huom. Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä **Sveitsin valaliiton** välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen perusteella edellä mainitut unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden tarkastuksia koskevat säännöt koskevat myös Sveitsin tai jonkin EU:n jäsenvaltion työmarkkinoille yhdentyneitä palvelujen tarjoajan palkkatyöntekijöitä, kansalaisuudesta riippumatta, jotka on lähetetty jonkin tällaisen EU:n jäsenvaltion alueelle palveluja tarjoamaan (sopimuksen liitteessä I oleva 17 artikla).

EFTA-sopimuksen perusteella samat säännöt koskevat Sveitsin tai jonkin ETA-maan työmarkkinoille yhdentyneitä palvelujen tarjoajan palkkatyöntekijöitä, kansalaisuudesta riippumatta, jotka on lähetetty jonkin tällaisen ETA-maan alueelle palveluja tarjoamaan.

- 2.9. Jos unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvalla henkilöllä ei kuitenkaan ole vaadittavia matkustusasiakirjoja tai mahdollisesti tarvittavaa viisumia, asianomaisen Schengen-valtion on ennen maahanpääsyn epäämistä annettava näille henkilöille kaikin kohtuullisin tavoin mahdollisuus hankkia tarpeelliset asiakirjat tai saada ne toimitetuiksi heille kohtuullisessa määräajassa, tai vahvistaa tai osoittaa muilla keinoin, että heillä on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen.

Jos matkustaja esittää matkustusasiakirjan, jossa ei ole koneellisesti luettavaa vyöhykettä ja hänen henkilöllisyydestään on epäilyjä, olisi suoritettava toisen linjan tarkastus.

*** Oikeusperusta – Oikeuskäytäntö:**

[– Direktiivi 2004/38/EY \(4, 5 ja 27 artikla\)](#)

olemasta voimassa niiden voimassaolon päättyessä tai 3. elokuuta 2026 sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Elokuun 2. päivänä 2021 vähintään 70-vuotiaiden henkilöiden henkilökortit, jotka täyttävät ICAO:n asiakirjan 9303 osassa 2 vahvistetut turvallisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset ja joissa on toiminnallinen koneellisesti luettava alue, lakkaavat olemasta voimassa niiden voimassaolon päättyessä.

- [Schengenin rajasäännöstö \(8 artikla\)](#)
- [Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, 21. kesäkuuta 1999](#)
- [Asetus \(EU\) 2017/1954](#)
- [Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 25.7.2002, asia C-459/99, MRAX v. Belgia](#)
- [Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.2.2005, asia C 215/03, Salah Oulane v. Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie](#)
- [Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 31.1.2006, asia C 503/03, komissio v. Espanja](#)
- [Unionin tuomioistuimen tuomio 18.6.2020, asia C-754/18, Ryanair](#)
- [Unionin tuomioistuimen tuomio, asia C 202/13, Sean McCarthy](#)

3. **KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAISTEN TARKASTUKSET MAAHANTULON YHTEYDESSÄ**

3.1. Schengen-valtion alueelle tulevan kolmannen maan kansalaisen on täytettävä seuraavat maahantuloedellytykset:

- a) Hänellä on voimassa oleva rajanylitykseen oikeuttava asiakirja tai asiakirjat, jonka (joiden) on oltava voimassa vähintään kolme kuukautta suunnitellun Schengen-valtioiden alueelta poistumisen jälkeen (tosin perustellussa hätätapauksessa tästä vaatimuksesta voidaan poiketa) ja sen on oltava myönnetty viimeisten kymmenen vuoden aikana. Edellytyksen, jonka mukaan matkustusasiakirjan on oltava myönnetty viimeisten kymmenen vuoden aikana, on täytyttävä maahantulopäivänä (mutta ei välttämättä oleskelun aikana)⁵⁸ edellyttäen, että matkustusasiakirja on voimassa vähintään kolme kuukautta oleskelun päättymisen jälkeen.

⁵⁸ Tämä on merkityksellistä vain niissä poikkeustapauksissa, joissa kolmannen maan passin voimassaoloaika on pidempi kuin kymmenen vuotta (esimerkiksi kymmenen vuotta ja joitakin kuukausia, mikä on ollut mahdollista kolmansissa maissa, joissa vanhan passin jäljellä oleva voimassaoloaika voitiin siirtää uudelle passille passin uusimisen yhteydessä). Huom. Kansainvälisten normien mukaan matkustusasiakirjojen voimassaoloaika ei saisi koskaan ylittää kymmentä vuotta, joten käytännössä tämän ongelman pitäisi olla vain tilapäinen.

***Esimerkki:**

Kolmannen maan kansalainen saapuu 21. marraskuuta 2022 20 päivän vierailulle EU:hun passilla, joka on myönnetty 23. marraskuuta 2012 ja joka on voimassa 23. maaliskuuta 2023 saakka. Schengenin rajasäännösten 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan maahantuloedellytys täyttyy, koska maahantulopäivänä passin *myöntämispäivästä* oli kulunut alle 10 vuotta ja sen *voimassaolo* jatkuu yli kolme kuukautta aiotun lähtöpäivän jälkeen.

- b) Hänellä on [voimassa oleva viisumi](#), jos viisumi vaaditaan. Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion kolmannen maan kansalaiselle myöntämän voimassa olevan [oleskeluluvan](#) katsotaan vastaavan viisumia tai voimassa olevaa pitkäaikaista viisumia. (Oleskeluluvat, pitkäaikainen viisumi ja muut myöhemmissä kohdissa luetellut asiakirjat sisältävät biometrisiä tietoja sisältävän sirun, joka on tarkastettava tämän jakson 3.3 kohdan mukaisesti.) Tämä ei koske väliaikaisia lupia, jotka on myönnetty ensimmäisen oleskelulupahakemuksen tai turvapaikkahakemuksen käsittelyn ajaksi.
- c) Hän näyttää toteen Schengen-valtioissa (tai - valtioissa) oleskelun tarkoituksen ja edellytykset ja hänellä on toimeentuloon riittävät varat suunniteltua oleskelua ja lähtömaahan paluuta varten (tai kauttakulkumatkaan sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on varma esim. siksi, että hänellä on kyseisen maan myöntämä oleskelulupa) tai hän kykenee hankkimaan laillisesti tällaiset varat.
- d) Hänestä ei ole tehty maahanpääsyn epäämistä koskevaa kuulutusta Schengenin tietojärjestelmässä (SIS).
- e) Hänen ei katsota voivan vaarantaa minkään Schengen-valtion yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta, kansanterveyttä tai kansainvälisiä suhteita. Näin on etenkin siinä tapauksessa, ettei kyseisestä henkilöstä ole tehty maahanpääsyn epäämistä koskevaa kuulutusta kansallisessa tietokannassa. Unionin tuomioistuin totesi 12. joulukuuta 2019 asiassa C-380/18 antamassaan tuomiossa nimenomaisesti, että Schengenin rajasäännöstössä tarkoitettu ”yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuvan uhkan” käsite eroaa huomattavasti vapaata liikkuvuutta koskevissa säännöissä (direktiivi 2004/38/EY) tarkoitettua ”yleiselle järjestykselle tai yleiselle

turvallisuudelle aiheutetun uhkan” käsitteestä. Schengenin säännöstössä tarkoitettussa merkityksessä rikkomisen, johon kolmannen maan kansalaisen voidaan epäillä syyllistyneen, on oltava lajinsa ja siitä säädetyn rangaistuksen perusteella riittävän vakava sen perustelemiseksi, että kyseisen kansalaisen oleskelu jäsenvaltioiden alueella päätetään välittömästi. Toisaalta on niin, että jos tuomiota ei ole, toimivaltaiset viranomaiset voivat vedota yleisen järjestyksen vaarantumiseen vain silloin, kun on olemassa yhtäpitäviä, objektiivisiä ja täsmällisiä seikkoja, joiden perusteella voidaan epäillä, että mainittu kansalainen on syyllistynyt tällaiseen rikkomiseen.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(6 artikla\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) N:o 265/2010, annettu 25 päivänä maaliskuuta 2010, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetuksen \(EY\) N:o 562/2006 muuttamisesta sellaisten henkilöiden liikkumisen osalta, joilla on pitkäaikaiseen oleskeluun tarkoitettu viisumi](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1806, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 565/2014/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, yksinkertaistetun järjestelmän käyttöönotosta henkilötarkastuksissa ulkorajoilla siten, että Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania hyväksyvät yksipuolisesti tietyt asiakirjat kansallisia viisumejaan vastaaviksi alueidensa läpi tapahtuvaa kauttakulkua varten tai 180 vuorokauden pituista ajanjaksoa kohden enintään 90 vuorokautta kestäväää alueellaan oleskelua varten, sekä päätösten N:o 895/2006/EY ja N:o 582/2008/EY kumoamisesta](#)

*** Linkkejä:**

- [Luettelo kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske](#)

- [Tietoa viisumivaatimuksia koskevista kansallisista poikkeuksista](#)
- [Yhteinen luettelo niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilta vaaditaan lentokentän kauttakulkuviisumi heidän kulkiessaan jäsenvaltioiden alueella sijaitsevien lentokenttien kansainvälisen alueen kautta](#)
- [Luettelo niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilta vaaditaan lentokentän kauttakulkuviisumi heidän kulkiessaan jonkin jäsenvaltion alueella sijaitsevien lentokenttien kansainvälisen alueen kautta](#)
- [Luettelo oleskeluluvista, joiden haltijoilta ei vaadita lentokentän kauttakulkuviisumia jäsenvaltioiden lentokentillä](#)

3.2. Kolmansien maiden kansalaisille on tehtävä perusteellinen tarkastus. Seuraaviin henkilöryhmiin sovelletaan kuitenkin erityissääntöjä:

- a) valtionpäämiehet ja heidän valtuuskuntiensa jäsenet ([tämän jakson 5.1 kohta](#))
- b) ilma-alusten ohjaajat ja muut miehistön jäsenet ([tämän jakson 5.2 kohta](#))
- c) merenkulkijat ([tämän jakson 5.3 kohta](#))
- d) diplomaatti-, virka- tai virkamatkapassin haltijat sekä kansainvälisten järjestöjen henkilöstö ([tämän jakson 5.4 kohta](#))
- e) raja-alueen asukkaat, joihin sovelletaan paikallista rajaliikennettä koskevaa järjestelyä ([tämän jakson 5.5 kohta](#))
- f) alaikäiset ([tämän jakson 5.6 kohta](#))
- g) kolmansista maista kotoisin olevat koululaiset, jotka oleskelevat EU-valtiossa tai kolmannessa maassa, johon ei sovelleta viisumipakkoa ([tämän jakson 5.7 kohta](#))
- h) rajatyöntekijät ([tämän jakson 5.8 kohta](#))
- i) ADS-matkailijat ([tämän jakson 5.9 kohta](#))
- j) pelastuspalvelut, poliisi, palolaitos ja rajavartijat ([tämän jakson 5.10 kohta](#))
- k) offshore-työntekijät ([tämän jakson 5.11 kohta](#)).

Kansalaisuudettomien henkilöiden ja pakolaisten tarkastukset suoritetaan samalla tavalla kuin yleensä kolmansien maiden kansalaisten. Kolmansien maiden pakolaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille myöntämien matkustusasiakirjojen voimassaolo voidaan tarkistaa [kolmansien maiden ja alueellisten yhteisöjen myöntämien matkustusasiakirjojen luettelosta](#). Kysymystä siitä, edellytetäänkö tällaisen matkustusasiakirjan haltijalta viisumia

EU:hun saapumista varten, käsitellään asetuksen (EU) 2018/1806 6 artiklan 2 kohdan b alakohdassa, jossa tämä annetaan kunkin jäsenvaltion itse päätettäväksi. Asiaan liittyviä ilmoituksia voi tarkastella [6 artiklan 2 kohtaan liittyviä poikkeuksia käsittelevässä taulukossa](#).

Turvapaikanhakijoihin ja kansainvälistä suojelua hakeviin sovelletaan erityissääntöjä (ks. turvapaikanhakijoita koskevan jakson 12 kohta).

Rajavartija ottaa ja toimittaa sormenjälkitiedot kaikilta kolmannen maan kansalaisilta tai kansalaisuudettomilta henkilöiltä, jotka otetaan kiinni Schengen-valtion ulkorajan luvattoman ylityksen yhteydessä, jos he ovat vähintään 14-vuotiaita ja jos heitä ei ole palautettu.

Huom. Sellaisten kolmannen maan kansalaisten tarkastuksista, jotka ovat EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisten perheenjäseniä (unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvia henkilöitä), ks. [tämän jakson 2.8 kohta](#).

*** Oikeusperusta:**

– [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) N:o 603/2013 Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten \(14 artikla\)](#)

*** Linkkejä:**

– [Schengen-valtioiden kansalaisuudettomille henkilöille ja pakolaisille myöntämät asiakirjat](#)

– [Tietoa viisumivaatimuksista koskevista kansallisista poikkeuksista](#)

3.3. Rajavartijoiden on tehtävä kolmannen maan kansalaisista seuraavien tietokantojen käyttöön perustuvia **järjestelmällisiä tarkastuksia**:

- SIS
- SLTD-tietokanta,
- kansalliset tietokannat, joissa on tietoa varastetuista, kavalletuista, kadonneista ja mitätöidyistä matkustusasiakirjoista.

Rajavartijat voivat tehdä hakuja myös muihin kansallisiin ja Interpolin tietokantoihin.

3.4. Asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat tarkastukset voidaan tehdä etukäteen direktiivin 2004/82/EY mukaisesti tai muun unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti vastaanotettujen matkustajia koskevien tietojen perusteella. Jos nämä tarkastukset tehdään etukäteen tällaisten matkustajatietojen perusteella, rajanylityspaikalla on verrattava etukäteen vastaanotettuja tietoja matkustusasiakirjan tietoihin. Lisäksi on tarkastettava asianomaisen henkilön henkilöllisyys ja kansalaisuus sekä rajanylitykseen oikeuttavan matkustusasiakirjan aitous ja voimassaolo.

3.5. Tallennusvälineen⁵⁹ sisältävien passien ja matkustusasiakirjojen osalta on tarkastettava sirun tietojen aitous, jos voimassa olevia varmenteita on saatavilla. Biometrisiä passeja tarkastettaessa on todennettava mikrosiruun tallennettujen tietojen aitous ja eheys. Sen varmistamiseksi, että sirulla olevat tiedot on syöttänyt luvan saanut viranomainen eikä niitä ole muunneltu, sirun sisältö on vahvistettava oikeaksi passiivisella tunnistuksella. Asiakirjan allekirjoittajan varmenne on tarkistettava vertaamalla sitä asiakirjan myöntäneen maan kansallisen juurivarmentajan vastaavaan luotettuun varmenteeseen. Lisäksi on todennettava sirun aitous sen varmistamiseksi, ettei sitä ole kloonattu⁶⁰.

3.6. Kolmansien maiden kansalaisille on tehtävä perusteellinen tarkastus.

Perusteellisessa maahantulotarkastuksessa tutkitaan kaikkien maahantuloedellytysten täyttyminen seuraavasti:

- Tarkastetaan, että kolmannen maan kansalaisella on [rajan ylittämiseen oikeuttava asiakirja](#), jonka voimassaolo ei ole päättynyt, ja että asiakirjaan tai asiakirjoihin on tarvittaessa liitetty vaadittu [viisumi](#), [oleskelulupa](#) tai pitkäaikainen viisumi. Kolmannen maan kansalainen, johon sovelletaan viisumipakkoa, saattaa matkustaa kahden passin kanssa eli hänellä voi olla mukanaan voimassa oleva passi (ilman viisumia) ja mitätöity passi, joka sisältää voimassa olevan viisumin. Toukokuusta 2022 alkaen viisumitarrassa on oltava digitaalinen leima.⁶¹ Se sisältää kaikki tarraan kirjoitetut tiedot valokuvaa lukuun ottamatta. Tätä

⁵⁹ Kaikki unionin lainsäädännössä säännellyt asiakirjat (passit, henkilökortit, oleskelukortit, muuttoliikkeeseen liittyvät kortit ja muut unionin lainsäädännön perusteella myönnetyt matkustusasiakirjat, mukaan lukien paikallinen rajaliikennelupa) sisältävät sirun lukuun ottamatta (paperista) viisumia. Myös merenkulkijan kansallinen henkilöllisyystodistus – vaikka siitä ei säädetä unionin lainsäädännössä – sisältää sirun.

⁶⁰ Kun siru kloonataan, tiedot kopioidaan aidosta sirusta ja asetetaan rinnakkaissirulle ilman suojausrajoituksia.

⁶¹ Komission täytäntöönpanopäätös C(2020) 2672 final, annettu 30 päivänä huhtikuuta 2020, digitaalisen leiman käyttöönotosta yhtenäisen viisumin kaavassa. Siirtymäkauden aikana, 1. marraskuuta 2022 saakka, jäsenvaltiot voivat myöntää viisumeja, joissa on digitaalinen leima tai joissa ei ole tällaista leimaa.

- Tarkastetaan järjestelmällisesti asiaankuuluvat tietokannat ([ks. tämän jakson 1.5 kohdan taulukon neljäs luettelukohta](#)) ja selvitetään, että asianomainen kolmannen maan kansalainen, hänen kulkuneuvonsa ja hänen kuljettamansa tavarat eivät todennäköisesti vaaranna minkään Schengen-valtion yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta, kansanterveyttä tai kansainvälisiä suhteita. Näiden tietojen tarkistaminen edellyttää muun muassa suorien hakujen tekemistä SIS-järjestelmään ja kansallisiin tietokantoihin liitettyihin, henkilöitä, ja esineitä, koskeviin kuulutuksiin sekä tarvittaessa tällaisessa kuulutuksessa toteutettavaksi pyydetyn toimenpiteen suorittamista.
- Tarkastetaan asianomaisen kolmannen maan kansalaisen matkustusasiakirjassa olevat maahantulo- ja maastalähtöleimat, jotta voidaan todeta, ettei henkilö ole jo ylittänyt sisärajarakastuksista vapautetulla alueella oleskelun tai erikseen Bulgarian, Kroatian, Kyproksen tai Romanian alueella⁶² oleskelun sallittua enimmäisaikaa, joka on 90 päivää minkä hyvänsä kutakin oleskelupäivää edeltävän 180 päivän jakson aikana.
- Selvitetään asianomaisen kolmannen maan kansalaisen lähtöpaikka ja määränpää sekä suunnitellun oleskelun tarkoitus ja tarkastetaan tarvittaessa näiden tueksi esitetyt asiakirjat.
- Selvitetään, että asianomaisella kolmannen maan kansalaisella on toimeentuloon tarvittavat varat aiotun oleskelun kestoa ja tarkoitusta varten sekä paluumatkaa lähtömaahansa tai kolmanteen maahan suuntautuvaa kauttakulkumatkaa varten, tai että hän pystyy hankkimaan tällaiset varat laillisesti. Arvioitaessa toimeentuloon tarvittavia varoja on otettava huomioon kunkin Schengen-valtion viitemäärät.
- Toimeentuloon tarvittavat varat voidaan selvittää kolmannen maan kansalaisen hallussa olevan käteisen rahan, matkasekkien ja luottokorttien perusteella. Osoitukseksi toimeentuloon tarvittavista varoista voi riittää myös ylläpitositoumus, jos tällaisesta sitoumuksesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä, ja kansallisessa lainsäädännössä määritelty [vastaanottajan antama takuukirje/kutsu](#), jos kolmannen maan kansalainen majoittuu vastaanottajansa luokse.

⁶² Romanian ja Bulgarian alueen 90 päivän / 180 päivän jakson erillinen laskenta muuttuu rajanylitystietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen.

- Luottokortin voimassaolo voidaan selvittää ottamalla yhteyttä sen myöntäjään tai käyttämällä muita rajanylityspaikalla käytettävissä olevia keinoja (esim. rahanvaihtopisteet).
- Vastaanottajan kutsu voidaan todentaa ottamalla suoraan yhteyttä vastaanottajaan tai selvittämällä vastaanottajan vilpittömyys sen Schengen-valtion kansallisen yhteyspisteen välityksellä, jossa vastaanottaja asuu.

***Ohjeita maahanpääsyn epäämiseen kansanterveyteen kohdistuvan uhkan perusteella:**

Kansanterveyteen kohdistuva uhka on tauti, joka voi aiheuttaa Maailman terveysjärjestön kansainvälisten terveystäätösten määritelmän mukaisen epidemian, ja muu infektio tauti tai tarttuva loistauti, jos niistä säädetään Schengen-valtioiden kansalaisiin sovellettavissa suojelustäätöksissä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1082/2013/EU perustettu yhteisön verkosto ja sen varhaisvaroitus- ja reagoitijärjestelmä sekä asetuksella (EY) N:o 851/2004 perustettu tautien Euroopan tautienhäikäisy- ja -valvontakeskus arvioivat Euroopan kansalaisten terveyteen kohdistuvan uhkan ja päättävät toteutettavista toimenpiteistä. EU:n jäsenvaltioiden terveysviranomaiset ovat varhaisvaroitus- ja reagoitijärjestelmästä vastaavia viranomaisia, jotka työskentelevät kansallisella tasolla yhdessä nimettyjen kansallisten seurantalaitosten kanssa. Euroopan tautienhäikäisy- ja -valvontakeskus arvioi uhkan riskit (<http://ecdc.europa.eu/>).

Kun kansanterveyteen kohdistuvaa uhkaa arvioidaan maahanpääsyn sallimista tai epäämistä varten, niiden viranomaisten, jotka kussakin EU:n jäsenvaltiossa vastaavat terveystoimenpiteiden toteuttamisesta, pitäisi aina olla mukana arvioinnissa kansallisen ja unionin kansanterveyslainsäädännön ja kussakin Schengen-valtiossa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

*** Ohjeita kansanterveyteen kohdistuvan uhkan arviointiin mahdollisesti epidemian aiheuttavan taudin yhteydessä**

Covid-19-pandemia on lisännyt unionin tarvetta olla paremmin valmistautunut reagoimaan ulkorajoilla ilmeneviin kriisitilanteisiin, jotka liittyvät kansanterveyttä uhkaaviin, mahdollisesti epidemian aiheuttaviin tauteihin. Jos tällaisiin uhkiin puututaan toteuttamalla

ulkorajoilla epäyhtenäisiä ja toisistaan poikkeavia toimenpiteitä, siitä aiheutuu kielteisiä vaikutuksia sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen toiminnalle, minkä lisäksi se heikentää ennakoitavuutta matkustajien kannalta ja vähentää ihmisten välistä yhteydenpitoa. Komissio suosittelee ottamaan huomioon seuraavat näkökohdat kansallisissa toimenpiteissä, jotka liittyvät kansanterveyteen kohdistuvaan uhkaan ulkorajoilla:

1. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla unionin kansalaisilla sekä kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on unionin ja sen jäsenvaltioiden ja näiden kolmansien maiden välillä tehtyjen sopimusten nojalla unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia vastaavia vapaata liikkuvuutta koskevia oikeuksia, olisi aina oltava oikeus matkustaa missä tahansa tarkoituksessa (ei pelkästään kotiinpaluuta varten) EU:n jäsenvaltioihin ja EU:n ulkopuolisiin maihin, joihin Schengenin säännöstöä sovelletaan.

Jos he matkustavat kolmansista maista, joihin sovelletaan väliaikaisia muuhun kuin välttämättömään matkustamiseen kohdistuvia rajoituksia, tähän voidaan soveltaa määräpaikkana olevan Schengen-valtion terveysvaatimuksia, kuten omaehtoista eristäytymistä tai vastaavia toimenpiteitä (edellyttäen, että nämä valtiot asettavat samat vaatimukset omille kansalaisilleen).

2. Maahanpääsy olisi sallittava myös kolmansien maiden kansalaisille, jotka katsotaan pitkään oleskelleiksi kolmansien maiden kansalaisiksi pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun direktiivin 2003/109/EY mukaisesti, henkilöille, joiden oleskeluoikeus perustuu muihin EU:n direktiiveihin, erosopimukseen tai kansalliseen lainsäädäntöön tai joilla on kansallinen pitkäaikainen viisumi, sekä heidän perheenjäsenilleen, jollei asiaa koskevista terveystoimenpiteistä muuta johdu.

Samaa olisi tarvittaessa sovellettava myös kolmansien maiden kansalaisiin, joilla on väliaikainen maahantulolupa [joka on myönnetty rajan ylittämiseen ja laillisen oleskeluoikeuden käyttämiseen jäsenvaltiossa oleskeluluvan noutamisen yhteydessä].

Rajavartijoiden olisi tarkastettava asiaankuuluvat asiakirjat (matkustusasiakirjat, oleskeluluvat ja muut viralliset asiakirjat) sen varmistamiseksi, että kolmansien maiden kansalaiset kuuluvat edellisten kahden alakohdan soveltamisalaan.

3. Matkailijoiden seulontaan mahdollisesti epidemian aiheuttavan taudin oireiden varalta

voi sisältyä ruumiinlämmön mittausta ja/tai oireiden seulontaa. Tähän voidaan käyttää laitteita, joiden tarkoituksena on havaita kyseiset oireet.

Kaikki viranomaiset, jotka osallistuvat raja-, tulli-, terveys- tai muihin tarkastuksiin ulkorajoilla, olisi varustettava henkilönsuojaimilla, joihin kuuluvat tarvittaessa hengityssuojaimet, käsineet, desinfiointiaineet jne.

4. Kun päätetään, sovelletaanko kolmannen maan kansalaiseen väliaikaisia rajoituksia, jotka koskevat muuta kuin välttämätöntä matkustamista Schengen-valtioihin, ratkaisevana tekijänä (kansalaisuuden sijasta) olisi oltava aikaisempi oleskelu tietyllä ajanjaksolla sellaisessa kolmannessa maassa, jonka osalta muuta kuin välttämätöntä matkustusta koskevat rajoitukset on poistettu.

5. Pyrittäessä edistämään matkustajavirtojen sujuvuutta tärkeimmillä ilmaliikenteen rajanylityspaikoilla tärkeässä asemassa ovat rajatarkastusautomaatit. Automaattiportit eivät kuitenkaan tarkista kolmansien maiden kansalaisten asuinpaikkaa. Niiden Schengen-valtioiden, jotka sallivat kolmansien maiden kansalaisten käyttää rajatarkastusautomaatteja, olisi harkittava satunnaistarkastuksia automaattiportteja käyttäville matkustajille tai poistettava rajatarkastusautomaatit tilapäisesti kolmansista maista saapuvien käytöstä.

6. Rajavartijoiden on perehdyttävä siihen, miltä kolmansien maiden oleskelu- ja työluvut näyttävät, ja heillä on oltava perustiedot tällaisten asiakirjojen tulostustekniikoista ja turvaominaisuuksista. Kolmansien maiden kansalaiset saattavat oleskelu- tai työlupien lisäksi esittää kolmansien maiden myöntämiä henkilökortteja ja/tai ajokortteja sekä muita virallisia asiakirjoja todisteeksi ilmoitetusta asuinmaasta.

Olosuhteista ja esitetyistä asiakirjoista riippuen rajavartijoiden on hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla kaikkea käytettävissä olevaa viiteaineistoa, esimerkiksi eurooppalaisia tietojärjestelmiä FADO/iFADO/PRADO21 ja Frontexin käsikirjaa sekä käytettävä näitä lähteitä yhdessä kansallisten asiakirjatietokantojen ja muiden kaupallisten lähteiden kanssa.

7. Matkustajille on ilmoitettava ennen matkaa, että heidän on voitava todistaa asuinmaansa, mihin tarvitaan kyseisen kolmannen maan myöntämiä lisäasiakirjoja, kuten oleskelulupa, työ lupa, henkilökortti tai ajokortti, sekä muita virallisia asiakirjoja, jotka

toimivat todisteena matkustajan ilmoittamasta asuinmaasta. Tämä on tärkeää, koska kolmansien maiden oleskelu- tai työlupatietoja ei aina liitetä tai merkitä matkustusasiakirjoihin, varsinkaan passeihin. Mikäli matkustaja ei kykene osoittamaan asuinmaataan, hänen maahanpääsytään voidaan evätä.

8. Maahanpääsyn epäämistä koskevien päätösten on oltava oikeasuhteisia ja syrjimättömiä. Toimenpide katsotaan oikeasuhteiseksi, jos sitä ennen on kuultu terveysviranomaisia ja jos nämä pitävät sitä asianmukaisena ja tarpeellisena kansanterveyttä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi. Maahanpääsyn epäämistä koskevassa lomakkeessa rajavartijan on ilmoitettava epäämisen syy kohdassa ”huomautukset”.

9. Matkustajalle voidaan antaa tiettyä sairautta koskeva esite. Terveestä matkustajasta ei tarvitse erikseen tehdä terveysilmoitusta sen naapurimaana olevan kolmannen maan viranomaisille, johon matkustaja palautetaan EU:n maaulkorajan ylityspaikalta (maantie- tai rautatieliikenne) tai EU:n meriulkorajan ylityspaikalta (esim. satamat, jotka on nimetty säännöllisiä lauttayhteyksiä varten, tai muut satamat, joissa on risteilyaluksia tai yksittäisiä kalastusalusten miehistön jäseniä).

10. Kolmansista maista tulevien henkilöiden saapumisen minimoimiseksi lentoasemien yhteyshenkilöt tai yhteyshenkilöt kyseisissä kolmansissa maissa voisivat tehdä tarkastuksia ennen koneeseen nousemista. Schengen-valtiot voisivat myös lähettää tietyille Euroopasta kolmansiin maihin suuntautuville lennoille rajavartijoita, joiden tehtävänä olisi suorittaa paluulennon osalta ennen koneeseen nousemista tehtävät tarkastukset. Lisäksi voidaan harkita terveystarkastajien ja/tai lääkintähenkilöstön lähettämistä suoraan rajanylityspaikoille matkustajien seulontaa, terveystietolomakkeiden tarkistamista jne. varten.

*** Oleskelun keston laskemista koskevat ohjeet:**

Määritettäessä 90 päivän jaksoa 180 päivän jakson aikana maahantulopäiväksi lasketaan ensimmäinen sisärajarakastuksista vapautetulla alueella oleskelun päivä ja maastalähtöpäiväksi lasketaan viimeinen kyseisellä alueella oleskelun päivä. Schengen-valtioihin kuuluvien Bulgarian, Kroatian, Kyproksen ja Romanian osalta tämä tarkoittaa niistä kunkin alueelle tulo- ja alueelta lähtöpäivää. Käsite ”minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana” tarkoittaa ”liikkuvaa” 180 päivän viitejaksoa eli viimeisimmältä 180 päivän

jaksolta lasketaan oleskelupäivät sen todentamiseksi, täyttyykö 90 päivän / 180 päivän vaatimus edelleen. Tämä tarkoittaa sitä, että ilman keskeytystä jatkunut 90 päivän poissaolo antaa mahdollisuuden uuteen enintään 90 päivän oleskeluun. Lisätietoja: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/short_stay_schengen_calculator_user_manual_en.pdf

Uusien sääntöjen mukaisen sallitun oleskelun laskemiseen voidaan käyttää ”lyhytaikaisen oleskelun laskinta”, joka on saatavilla Euroopan komission muuttoliike- ja sisäasioiden pääosaston verkkosivuilla (http://ec.europa.eu/home-affairs/content/visa-calculator_en tai voidaan ladata CIRCA-järjestelmästä). Käyttöoppaassa on tietoja uusista säännöistä ja laskimen käytöstä sekä käytännön esimerkkejä. Lisätietoja: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/index_en.htm

Tätä lyhyen oleskelun laskutapaa, jota on sovellettu 18. lokakuuta 2013 lähtien, ei sovelleta viisumivapaussopimukseen, jotka on tehty EU:n sekä Bahaman, Brasilian, Saint Kitts ja Nevisin, Mauritiuksen ja Seychellien kanssa, sillä niiden osalta sovelletaan määritelmää ”kolme kuukautta kuuden kuukauden jakson aikana ensimmäisestä maahantulopäivästä”. Sellaisten EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten osalta, jotka matkustavat EU:n ja tiettyjen kolmansien maiden välillä tehtyjen viisumihelpotussopimusten mukaisesti myönnettyjen viisumien perusteella, oleskelun kesto on laskettava uuden laskutavan mukaisesti, koska näissä sopimuksissa viitataan ”90 päivän jaksoon 180 päivän jakson aikana”.

Oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin nojalla sallittuja oleskelujaksoja ei pitäisi ottaa huomioon lyhytaikaisen oleskelun kestoa koskevassa laskelmassa (kun arvioidaan, noudatetaanko sääntöä 90 päivästä minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana). Tällä säännöksellä sallitaan, että viisumipakosta vapautetut kolmansien maiden kansalaiset voivat laillisesti jäädä Schengen-säännöstöä täysimääräisesti soveltavien Schengen-valtioiden alueelle lyhytaikaista oleskelua varten. Matkustaja voi osoittaa aiemman oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin voimassaolon päättymiseen mennessä, että hän on täyttänyt lyhytaikaisen oleskelun kestoa koskevat edellytykset.⁶³ Kansalliset säännöt tai käytännöt, joiden mukaan kolmannen maan kansalaisen on pääsääntöisesti poistuttava

⁶³ Tämä vahvistetaan nimenomaisesti myös Schengenin rajasäännösten 12 artiklan 3 kohdassa (jota sovelletaan siitä päivästä, jona rajanylitystietojärjestelmä (EES) on määrä ottaa käyttöön).

maan alueelta pitkäaikaisen (oleskeluluvan tai kansallisen viisumin perusteella tapahtuneen) oleskelun päättymisen jälkeen ennen kuin hän saa aloittaa myöhemmän lyhytaikaisen oleskelun kyseisellä alueella, eivät ole Schengenin sääntöjen mukaisia. Matkustaja on vastuussa siitä, että oleskelu ei ylitä 90:tä päivää minkä tahansa 180 päivän jakson aikana.⁶⁴ Jos kolmannen maan kansalainen ei ole viimeistään aiemman oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin voimassaolon päättymispäivänä käyttänyt Schengenin rajasäännösten 12 artiklan tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2226⁶⁵ 14 artiklan 8 kohdan suomaa mahdollisuutta pyytää lyhytaikaisen oleskelun alkamisen rekisteröintiä (tai sitä, että hänen katsotaan saapuneen maahan lyhytaikaista oleskelua varten), häntä voidaan Schengenin rajasäännösten 12 artiklassa tai asetuksen (EU) 2017/2226 20 artiklassa säädetyn oletuksen mukaisesti pitää laittomasti maassa oleskelevana, mistä on kielteisiä seurauksia. Tämä oletus voidaan kuitenkin myöhemmin kumota Schengenin rajasäännösten 12 artiklan mukaisesti.

*** Esimerkkejä:**

Kanadalainen opiskelija, jonka opiskelijastatukseen perustuva oleskelulupa Itävallassa päättyy 31. heinäkuuta, aikoo elokuussa lähteä Interrail-matkalle useiden Schengenvaltioiden läpi. Hänen ei välttämättä tarvitse lähteä EU:sta, vaan hän voi aloittaa lyhytaikaisen oleskelun välittömästi oleskeluluvan päättyttyä. Tätä varten hänen olisi ennen 31. heinäkuuta pyydettävä Schengenin rajasäännösten 12 artiklan tai asetuksen (EU) 2017/2226 20 artiklan mukaisia toimivaltaisia viranomaisia toteamaan, että hänen katsotaan saapuneen 1. elokuuta. (Huom. Kun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1240⁶⁶ on alettu soveltaa, häneltä vaaditaan myös voimassa oleva matkustuslupa.)

⁶⁴ Asetuksen (EU) 2017/2226 14 artiklan 8 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että ”jos jonkin jäsenvaltion alueella oleskelevan kolmannen maan kansalaisen lyhytaikainen oleskelu alkaa välittömästi oleskelulupa tai pitkäaikaiseen oleskeluun tarkoitettuun viisumiin perustuvan oleskelun jälkeen eikä aikaisempaa henkilökohtaista tiedostoa ole luotu, kyseinen kolmannen maan kansalainen voi pyytää, että ... toimivaltaiset viranomaiset luovat henkilökohtaisen tiedoston ja maahantulo-/maastalähtötietueen tallentamalla järjestelmään ... tiedot”.

⁶⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2226, annettu 30 päivänä marraskuuta 2017, rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsulle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 327, 9.12.2017, s. 20).

⁶⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1240, annettu 12 päivänä syyskuuta 2018, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011,

Intialainen tutkija, jonka tutkijastatukseen perustuva oleskelulupa Itävallassa päättyy 31. heinäkuuta, aikoo tehdä elokuussa vaellusmatkan Alpeilla (oleskellen Itävallassa ja Italiassa, mutta viettäen suurimman osan ajasta Itävallassa). Hänen ei välttämättä tarvitse lähteä EU:sta, vaan hän voi aloittaa lyhytaikaisen oleskelun välittömästi oleskeluluvan päätyttyä. Tätä varten hänen on haettava lyhytaikaiseen oleskeluun tarkoitettua viisumia Itävallan konsulaatista (esimerkiksi Prahassa tai Bratislavassa) ja hänen on täytynyt saada tällainen viisumi ennen 1. elokuuta. Lisäksi hänen olisi ennen 31. heinäkuuta pyydettävä Schengenin rajasäännösten 12 artiklan tai asetuksen (EU) 2017/2226 20 artiklan mukaisia toimivaltaisia viranomaisia toteamaan, että hänen katsotaan saapuneen 1. elokuuta.

(EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1),

Lyhytaikaisen oleskelun mahdollisesta jatkamisesta kahdenvälisen sopimusten nojalla on yksityiskohtaisia sääntöjä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen⁶⁷ 20 artiklan 2 kohdassa.

3.6.1. Perusteellisessa maastalähtötarkastuksessa:

- tarkastetaan, että kolmannen maan kansalaisella on rajanylitykseen oikeuttava asiakirja
- matkustusasiakirja tutkitaan väärennökseen viittaavien merkkien havaitsemiseksi,
- tarkistetaan pakollisten asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvien järjestelmällisten tarkastusten avulla, että kolmannen maan kansalaisen ei katsota muodostavan uhkaa minkään Schengen-valtion yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle tai kansainvälisille suhteille
- tarkistetaan tallennusvälineen sisältävien passien ja matkustusasiakirjojen osalta sirun tietojen aitous, jos voimassa olevia varmenteita on saatavilla. Biometrisiä passeja tarkastettaessa on varmistettava mikrosiruun tallennettujen tietojen aitous ja eheys. Sen varmistamiseksi, että sirulla olevat tiedot on syöttänyt luvan saanut viranomaisena eikä niitä ole muunneltu, sirun sisältö on vahvistettava oikeaksi passiivisella tunnistuksella. Asiakirjan allekirjoittajan varmenne olisi tarkistettava vertaamalla sitä asiakirjan myöntäneen maan kansallisen juurivarmentajan vastaavaan luotettuun varmenteeseen. Mikäli teknisesti mahdollista, myös sirun aitous olisi varmistettava.

3.6.2. Lisätarkastuksissa maasta poistuttaessa:

- voidaan tarkastaa, että henkilöllä on voimassa oleva viisumi, mikäli se vaaditaan, paitsi jos hänellä on Schengen-valtion myöntämä voimassa oleva oleskelulupa tai voimassa oleva pitkäaikainen viisumi tai muu asiakirja, jonka perusteella hän voi oleskella Schengen-valtioiden alueella tai palata sinne
- voidaan selvittää, että henkilö ei ole ylittänyt luvalliselle oleskelulle asetettua enimmäiskestoja.

⁶⁷ Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus (EYVL L 239, 22.9.2000, s. 19).

- 3.7. Sellaisia kolmansien maiden kansalaisia, joilla on voimassa oleva oleskelulupa, ei yleensä pitäisi pyytää näyttämään toteen aiotun oleskelun tarkoitusta eikä toimeentuloon tarvittavia varoja. Muut tarkastukset – erityisesti matkustus- ja oleskeluasiakirjojen tutkiminen, haut SIS-järjestelmästä ja kansallisista tietokannoista – on kuitenkin tehtävä kuten tämän jakson 1.2 kohdassa ja [3.6.2 kohdassa](#) selostetaan. Erosopimuksen edunsaajien osalta yksityiskohtaiset ohjeet siitä, miten he voivat todistaa asemansa, esitetään tämän käsikirjan liitteessä 42.
- 3.8. Jotta ensilinjan maahantulo- ja maastalähtötarkastukset eivät hidastuisi ja jos tarvitaan lisäselvityksiä, nämä tarkastukset voidaan suorittaa erillisissä tiloissa (ns. toisen linjan tarkastukset).

Tällaiset perusteelliset tarkastukset on kolmannen maan kansalaisen pyynnöstä suoritettava yleisten tilojen ulkopuolella tätä tarkoitusta varten varatuissa tiloissa, jos tällaiset tilat ovat olemassa. Toisen linjan tarkastusten tapauksessa kyseiselle kolmannen maan kansalaiselle on annettava kirjallisia tietoja tällaisen tarkastuksen tarkoituksesta ja tarkastusmenettelystä. Tiedot voivat olla julisteessa tai kyseiselle henkilölle annettavassa esitteessä. Esitteen tai julisteen on oltava saatavilla kaikilla unionin virallisilla kielillä ja kyseisen Schengen-valtion rajanaapureiden kielillä.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(7 ja 8 artikla sekä liite I ja IV\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1082/2013/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, valtioiden rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista ja päätöksen N:o 2119/98/EY kumoamisesta](#)
- Kansainväliset terveystieteiden säännökset (WHO)

4. HAUT SCHENGENIN TIETOJÄRJESTELMÄSTÄ (SIS) JA VARASTETTUIJEN JA KADONNEIDEN MATKUSTUSASIAKIRJOJEN TIETOKANNASTA (SLTD)

- 4.1. Kaikkia henkilöitä ja heidän matkustusasiakirjojaan on rajatarkastusten aikana verrattava SIS-järjestelmään. Kansalliset rajavalvontasovellukset tarjoavat yleensä asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvan henkilöiden ja heidän matkustusasiakirjojensa yhdistetyn tarkastuksen. SIS-järjestelmä sisältää johonkin seuraavista kuulutusluokista sisältyviä kuulutuksia henkilöistä ja esineistä:
- Palauttamista koskevat kuulutukset (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1860⁶⁸ 3 artikla): tämä kuulutusluokka kattaa kolmansien maiden kansalaiset, joihin sovelletaan palauttamispäätöstä sen varmistamiseksi, että paluovelvoitetta on noudatettu, ja palauttamispäätöksen täytäntöönpanon tukemiseksi.
 - Maahantulon tai maassa oleskelun epääminen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1861⁶⁹ 24 artikla): tämä kuulutusluokka kattaa kolmansien maiden kansalaiset⁷⁰, joilla ei ole oikeutta tulla Schengen-valtioiden⁷¹ alueelle tai oleskella siellä.
 - Henkilöt, joita etsitään kiinniottoa varten (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1862⁷² 26 artikla): tämä kuulutusluokka kattaa henkilöt, joista on annettu eurooppalainen pidätysmääräys, Islannin tai Norjan pidätysmääräys⁷³ tai luovutuspyyntö (Sveitsi ja Liechtenstein).

⁶⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1).

⁶⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14).

⁷⁰ Kuulutus, joka koskee sellaista kolmannen maan kansalaista, joka on EU:n kansalaisen perheenjäsen, olisi käsiteltävä asetuksen (EU) 2018/1861 26 artiklan mukaisesti (ks. I jakson 8.3 kohta).

⁷¹ Kyproksella ei ole vielä pääsyä SIS-järjestelmään, joten tässä luvussa Schengen-valtioilla tarkoitetaan kaikkia muita kuin Kyprosta. Kroatialla on pääsy maahanpääsyn epäämistä koskeviin kuulutuksiin, mutta se ei ole velvollinen epäämään maahanpääsyä tai oleskelua alueellaan sellaisilta kolmansien maiden kansalaisilta, joista toinen Schengen-valtio on tehnyt kuulutuksen asetuksen (EY) N:o 1987/2006 mukaisesti. Se voi kuitenkin päättää toimia tällaisen kuulutuksen perusteella. Kroatia ei voi toistaiseksi tehdä maahanpääsyn epäämistä koskevia kuulutuksia SIS-järjestelmään.

⁷² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56).

⁷³ EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välisen luovutussopimuksen, jota alettiin soveltaa vuonna 2019, perusteella. Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välinen 28 päivänä kesäkuuta 2006 tehty sopimus Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välisestä luovutusmenettelystä tuli voimaan 1. marraskuuta 2019 (EUVL L 292, 21.10.2006, s. 2).

- Kadonneet henkilöt (asetuksen (EU) 2018/1862 32 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta): tämän kuulutusluokan tarkoituksena on löytää kadonneet henkilöt, myös lapset ja ilman huoltajaa liikkeellä olevat alaikäiset, ja sijoittaa heidät turvasäilöön, jos se on tarpeen ja lainmukaista.
- Vaarassa olevat haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt eli lapset, joihin kohdistuu lapsikaappauksen vaara / lapset, joiden matka on estettävä / haavoittuvassa asemassa olevat täysi-ikäiset, joiden matka on estettävä (asetuksen (EU) 2018/1862 32 artiklan 1 kohdan c, d ja e alakohta), tämän kuulutusluokan tarkoituksena on estää lapsikaappauksia sekä estää haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä matkustamasta ilman valtuutusta ja estää heidän viemisensä pois maasta laittomasti. Tärkein ero kadonneesta henkilöstä tehdyn kuulutuksen ja haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, joiden matka olisi estettävä, koskevan kuulutuksen välillä on se, että jälkimmäisessä tapauksessa henkilö ei ole vielä kateissa mutta on vaarassa kadota (ennaltaehkäisevät kuulutukset).
- Henkilöt, joita etsitään oikeudelliseen menettelyyn osallistumista varten (asetuksen (EU) 2018/1862 34 artikla): tämän kuulutusluokan tarkoituksena on selvittää sellaisten henkilöiden asuin- tai kotipaikka, joita etsitään oikeudellisiin menettelyihin osallistumista varten (esimerkiksi todistajat).
- Henkilöt ja esineet, joihin kohdistetaan salaista tarkkailua, tiedustelutarkastuksia tai erityistarkastuksia (asetuksen (EU) 2018/1862 36 artikla): tämän kuulutuksen tarkoituksena on saada tietoa henkilöistä tai heihin liittyvistä esineistä rikoksiin liittyvien syytetoimien toteuttamiseksi ja yleisen turvallisuuden tai valtion turvallisuuden uhkien ehkäisemiseksi.

- Takavarikointia tai rikosprosessin todisteena käyttämistä varten etsittävät esineet (asetuksen (EU) 2018/1862 38 artikla): tämä kuulutus kattaa esineet (ajoneuvot, perävaunut, asuntovaunut, teollisuuslaitteistot ja niiden osat, veneet, veneiden moottorit, ampuma-aseet, ajoneuvojen rekisteröintitodistukset ja rekisterikilvet, setelit ja väärät setelit, tietotekniikkavälineet) sekä asiakirjat (blankoasiakirjat, myönnetyt henkilöasiakirjat kuten passit, henkilökortit, oleskeluluvat, matkustusasiakirjat sekä ajokortit, jotka on varastettu tai kavallettu, jotka ovat kadonneet, jotka on mitätöity tai ovat vääriä), joita etsitään takavarikointia tai rikosprosessin todisteena käyttämistä varten.
- Kuulutukset, jotka koskevat tuntemattomia etsintäkuulutettuja henkilöitä ja joissa on vain sormenjälkitiedot (asetuksen (EU) 2018/1862 40 artikla). Tämä kuulutusluokka sisältää rikospaikoilta tai terrorismirikosten tekopaikoilta löydetty latentit sormenjälkitiedot. Tämän kuulutusluokan tarkoituksena on löytää rikoksesta epäilty tuntematon tekijä.

SIS-järjestelmän tarkastuksessa voidaan saada useita kuulutuksia samasta henkilöstä. Tämä johtuu siitä, että eri Schengen-valtiot⁷⁴ voivat tehdä kuulutuksen samasta henkilöstä. Jos tällainen osuma saadaan, kaikki toimintapyyntöt näytetään näytössä. Niin kauan kun toimintapyyntöt ovat yhteensopivia, kaikki toimet on toteutettava kyseisen henkilön osalta.

Tietyt henkilöitä koskevat kuulutusluokat ovat yhteensopimattomia.⁷⁵ Tämä tarkoittaa, että samasta henkilöstä voidaan tallentaa uusi kuulutus vain, jos se on yhteensopiva jo olemassa olevan kuulutuksen kanssa. Jos kuulutus ei ole yhteensopiva, tämä tarkoittaa, että yhden Schengen-valtion kuulutuksen vaatima toimenpide on ristiriidassa toisen Schengen-valtion kuulutuksessa pyydetyn toimen kanssa. Seuraavat kuulutusluokat eivät ole yhteensopivia:

⁷⁴ SIS-järjestelmään tehtävien kuulutusten osalta Schengen-valtioihin luetaan kaikki paitsi Kypros (jolla ei ole pääsyä SIS-järjestelmään) ja Kroatia (koska se ei voi tehdä maahanpääsyn epäämistä koskevia kuulutuksia). Irlanti luetaan mukaan joidenkin kuulutusluokkien osalta. Irlannilla ei ole pääsyä SIS-järjestelmään, eikä se voi tehdä SIS-järjestelmään maahanpääsyn epäämistä ja palauttamista koskevia kuulutuksia.

⁷⁵ Ks. SIRENE-käsikirjan liitteessä 4 oleva taulukko (Komission täytäntöönpanopäätös, annettu 18 päivänä marraskuuta 2021, SIRENE-toimistojen tehtäviä sekä poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla käytettävässä Schengenin tietojärjestelmässä olevia kuulutuksia koskevien lisätietojen vaihtamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ("SIRENE-käsikirja – Poliisi"; C(2021) 7901 final) ja komission täytäntöönpanopäätös, annettu 18 päivänä marraskuuta 2021, SIRENE-toimistojen tehtäviä ja kuulutuksia koskevien lisätietojen vaihtamista Schengenin tietojärjestelmässä rajatarkastusten ja palauttamisen

- maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskeva kuulutus ja kuulutus kadonneesta henkilöstä, jota on suojeltava
- maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskeva kuulutus ja kuulutus haavoittuvassa asemassa olevasta henkilöstä, johon kohdistuu vaara
- palauttamista koskeva kuulutus ja kuulutus kadonneesta henkilöstä, jota on suojeltava
- palauttamista koskeva kuulutus ja kuulutus haavoittuvassa asemassa olevasta henkilöstä, johon kohdistuu vaara
- kuulutus kadonneesta henkilöstä ja kuulutus haavoittuvassa asemassa olevasta henkilöstä, johon kohdistuu vaara.

Jos havaitaan toisen kuulutuksen kanssa ristiriidassa oleva tai mahdollisesti yhteensopimaton kuulutus, avun saamiseksi on otettava välittömästi yhteyttä SIRENE-toimistoon.

Kuulutusten ensisijaisuusjärjestyksestä on sovittu, mutta siitä voidaan poiketa, mikäli molemmat Schengen-valtiot suostuvat tähän. Yhteensopimattomien kuulutusten tärkeysjärjestys:

- 1) maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskevat kuulutukset
- 2) palauttamista koskevat kuulutukset, joihin liittyy maahantulokielto
- 3) kuulutukset kadonneista henkilöistä, joita on suojeltava
- 4) kuulutukset haavoittuvassa asemassa olevista henkilöistä, jotka ovat vaarassa
- 5) kuulutukset kadonneista henkilöistä, jotka on löydettävä
- 6) palauttamista koskevat kuulutukset, joihin ei liity maahantulokieltoa.

Jos samaan aikaan saadaan osuma SIS-kuulutuksesta ja Interpolin ”kuulutuksesta”, on noudatettava SIS-järjestelmän menettelyä, koska SIS-kuulutukset ovat etusijalla. Osumaraportit on lähetettävä SIRENE-toimistoon eikä Interpolin kansalliseen keskustoimistoon.

alalla koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (”SIRENE-käsikirja – Rajatarkastukset ja palauttaminen”) C(2021) 7900 final.

4.2. Biometriset haut

Biometriset haut on otettu käyttöön SIS-järjestelmän automaattisen sormenjälkien tunnistusjärjestelmän (SIS-AFIS) avulla. Tämä tarkoittaa, että SIS-järjestelmästä voidaan tehdä hakuja myös sormenjälkien perusteella, ei pelkästään aakkosnumeeristen tietojen perusteella.

Asetuksen 2018/1861 33 artiklan ja asetuksen 2018/1862 43 artiklan 2 kohdan mukaisesti sormenjälkitietoja voidaan hakea SIS-järjestelmästä kaikissa tapauksissa, joissa katsotaan tarpeelliseksi tunnistaa henkilö (eli määrittää, onko tarkastetusta henkilöstä tehty SIS-kuulutus). *Tarve* tarkistaa sormenjälkitiedot SIS-järjestelmästä *tietyissä tapauksessa* on päätettävä EU:n ja kansallisten sääntöjen mukaisesti. Sormenjälkitiedot on tutkittava tapauksissa, joissa henkilön henkilöllisyyttä ei voida selvittää muilla keinoin (eli aakkosnumeeristen tietojen, asiakirjan kuvauksen, valokuvien tai kasvokuvien perusteella).

4.3. Esinelaajennus

Tiettyihin henkilöitä koskeviin kuulutusryhmiin (kiinniotta varten etsityt henkilöt, kadonneet ja haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt sekä rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumista varten etsityt henkilöt) voi sisältyä esinelaajennuksia, joissa on tietoja etsittävään henkilöön liittyvästä esineestä ja jotka on lisätty henkilön paikallistamista varten.

Esinelaajennus voidaan liittää seuraavan kaltaisiin esineisiin: ajoneuvot, perävaunut ja asuntovaunut, veneet; kontit; ilma-alukset, ampuma-aseet (vain kuulutukset kiinniotta varten) ja blankoasiakirjat.

Kaikki henkilöitä koskevat kuulutukset voivat sisältää ”henkilöasiakirjan kuvauksia”. Ne ovat tietoja, jotka kuvaavat (voimassa olevaa) henkilöasiakirjaa (esimerkiksi matkustusasiakirjaa tai oleskelulupaa), jota kuulutuksen kohde käyttää. Kuulutukseen voidaan liittää myös jäljennös asiakirjasta.

Esineisiin ja henkilöllisyysasiakirjoihin liittyvien tietojen lisäämisen henkilöä koskevaan kuulutukseen on tarkoitus helpottaa kuulutuksen kohteena olevan henkilön etsintää – tässä tapauksessa kuulutuksen kohteena ei siis ole kyseinen esine tai henkilöllisyysasiakirja.

Asetuksen (EU) 2018/1862 36 ja 38 artiklan mukaisilla esineitä koskevilla kuulutuksilla on oma tarkoituksensa, sellaisena kuin se on määritelty asiaa koskevissa SIS-säännöksissä: 36 artiklan tapauksessa salainen tarkkailu, tiedustelutarkastukset tai erityistarkastukset tai 38 artiklan tapauksessa esineen takavarikointi tai suojaaminen.

4.4. Toteutettavat toimet, jos SIS-järjestelmään tehty haku tuottaa osuman

Jos henkilöstä tai esineestä SIS-järjestelmään tehty haku tuottaa osuman, toteutettava toimi näytetään rajavartijan näytössä.

4.4.1. Kiinniottoa varten etsityt henkilöt on otettava kiinni ja luovutettava viranomaisille, joilla on toimivalta tehdä päätös tilapäisestä säilöönnotosta, jonka tarkoituksena on luovuttaa henkilö luovutusta pyytäneeseen EU- tai Schengen-valtioon.

Jos maasi on tehnyt liputuksen kiinniottoa varten tehtyyn kuulutukseen, kuulutuksen syynä näkyy edelleen ”henkilö, jota etsitään kiinniottoa ja luovuttamista varten”, mutta toteutettavat toimet eivät edellytä henkilön kiinniottoa vaan niissä pyydetään ”henkilön asuinpaikan tai kotipaikan määrittämistä”.

4.4.2. Toimet, joihin ryhdytään niiden kolmansien maiden kansalaisten osalta, joista on tehty palauttamista koskeva kuulutus, riippuvat siitä, missä osuma on saatu.

a) Jos henkilö tavataan ulkorajalla ja hän on poistumassa Schengen-valtioiden alueelta, tiedot siitä, että henkilö on paikannettu ulkorajalla ja poistunut Schengen-valtioiden alueelta, mukaan lukien tarkastuspaikka ja -aika sekä tieto siitä, oliko henkilö maastapoistamisen (pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen) kohteena, on kerättävä ja toimitettava kansalliselle SIRENE-toimistolle.

Saatuun tiedon osumasta eli varmistuttuaan siitä, että henkilö on poistunut Schengen-valtioiden alueelta, kuulutuksen tehneen Schengen-valtion on poistettava palauttamista koskeva kuulutus viipymättä. Lisäksi kuulutuksen tehneen Schengen-valtion on tarvittaessa tallennettava maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskeva kuulutus (tai muutettava palauttamista koskeva kuulutus maahanpääsyn epäämistä koskevaksi kuulutukseksi) viipymättä, kun palauttamispäätökseen liittyy maahantulokielto.

Jos henkilö on poistumassa palauttamispäätöksen tehneen Schengen-valtion alueelta, kuulutuksen tehneen Schengen-valtion on ilmoitettava osumasta myös omille viranomaisilleen. Näin vahvistetaan paluu, ja viranomaiset voivat tarvittaessa antaa maahanpääsyn epäämistä koskevan kuulutuksen.

Henkilön uusi maahantulo olisi evättävä maahanpääsyn epäämistä koskevan kuulutuksen perusteella, kun tällainen kuulutus on tehty SIS-järjestelmään. Henkilön maahanpääsy voidaan evätä myös muiden Schengenin rajasäännöstössä säädettyjen edellytysten perusteella.

b) Jos henkilö tavataan ulkorajalla ja hän on saapumassa Schengen-valtioiden alueelle, tiedot siitä, että henkilö on paikannettu ulkorajoilla maahantulon yhteydessä, mukaan lukien tarkastuspaikka ja -aika, on kerättävä ja toimitettava kansalliselle SIRENE-toimistolle.

Kun kuulutuksen tehnyt Schengen-valtio on saanut tiedon osumasta, sen on viipymättä poistettava palauttamista koskeva kuulutus. Lisäksi kun palauttamispäätökseen liittyy maahantulokielto, kuulutuksen tehneen Schengen-valtion on tarvittaessa viipymättä tallennettava maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskeva kuulutus (muutettava palauttamista koskeva kuulutus maahanpääsyn epäämistä koskevaksi kuulutukseksi).

Jos henkilö on saapumassa palauttamispäätöksen tehneen Schengen-valtion alueelle, kuulutuksen tehneen Schengen-valtion on ilmoitettava osumasta myös omille viranomaisilleen, jotta nämä viranomaiset vahvistavat paluun ja tekevät tarvittaessa maahanpääsyn epäämistä koskevan kuulutuksen.

Henkilön pääsy Schengen-valtioihin olisi evättävä maahanpääsyn epäämistä koskevan kuulutuksen perusteella, kun tällainen kuulutus on tehty SIS-järjestelmään. Henkilön maahanpääsy voidaan evätä myös muiden Schengenin rajasäännöstössä säädettyjen edellytysten perusteella.

c) Jos henkilö paikannetaan maan sisällä ja jos kansallinen lainsäädäntö sen sallii, henkilö on pysäytettävä, häntä on kuultava ja palauttamisesta vastuussa olevaan toimivaltaiseen kansalliseen viranomaiseen on otettava yhteyttä henkilön palauttamiseksi. Asiasta on ilmoitettava myös kansalliseen SIRENE-toimistoon.

Palauttamista koskevia kuulutuksia ei saa tehdä kolmansien maiden kansalaisista, joilla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen. Jos on saatu osuma asetuksen (EU) 2018/1861 24 artiklan mukaisesti tallennettuun maahantulon epäämistä koskevaan kuulutukseen kolmannen maan kansalaisesta, jolla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen unionissa, kuulutuksen täytäntöönpanevan Schengen-valtion on välittömästi kuultava kuulutuksen tehnyttä Schengen-valtiota vaihtamalla sen kanssa lisätietoja, jotta voidaan päättää viipymättä, mitä toimia on toteutettava. Katso lisätietoja tämän jakson 8.3 kohdasta.

- 4.4.3. Jos olosuhteet sallivat, kolmannen maan kansalaiset, joilta evätään maahanpääsy, on palautettava mahdollisimman pian sinne, mistä he tulivat, tai lähtömaahansa. Heidän on oltava rajavartijoiden valvonnassa siihen asti kun he poistuvat Schengen-valtion alueelta. Jos saadaan osuma maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskevaan kuulutukseen, joka koskee sellaista kolmannen maan kansalaista, joka on oleskeluluvan haltija, olisi kiinnitettävä erityistä huomiota oleskeluluvan aitouden ja voimassaolon tarkistamiseen. Lisäksi olisi otettava viipymättä yhteyttä kansalliseen SIRENE-toimistoon, jotta voidaan käynnistää asetuksen (EU) 2018/1861 30 artiklassa sekä SIRENE-käsikirjan⁷⁶ 36 artiklassa tarkoitettu neuvottelumenettely.

Sellaisiin kolmannen maan kansalaisiin, jotka ovat EU:n kansalaisten perheenjäseniä, sovelletaan erityissäännöksiä ([ks. tämän jakson 8.3 kohta](#)).

Jos osuma kohdistuu erosopimuksen edunsaajan maahanpääsyn epäämistä koskevaan kuulutukseen, katso käsikirjan liitteessä 42 olevat erityisohjeet.

- 4.4.4. Kadonneeksi ilmoitetulta aikuiselta on pyydettävä suostumus ennen kuin hänen löytymisestään voidaan ilmoittaa sille, joka ilmoitti hänen kadonneen.
- 4.4.5. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alaikäisiin (riippumatta siitä, matkustavatko he aikuisen seurassa vai yksin) sekä kadonneisiin aikuisiin, jotka ovat haavoittuvassa asemassa ja jotka on otettava turvasäilöön. Jos osuma kohdistuu haavoittuvassa asemassa olevaan alaikäiseen, sieppausvaarassa olevaan lapseen, lapseen, jota on estettävä matkustamasta, tai haavoittuvassa asemassa olevaan aikuiseen, jota on estettävä matkustamasta, henkilö on kansallisen lainsäädännön niin salliessa pysäytettävä ja hänen asiansa on saatettava toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Viranomainen voi tällöin antaa luvan viedä henkilö turvalliseen paikkaan, niin että henkilö ei voi jatkaa matkaa. Toimivaltaiseen

⁷⁶ Ks. edellinen alaviite.

kansalliseen viranomaiseen on otettava välittömästi yhteyttä, jotta voidaan päättää, olisiko henkilö sijoitettava turvasäilöön. Myös kansalliseen SIRENE-toimistoon olisi otettava yhteyttä lisätietojen saamiseksi.

4.4.6. Salaista tarkkailua, tiedustelutarkastuksia tai erityistarkastuksia varten tallennettuihin tietoihin tulisi sisältyä seuraavat seikat:

- maininta siitä, että kuulutuksen kohteena oleva henkilö on löydetty;
- tarkastuksen paikka, aika tai syy
- matkareitti ja matkan päämäärä
- kuulutuksen kohteena olevan henkilön seurassa olevat henkilöt, joiden voidaan kohtuudella olettaa olevan yhteydessä kuulutuksen kohteena olevaan henkilöön;
- käytetyt tai kuljetetut esineet, mukaan lukien matkustusasiakirjat;
- olosuhteet, joissa henkilö tai ajoneuvo, vene, ilma-alus tai kontti on löydetty
- muut kuulutuksen tehneen Schengen-valtion pyytämät tiedot.

Kun näitä tietoja kerätään salaista tarkkailua koskevan kuulutuksen perusteella, on huolehdittava tarkkailun hienovaraisuudesta.

Tiedustelutarkastuksen aikana olisi kerättävä samat tiedot, mutta tarkastuksen ei tarvitse olla samalla tavalla hienovaraista.

Erityistarkastusten aikana henkilöt, ajoneuvot, veneet, ilma-alukset, kontit ja kuljetetut tavarat saadaan tarkastaa tässä lueteltujen tietojen hankkimiseksi.

Salaisen tarkkailun, tiedustelutarkastusten tai erityistarkastusten yhteydessä voi näytöllä näkyä myös lisäkysymyksiä, jotka tulee esittää.

Jos kuulutuksessa edellytetään välittömiä toimia, tässä luetellut tiedot on toimitettava viipymättä kansalliseen SIRENE-toimistoon.

*** SIS-kuulutusta koskevat tietopyyntö**

Jos henkilö pyytää tietoja henkilötietojensa käsittelystä SIS-järjestelmässä ja tiedonsaantioikeuksistaan, rajavartijan on annettava henkilölle SIS-järjestelmän rekisterinpitäjänä toimivan [toimivaltaisen kansallisen viranomaisen](#) tiedot, jolloin hän voi

käyttää oikeuksiaan, sekä [tietosuojaviranomaisten](#) tiedot ja ilmoitettava mahdollisuudesta tehdä valitus tietosuojaviranomaiselle.

4.4.7. Esineitä, joiden tiedot on tallennettu takavarikointia tai rikosprosessin todisteena käyttämistä varten, ovat

- moottoriajoneuvot käyttövoimajärjestelmästä riippumatta;
- moottoriajoneuvojen yksilöitävissä olevat komponentit;
- perävaunut, joiden lastiton paino on yli 750 kg;
- asuntovaunut;
- teollisuuslaitteistot;
- teollisuuslaitteistojen yksilöitävissä olevat komponentit;
- veneet ja veneiden moottorit;
- kontit;
- ilma-alukset ja ilma-alusten moottorit;
- ampuma-aseet;
- blankoasiakirjat, jotka on varastettu tai kavallettu, jotka ovat kadonneet tai jotka näyttävät kyseisiltä asiakirjoilta, mutta ovat väärä;
- myönnettyt henkilöasiakirjat kuten passit, henkilökortit, oleskeluluvat, matkustusasiakirjat sekä ajokortit, jotka on varastettu tai kavallettu, jotka ovat kadonneet, jotka on mitätöity tai jotka näyttävät kyseisiltä asiakirjoilta, mutta ovat väärä;
- ajoneuvojen rekisteröintitodistukset ja rekisterikilvet, jotka on varastettu tai kavallettu tai jotka ovat kadonneet, jotka on mitätöity tai jotka näyttävät kyseisiltä asiakirjoilta tai rekisterikilviltä, mutta ovat väärä;
- setelit (rekisteröidyt setelit) ja väärät setelit;
- tietotekniikkavälineet.

*** Suositeltava käytäntö – matkustusasiakirjojen takavarikointi**

Rajavartijoiden olisi otettava haltuun kaikki matkustusasiakirjat, jotka on rekisteröity SIS-järjestelmään varastetuiksi, kavalletuiksi, kadonneiksi tai mitätöidyiksi tai jotka näyttävät kyseisiltä asiakirjoilta tai rekisterikilviltä, mutta ovat väärää, erityisesti jos kyseinen asiakirja on mitätöity matkustustarkoituksessa käyttämisen osalta. On myös mahdollista, että SIS-järjestelmässä takavarikoitavaksi rekisteröidyn asiakirjan haltija voi osoittaa, että hän on kyseisen asiakirjan oikea omistaja ja että asiakirja rekisteröitiin SIS-järjestelmään, koska se oli ilmoitettu kadonneeksi tai varastetuksi, mutta henkilö löysi asiakirjan ja unohti ilmoittaa siitä toimivaltaisille viranomaisille. Tällaisessa tapauksessa matkustusasiakirjan haltijan henkilöllisyys ja hänen oikeutensa käyttää asiakirjaa matkustamiseen olisi aina varmistettava toimivaltaisilta viranomaisilta tarvittaessa yhteistyössä kansallisen SIRENE-toimiston kanssa.

Jos rajavartijat haluavat saada lisätietoa toimista, jotka on toteutettava, jos SIS-järjestelmään tehty haku tuottaa osuman, heidän olisi otettava yhteyttä kansalliseen SIRENE-toimistoon ja tutustuttava kansallisiin menettelyihin, jotka koskevat SIS-järjestelmässä saadun osuman seurantatoimia.

*** Oikeusperusta:**

- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän \(SIS\) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen \(EY\) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän \(SIS\) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen \(EY\) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta](#)

– Komission täytäntöönpanopäätös, annettu 15 päivänä tammikuuta 2021, sellaisten teknisten sääntöjen vahvistamisesta, jotka ovat välttämättömiä Schengenin tietojärjestelmän (SIS) tietojen tallentamisen, päivittämisen, poistamisen ja hakemisen kannalta, sekä muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden vahvistamisesta poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla (C(2021) 92 final).

– Komission täytäntöönpanopäätös, annettu 15 päivänä helmikuuta 2021, sellaisten teknisten sääntöjen vahvistamisesta, jotka ovat välttämättömiä Schengenin tietojärjestelmän (SIS) tietojen tallentamisen, päivittämisen, poistamisen ja hakemisen kannalta, sekä muiden täytäntöönpanotoimenpiteiden vahvistamisesta rajatarkastusten ja palauttamisen alalla (C(2021) 660 final).

– Komission täytäntöönpanopäätös, annettu 18 päivänä marraskuuta 2021, SIRENE-toimistojen tehtäviä sekä poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla käytettävässä Schengenin tietojärjestelmässä olevia kuulutuksia koskevien lisätietojen vaihtamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (”SIRENE-käsikirja – Poliisi”; C(2021) 7901 final).

Komission täytäntöönpanopäätös, annettu 18 päivänä marraskuuta 2021, yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat SIRENE-toimistojen tehtäviä ja kuulutuksia koskevien lisätietojen vaihtamista Schengenin tietojärjestelmässä rajatarkastusten ja palauttamisen alalla (”SIRENE-käsikirja – Rajatarkastukset ja palauttaminen”; [C\(2021\) 7900 final](#))

4.5. Kaikkien henkilöiden matkustusasiakirjat on ristiintarkastettava vertaamalla niitä Interpolin SLTD-tietokantaan rajatarkastusten aikana. SLTD-tietokanta sisältää ne varastettujen ja kadonneiden passien tiedot, jotka asiakirjan myöntänyt maa on toimittanut SLTD-tietokantaan. Jos SLTD-tietokantaan tehty haku tuottaa osuman, rajavartijan olisi toimittava kansallisessa lainsäädännössä vaaditulla tai suositetulla tavalla.

5. ERITYISSÄÄNNÖT TIETYILLE HENKILÖRYHMILLE SUORITETTAVISTA TARKASTUKSISTA

5.1. Valtionpäämiehet

Valtionpäämiehiin ja heidän valtuuskuntansa jäseniin, joiden saapumisesta ja lähdöstä on ilmoitettu virallisesti diplomaattiteitse, ei saa kohdistaa rajatarkastuksia.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VII\)](#)

5.2. Ilma-alusten lentäjät

5.2.1. Ilma-alusten ohjaajat ja muut miehistön jäsenet saavat tehtäviään hoitaessaan ylittää rajan 7 päivänä joulukuuta 1944 tehdyn siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen (ICAO:n yleissopimus) liitteessä 9 tarkoitetun lentäjän lupakirjan tai miehistön jäsenkortin perusteella silloin, kun he

- a) nousevat koneeseen tai koneesta Schengen-valtion alueella sijaitsevalla välilasku- tai saapumislentoasemalla,
- b) liikkuvat sen kunnan alueella, johon Schengen-valtion alueella sijaitseva välilasku- tai saapumislentoasema kuuluu,
- c) siirtyvät millä tahansa liikennevälineellä Schengen-valtion alueella sijaitsevalle lentoasemalle noustakseen sieltä lähtevään lentokoneeseen.

Kaikissa muissa tapauksissa on täytettävä yleiset kolmansien maiden kansalaisia koskevat maahantuloedellytykset.

5.2.2. Ilma-alusten miehistölle on lentoasemilla suoritettavissa tarkastuksissa annettava etusija aina kun se on mahdollista eli heidät tulisi tarkastaa joko ennen matkustajia tai tähän tarkoitukseen erityisesti varatuissa tiloissa. Satunnaistarkastukset riittävät miehistölle, jonka rajavalvontahenkilöstö tuntee virkatehtäviensä takia.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VII\)](#)

– [ICAO:n yleissopimus](#)

5.3. Merenkulkijat⁷⁷

5.3.1. Schengen-valtiot voivat sallia merenkulkijoiden, joilla on merenkulkijoiden kansallista henkilöllisyystodistusta koskevien Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksen nro 108 (1958) tai nro 185 (2003), kansainvälisen meriliikenteen helpottamista

⁷⁷ Schengenin rajasäännöstössä käytetään termiä ”merimies”. Tässä käsikirjassa käytetään termiä ”merenkulkija”, koska sitä käytetään sekä ILO:n yleissopimuksissa nro 108 ja 185 että kansainvälisen meriliikenteen helpottamista koskevassa yleissopimuksessa (FAL-yleissopimus).

koskevan yleissopimuksen (FAL-yleissopimus) ja asiaa koskevien kansallisten säännösten mukaisesti myönnetty merenkulkijan henkilöllisyystodistus, tulla Schengen-valtioon käymällä maissa sen sataman sijaintipaikkakunnalla, jossa heidän aluksensa poikkeaa, tai lähikunnissa oleskelua varten, tai poistua Schengen-valtiosta palaamalla alukselleen, ilmoittautumatta rajanylityspaikalla edellyttäen, että heidät on merkitty aluksensa miehistöluetteloon, ja että luettelo on tätä ennen toimitettu toimivaltaisten viranomaisten tarkastettavaksi.

Sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskiarviointien perusteella rajavartijoiden on kuitenkin tehtävä merenkulkijoille Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukainen tarkastus, ennen kuin nämä menevät maihin.

5.3.2. Merenkulkijoiden, jotka aikovat oleskella satamien lähikuntien ulkopuolella, on täytettävä Schengen-valtioiden alueelle pääsyä koskevat yleiset edellytykset.

Voimassa olevan merimieskirjan tai merenkulkijan henkilöllisyystodistuksen haltijoille voidaan kuitenkin seuraavissa olosuhteissa antaa lupa saapua Schengen-valtioiden alueelle, vaikka heillä ei olisi voimassa olevaa viisumia ja/tai he eivät voisi osoittaa, että heillä on toimeentuloon tarvittavat varat:

- sellaiseen alukseen siirtyminen, joka on jo saapunut tai joka on saapumassa Schengen-valtion alueella olevaan satamaan,
- kauttakulku kolmanteen maahan tai paluu kotimaahan,
- hätä- tai pakkotilanteet (sairaus, erottaminen, sopimuksen päätyminen jne.).

Tällaisissa tapauksissa merimieskirjan tai merenkulkijain henkilöllisyystodistuksen haltijoille, joilta vaaditaan viisumi heidän kansalaisuutensa perusteella ja jotka tulevat Schengen-valtion alueelle ilman tällaista viisumia, voidaan myöntää viisumi rajalla ([ks. tämän jakson 9 kohta](#)).

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(liite VII\)](#)
- [ILO:n yleissopimus nro 185](#)
- [FAL-yleissopimus](#)

5.4. **Diplomaatti-, virka- tai virkamatkapassin haltijat sekä kansainvälisten järjestöjen henkilöstö**

5.4.1. Schengen-valtioiden tunnustamien kolmansien valtioiden ja niiden hallitusten myöntämien diplomaatti-, virka- tai virkamatkapassien haltijat, jotka matkustavat virkatehtävissä, voidaan heidän nauttimiensa erioikeuksien tai - vapauksien perusteella asettaa rajatarkastuksissa etusijalle muihin matkustajiin nähden viisumivaatimuksen pysyessä kuitenkin voimassa. Näiden asiakirjojen haltijoita ei saa vaatia osoittamaan, että heillä on riittävät toimeentulovarot.

5.4.2. Jos ulkorajalle saapuva henkilö vetoaa erioikeuksiin, erivapauksiin ja vapautuksiin, rajavartija voi vaatia häntä näyttämään toteen asemansa esittämällä asianmukaiset asiakirjat, erityisesti akkreditoivan valtion myöntämät todistukset tai diplomaattipassin tai muun todisteen. Epäilyttävässä ja kiireellisessä tapauksessa rajavartija voi ottaa yhteyttä suoraan ulkoministeriöön.

Rajavartijat eivät myöskään voi evätä diplomaatti-, virka- tai virkamatkapassin haltijalta pääsyä Schengen-valtioiden alueelle kuulematta ensin toimivaltaisia kansallisia viranomaisia. Tämä koskee myös tapauksia, joissa asianomaisesta henkilöstä on kuulutus SIS-järjestelmässä.

5.4.3. Diplomaatti- ja konsuliedustustojen akkreditoitujen jäsenet ja heidän perheensä voivat saapua Schengen-valtioiden alueelle esittämällä Schengen-valtion ulkoministeriön myöntämän henkilökortin ja rajanylitykseen oikeuttavan asiakirjan.

Maahantuloedellytysten tarkastaminen ei ole tarpeen diplomaatin saapuessa sen Schengen-valtion alueelle, johon hänet on akkreditoitu ja jossa hänellä on oikeus pitkäaikaiseen oleskeluun.

5.4.4. Schengen-valtioiden alueen ulkopuolelle akkreditoitujen diplomaattien on täytettävä yleiset maahantuloedellytykset, jos he matkustavat yksityisasiassa.

5.4.5. Jos on olemassa uhka ja perusteltu epäily, että diplomaatti syyllistyy rikkomukseen tai rikolliseen toimintaan, kyseisen maan ulkoministeriölle on ilmoitettava asiasta välittömästi.

5.4.6. Diplomaattisia suhteita koskevan, 18. huhtikuuta 1961 allekirjoitetun Wienin yleissopimuksen mukaisesti diplomaatit nauttivat koskemattomuutta ja muita

vapauksia vain siinä maassa, johon heidät on akkreditoitu, ja niissä maissa, joiden kautta he kulkevat astuessaan tai palatessaan virkaansa tai palatessaan omaan maahansa. Tätä ei sovelleta, jos he matkustavat yksityisasiassa.

- 5.4.7. Virkatehtävissä matkustaville kansainvälisten järjestöjen jäsenille, joilla on jokin tässä kohdassa mainituista kansainvälisten järjestöjen myöntämistä asiakirjoista, voidaan myöntää rajatarkastuksissa suosituimmuskohtelu, jos se on mahdollista.

Huomioon on otettava erityisesti seuraavat asiakirjat:

- Yhdistyneiden kansakuntien kulkulupa, joka myönnetään Yhdistyneiden kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen henkilöstölle Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen New Yorkissa 21. marraskuuta 1947 hyväksymän erityisjärjestöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti,
- Euroopan unionin (EU) myöntämä kulkulupa,
- Euroopan neuvoston pääsihteerin myöntämä laillisuustodistus,
- asiakirjat, jotka on myönnetty Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen III artiklan 2 kohdan nojalla (sotilashenkilötodistus yhdessä matkamääräyksen kanssa, matkustuslupa tai henkilökohtainen tai yhteinen muuttomääräys), sekä rauhankumppanuuden puitteissa myönnetyt asiakirjat.

Pääsääntöisesti näiden asiakirjojen haltijoita ei vaadita osoittamaan, että heillä on riittävät toimeentulovarot.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(liite VII\)](#)
- [Diplomaattisia suhteita koskeva Wienin yleissopimus, tehty 18 päivänä huhtikuuta 1961](#)

*** Linkki:**

- [Tietoa viisumivaatimuksista koskevista kansallisista poikkeuksista](#)

5.5. Raja-alueen asukkaat, joihin sovelletaan paikallista rajaliikennettä koskevaa järjestelyä

- 5.5.1. Schengen-valtion naapurina olevan kolmannen maan raja-alueen asukkaisiin, joilla on Schengen-valtion ja kyseisen kolmannen maan välillä tehtyyn kahdenväliseen sopimukseen perustuvan paikallista rajaliikennettä koskevan järjestelyn mukaisesti myönnetty paikallinen rajaliikennelupa, saavat rajaa ylittäessään erityiskohtelun seuraavasti:

- Heiltä ei vaadita viisumia, jos heillä on sen Schengen-valtion myöntämä paikallinen rajaliikennelupa, jonka rajan he haluavat ylittää. Heiltä voidaan vaatia paikallisen rajaliikenneluvan lisäksi passi, jos kyseisen kolmannen maan kanssa tehdyssä kahdenvälisessä sopimuksessa niin määrätään.
- Kun paikallisen rajaliikenneluvan voimassaolo ja aitous on tarkistettu ja näin todettu, että henkilö on raja-alueen asukas, ei pitäisi tehdä matkan tarkoitusta tai toimeentuloon tarvittavia varoja koskevia lisätarkastuksia.
- Paikallista rajaliikennelupaa ja passia, jos se vaaditaan, ei pitäisi leimata maahantulon eikä maastalähdön yhteydessä.

5.5.2. Näiden rajaliikennelupien haltijoiden rajanylitystä voidaan helpottaa enemmänkin Schengen-valtion ja kolmannen maan kahdenvälisen sopimusten puitteissa [II jakson 3 kohdan](#) mukaisesti.

*** Oikeusperusta:**

- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 1931/2006, annettu 20 päivänä joulukuuta 2006, paikallista rajaliikennettä koskevan järjestelyn käyttöönotosta jäsenvaltioiden maaulkorajoilla sekä Schengenin yleissopimuksen säännösten muuttamisesta](#)
- [Schengen-valtioiden tekemät kahdenväliset sopimukset paikallisesta rajaliikenteestä](#)

5.6. Alaikäiset

5.6.1. Rajavartijoiden on kiinnitettävä erityistä huomiota alaikäisiin siitä riippumatta, matkustavatko nämä aikuisen seurassa vai yksin. Kaikkia alaikäisiä olisi kohdeltava lapsen edun periaatteen mukaisesti rajamenettelyjen aikana. Alaikäiset olisi asetettava etusijalle rajamenettelyjen aikana, ja niissä olisi aina taattava lapsiystävällinen kohtelu ja ilmapiiri. Rajavartijoiden velvollisuutena on antaa tietoa ja kertoa rajamenettelyistä tavalla, joka on lapsiystävällinen (esim. tulkkien käyttö tai kuvien piirtäminen), ja varmistaa, että alaikäiset ymmärtävät tiedot. Tähän kuuluu alustava selvitys mahdollisesta kansainvälisen suojelun tarpeesta sellaisten alaikäisten muuttajien tapauksessa, jotka saapuvat EU:hun laittomasti, ja heidän nopea siirtämisensä kansallisten lastensuojeluviranomaisten huomaan heidän ikänsä ja tarpeidensa mukaisesti.

Jos henkilön todellisesta iästä on epäilyjä, henkilöä olisi kohdeltava lapsena, kunnes iän arviointimenettelyssä todetaan toisin. Tällaisissa tapauksissa ja erityisesti jos vaikuttaa mahdolliselta, että henkilö on alaikäinen, henkilö olisi siirrettävä mahdollisimman nopeasti alaikäisistä huolehtimisesta vastaaville viranomaisille, myös iän arviointia varten. Kun on vakavaa syytä epäillä, että alaikäinen on viety luvottomasti lailliselta huoltajaltaan (laillisilta huoltajiltaan), tai kun on mitään syytä epäillä hyväksikäyttöä tai kaltoinkohtelua, olisi otettava mahdollisimman pian yhteyttä kansallisiin lastensuojeluviranomaisiin.

Euroopan unionin ulkorajan ylittävien alaikäisten kohdalla olisi otettava huomioon rajavartijoita koskevat suuntaviivat, jotka Frontex on vahvistanut VEGA-käsikirjassaan *Children at airports*.

- 5.6.2. Kun kyseessä on aikuisen seurassa matkustava alaikäinen, rajavartijan on rajatarkastusten aikana tarkastettava, onko aikuinen alaikäisen huoltaja, erityisesti silloin kun alaikäinen on vain yhden aikuisen seurassa. Tällaisessa tapauksessa rajavartijan on suoritettava kaikki tarvittavat tutkimukset lapsikaappauksen tai alaikäisen laittoman maastaviennin estämiseksi.

Jotta estetään lasten katoaminen, rekisteröinti on varmistettava mahdollisimman nopeasti, erityisesti kun kyseessä ovat paperittomat lapset.

- 5.6.3. Kun kyseessä on yksin matkustava alaikäinen, rajavartijoiden on matkustusasiakirjat ja muut asiaankuuluvat asiakirjat perusteellisesti tarkastamalla varmistettava, ettei alaikäinen saavu alueelle eikä poistu alueelta vastoin huoltajansa (huoltajiensa) tahtoa. Kaikessa yhteydenpidossa alaikäisten kanssa olisi käytettävä alaikäisen ikään ja kehitystasoon mukautettua lapsiystävällistä kieltä ja tarvittaessa yhteydenpidossa voi avustaa tulkki tai kulttuurivälittäjä.

- 5.6.4. Jos on epäselvää, onko alaikäisellä, joka on EU:n kansalainen tai EU:n alueella laillisesti oleskeleva kolmannen maan kansalainen, lupa ylittää raja poistua maasta, on otettava yhteyttä sen EU- tai Schengen-valtion alaikäisiä koskevista asioista vastaavaan kansalliseen yhteyspisteeseen, jonka kansalainen alaikäinen on tai jossa hän oleskelee.

Jos saadaan tietoa, joka viittaa alaikäisen, joka on EU:n kansalainen tai EU:n alueella laillisesti oleskeleva kolmannen maan kansalainen, mahdolliseen lapsikaappaukseen tai antaa aiheutta epäillä alaikäisen laiton maastavientiä, rajavartijan on

- evättävä alaikäisen poistuminen maasta tai
- kerättävä tiedot alaikäisen kanssa matkustavasta henkilöstä ja heidän määränpäästään, jos ei ole riittäviä perusteita evätä alaikäisen poistumista maasta, mutta huoltajuuteen kohdistuu epäilyjä. Tiedot on sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimitettava välittömästi sen EU- tai Schengen-valtion alaikäisiä koskevista asioista vastaavalle kansalliselle yhteyspisteelle, jonka kansalainen alaikäinen on tai jossa hän oleskelee.

Alaikäisiä koskevista asioista vastaavien kansallisten yhteyspisteiden tehtävänä on tämän jakson 5.6 kohdassa vahvistettujen menettelyjen yhteydessä mm.

- antaa mahdollisuuksien mukaan tietoja alaikäisestä ja hänen kanssaan matkustavasta henkilöstä (nimi, kansalaisuus ja syntymäaika) sekä heidän yhteydestään,
- ilmoittaa asiasta muille alaikäisten hyvinvoinnista vastaaville viranomaisille ja antaa niille tieto mahdollisista alaikäisiä koskevista varotoimenpiteistä,
- antaa muille EU- tai Schengen-valtioille neuvoja ja opastusta kansallisista menettelyistä ja asiakirjavaatimuksista.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(liite VII\)](#)

*** Linkkejä:**

- [Luettelo alaikäisiä koskevista asioista vastaavista kansallisista yhteyspisteistä](#)
- [Luettelo rajavalvonta-asioista vastaavista yhteyspisteistä jäsenvaltioissa](#)
- [VEGA-käsikirja Children at airports: children at risk on the move: Guidelines for border guards](#)

5.7. Kolmansista maista kotoisin olevat koululaiset, jotka oleskelevat EU:n jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa, johon ei sovelleta viisumipakkoa⁷⁸

5.7.1. EU:n jäsenvaltiossa laillisesti asuvilta koululaisilta, jotka ovat sellaisen kolmannen maan kansalaisia, joihin sovelletaan viisumipakkoa, ei toisen EU:n jäsenvaltion alueelle suuntautuvilla koulun järjestämällä matkoilla vaadita kauttakulkuviisumia tai lyhytaikaista viisumia, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) heidän mukanaan matkustaa kyseisen koulun opettaja, jolla on voimassa oleva matkustusasiakirja ja viisumi, jos se vaaditaan,
- b) opettaja esittää kyseisen koulun antaman [lomakkeen](#), jonka avulla kaikki matkalle osallistuvat koululaiset voidaan tunnistaa ja jossa selvitetään aiotun oleskelun tai kauttakulun tarkoitus ja olosuhteet,
- c) koululaisilla on rajan ylittämiseen oikeuttava asiakirja.

Viimeksi mainittua, rajanylitykseen oikeuttavaa asiakirjaa koskevaa vaatimusta ei kuitenkaan sovelleta, jos

- b kohdassa tarkoitettussa lomakkeessa on hiljattain otettu valokuva oppilaista, joilla ei ole valokuvalla varustettua henkilötodistusta,
- koululaisten asuinjäsenvaltion toimivaltainen viranomainen vahvistaa, että he asuvat kyseisessä EU:n jäsenvaltiossa ja että heillä on oikeus palata sen alueelle, sekä varmistaa, että lomake on asianmukaisesti vahvistettu (jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen leimalla),
- EU:n jäsenvaltio, jossa koululaiset asuvat, on pyytänyt toista EU:n jäsenvaltiota tunnustamaan luettelonsa voimassa oleviksi matkustusasiakirjoiksi.

5.7.2. Edellä 5.7.1 kohdassa esitetyt säännökset eivät tarkoita, että koululaiset tai heidän mukanaan matkustavat opettajat vapautettaisiin yleisten sääntöjen mukaisista rajatarkastuksista (I jakson 1 kohta).

Heiltä voidaan [tämän jakson 8 kohdan](#) mukaisesti evätä maahanpääsy tai kauttakulku, jos siihen on perusteita.

⁷⁸

5.7 kohtaa ei sovelleta Islantiin, Liechtensteiniin, Norjaan eikä Sveitsiin.

- 5.7.3. Viisumivapaus voidaan ulottaa myös sellaisiin koulun järjestämällä matkalla oleviin koululaisiin, jotka ovat viisumipakon piiriin kuuluvien kolmansien maiden kansalaisia, mutta asuvat sellaisessa kolmannessa maassa, jonka kansalaisilta ei vaadita viisumia (esim. Montenegrossa laillisesti asuvat koululaiset, jotka ovat Turkin kansalaisia).

*** Oikeusperusta:**

- [94/795/YOS: neuvoston päätös, tehty 30 päivänä marraskuuta 1994, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan b alakohtaan perustuvasta yhteisestä toiminnasta jäsenvaltiossa oleskelevien kolmansista maista kotoisin olevien koululaisten matkustusmahdollisuuksista](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1806, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajojä ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske](#)

5.8. **Rajatyöntekijät**

Rajavartijoiden hyvin tuntemat rajatyöntekijät ja muut säännöllisesti rajan ylittävät henkilöt, jotka ylittävät rajan usein saman rajanylityspaikan kautta ja joista ei aiemmassa tarkastuksessa ole havaittu olevan kuulutusta SIS:ssä tai kansallisessa tietokannassa, on tarkastettava vain satunnaisesti sen varmistamiseksi, että heillä on hallussaan voimassa oleva rajanylitykseen oikeuttava asiakirja ja että he täyttävät vaaditut maahantuloedellytykset. Satunnaiset tarkastukset on suoritettava menettelyin, joita sovelletaan yleensä kolmansien maiden kansalaisiin ja unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluviin henkilöihin.

Nämä henkilöt on silloin tällöin tarkastettava perusteellisesti ilman ennakkovaroitusta ja epäsäännöllisin väliajoin.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(liite VII\)](#)

5.9. ADS-matkailijat

Euroopan yhteisön ja Kiinan kansantasavallan kansallisen matkailuhallinnon välisellä Kiinan kansantasavallasta tulevien matkailijaryhmien viisumiasioita ja niihin liittyviä seikkoja koskevalla yhteisymmärryspöytäkirjalla (hyväksytyn matkakohteen asema, Approved Destination Status)⁷⁹ säännellään Kiinasta unionin alueelle matkustavien Kiinan kansalaisten ryhmämatkailua.

Tällaisten kiinalaisten ryhmämatkojen osanottajien (ns. ADS-matkailijat), joita tulisi olla ryhmässä vähintään viisi, on saavuttava unionin alueelle ja lähdettävä sieltä ryhmänä. Heidän on myös unionin alueella matkustettava ryhmänä ennalta vahvistettua matkaohjelmaa noudattaen.

ADS-matkailijoilla on pääsääntöisesti oltava matkanjohtaja, jonka on varmistettava, että he saapuvat unionin alueelle ja lähtevät sieltä ryhmänä.

ADS-matkailijaryhmiin on sovellettava tavanomaisia tarkastusmenettelyjä (ks. tämän [jakson](#) 1.2 kohta). Tarkastuksissa voidaan myös todeta ADS-asema, josta pitäisi olla merkintä viisumitarrassa. ADS-maininnalla varustetut viisumit ovat aina henkilökohtaisia. Myös matkanjohtajaan sovelletaan tavanomaisia tarkastusmenettelyjä, joihin kuuluu sen toteaminen, että kyseinen henkilö on matkanjohtajan asemassa.

Rajavartija voi pyytää näyttämään asiakirjoin toteen, että on kyse ADS-matkailijoista ja että tietty henkilö on matkanjohtaja.

* Oikeusperusta:

- [Neuvoston päätös, tehty 8 päivänä maaliskuuta 2004, Kiinan kansantasavallasta tulevien matkailijaryhmien viisumiasioita ja niihin liittyviä seikkoja koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan tekemisestä Euroopan yhteisön ja Kiinan kansantasavallan kansallisen matkailuhallinnon välillä \(ADS\).](#)

5.10. Pelastuspalvelut, poliisi, palolaitos ja rajavartijat

Pelastuspalvelujen, poliisin ja palolaitoksen hätätehtävissä toimivien työntekijöiden sekä työtehtävissään rajan ylittävien rajavartijoiden maahantuloa ja maastalähtöä koskevista järjestelyistä on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä.

⁷⁹ EUVL L 83, 20.3.2004, s. 14.

5.11. Offshore-työntekijät

Offshore-työntekijöitä, jotka palaavat säännöllisesti Schengen-valtioiden alueelle oleskelematta kolmannen maan alueella, ei pidä tarkastaa järjestelmällisesti. Suoritettavien tarkastusten tiheyden määrittämiseksi olisi kuitenkin otettava huomioon arvio laittomaan maahanmuuttoon liittyvistä riskeistä.

5.12. Sisäisen siirron saaneet työntekijät

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2014/66/EU⁸⁰ perustetussa EU:n sisäisessä liikkuvuusjärjestelmässä asetetaan itsenäiset säännöt, joiden perusteella sisäisen siirron saaneen työntekijän luvan haltija voi harjoittaa liikkuvuutta ja tulla yhteen tai useaan toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota kyseinen direktiivi sitoo, sekä oleskella ja työskennellä niissä (eli kaikissa EU:n jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Tanskaa ja Irlantia). Säännöt koskevat myös sellaisia sisäisen siirron saaneen työntekijän luvan haltijoita, joiden luvan on myöntänyt Schengen-valtio, joka ei vielä sovelle täysimääräisesti Schengenin säännöstöä.

Lyhytaikainen liikkuvuus (enintään 90 päivää kutakin 180 päivän ajanjaksoa kohti kussakin EU:n jäsenvaltiossa, jota direktiivi 2014/66/EU sitoo): Sisäisen siirron saaneen työntekijän luvan haltijoilta ei vaadita voimassa olevaa viisumia, jos he esittävät todisteet siitä, että he ovat muuttamassa toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota direktiivi 2014/66/EU sitoo, kyseisen direktiivin nojalla sallitun EU:n sisäisen liikkuvuuden yhteydessä. Tällaiset todisteet on esitettävä seuraavilla tavoilla:

- a) jäljennös ilmoituksesta, jonka ensimmäisessä EU:n jäsenvaltiossa, jota direktiivi 2014/66/EU sitoo, sijaitseva vastaanottava yksikkö on lähettänyt kyseisen direktiivin 21 artiklan 2 kohdan mukaisesti; *tai*
- b) toisessa EU:n jäsenvaltiossa, jota kyseinen direktiivi sitoo, sijaitsevan vastaanottavan yksikön kirje, jossa täsmennetään vähintään EU:n sisäisen liikkuvuuden kesto sekä vastaanottavan yksikön tai vastaanottavien yksiköiden sijainti toisessa EU:n jäsenvaltiossa, jota direktiivi sitoo.

⁸⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/66/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (EUVL L 157, 27.5.2014, s. 1).

Sellaisissa toisissa EU:n jäsenvaltioissa, joita direktiivi 2014/66/EU sitoo, kumuloituneiden lyhytaikaisten oleskelujen sallittu enimmäiskesto voi olla sisäisen siirron saaneen liikkuvan työntekijän lupaa koskevien sääntöjen mukaisesti yli 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana. myöhemmät enintään 90 päivän lyhytaikaiset oleskelut minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota direktiivi 2014/66/EU sitoo, eri EU:n jäsenvaltioissa, joita kyseinen direktiivi sitoo, ovat sallittuja, ja ne voivat muodostaa merkittävän osan sisäisen siirron saaneen työntekijän oleskelun koko enimmäiskestosta (kolme vuotta, kun kyse on johtajista tai asiantuntijoista; yksi vuosi, kun on kyse työsuhteisista harjoittelijoista) kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteiden perusteella. Lyhytaikaista liikkuvuutta koskevat säännöt ovat suoraan sovellettavissa 29. marraskuuta 2016 alkaen.

*** Esimerkki:**

Intialainen johtaja, jolla on kroatialainen sisäisen siirron saaneen työntekijän lupa, saa viipyä 170 päivää (90 päivän lyhytaikainen liikkuvuus Italiassa, jonka jälkeen 80 päivän lyhytaikainen liikkuvuus Saksassa) 180 päivän jakson aikana loukkaamatta Schengenin säännöstöä.

Pitkäaikainen liikkuvuus (yli 90 vuorokautta kutakin sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota direktiivi 2014/66/EU sitoo): Pitkäaikaista liikkuvuutta koskevat säännöt riippuvat siitä, minkä vaihtoehdon asianomainen toinen EU:n jäsenvaltio, jota kyseinen direktiivi sitoo, on valinnut sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä (ks. jäljempänä oleva taulukko). Toinen EU:n jäsenvaltio, jota direktiivi 2014/66/EU sitoo, voi joko edellyttää, että kyseinen toinen EU:n jäsenvaltio, jota kyseinen direktiivi sitoo, myöntää oleskeluluvan, jossa on merkintä ”liikkuva ICT” (hakemusmenettely), tai se voi soveltaa lyhytaikaista liikkuvuutta koskevia sääntöjä. Ensimmäisessä tapauksessa tarvitaan oleskelulupa, jossa on merkintä ”liikkuva ICT”, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa sovelletaan lyhytaikaista liikkuvuutta koskevia sääntöjä.

Tiivistelmä – lyhytaikaista ja pitkäaikaista liikkuvuutta varten valitut menettelyt

(ei menettelyä / ilmoitus / hakemus)

	Lyhytaikainen liikkuvuus	Pitkäaikainen liikkuvuus
--	--------------------------	--------------------------

BE	ei menettelyä	hakemus
BG	ei menettelyä	hakemus
CZ	ei menettelyä	hakemus
DE	ilmoitus	hakemus
EE	ilmoitus	ilmoitus
EL	ilmoitus	ilmoitus
ES	ilmoitus	ilmoitus
FR	ilmoitus	hakemus
HR	ei menettelyä	hakemus
IT	ei menettelyä	hakemus
CY	ilmoitus	hakemus
LV	ei menettelyä	hakemus
LT	ei menettelyä	hakemus
LU	ilmoitus	hakemus
HU	ilmoitus	hakemus
MT	ilmoitus	hakemus
NL	ilmoitus	hakemus
AT	ei menettelyä	hakemus
PL	ilmoitus	hakemus
PT	ei menettelyä	hakemus
RO	ilmoitus	hakemus
SI	ilmoitus	hakemus
SK	ilmoitus	ilmoitus
FI	ilmoitus	hakemus
SE	ei menettelyä	hakemus

*** Oikeusperusta:**

- [Direktiivi 2014/66/EY \(20–23 artikla\)](#)

5.13. Tutkijat ja heidän perheenjäsenensä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2016/801⁸¹ perustetussa EU:n sisäisessä liikkuvuusjärjestelmässä luodaan itsenäiset säännöt, joiden perusteella sellaiset tutkijat ja heidän perheenjäsenensä, joilla on sellaisen EU:n jäsenvaltion, jota kyseisen direktiivin säännökset sitovat, myöntämä oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi tai sellaisen Schengen-valtion, joka ei vielä sovelle täysimääräisesti Schengenin säännöstöä, myöntämä oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, voivat harjoittaa liikkuvuutta ja tulla yhteen tai useaan toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota kyseisen direktiivin säännökset sitovat, sekä oleskella niissä (eli kaikissa EU:n jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Tanskaa ja Irlantia).

Lyhytaikainen liikkuvuus (360 päivän pituista ajanjaksoa kohden enintään 180 päivää sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo):

Tutkijan luvan tai pitkäaikaisen viisumin haltijoilta ei vaadita voimassa olevaa viisumia tai sen EU:n jäsenvaltion oleskelulupaa, johon he saapuvat, jos he esittävät todisteet siitä, että he ovat muuttamassa toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, kyseisen direktiivin nojalla sallitun EU:n sisäisen liikkuvuuden yhteydessä. Tällaiset todisteet on esitettävä seuraavilla tavoilla:

- a) jäljennös ilmoituksesta, joka on lähetetty ensimmäisen ja toisen EU:n jäsenvaltion, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, toimivaltaisille viranomaisille kyseisen direktiivin 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti; tai
- b) jäljennös vastaanottosopimuksesta, jossa täsmennetään tutkijan liikkuvuutta koskevat tiedot, tai jos liikkuvuutta koskevia tietoja ei ole täsmennetty vastaanottosopimuksessa, toisen jäsenvaltion, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, tutkimusorganisaation lähettämä kirje, jossa täsmennetään vähintään EU:n sisäisen liikkuvuuden kesto sekä tutkimusorganisaation sijainti toisessa jäsenvaltiossa.

⁸¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä (EUVL L 132, 21.5.2016, s. 21);

Tutkijan perheenjäseniltä, joilla on oleskelulupa, ei vaadita voimassa olevaa viisumia tai sen EU:n jäsenvaltion oleskelulupaa, johon he saapuvat, jos he esittävät todisteet siitä, että he siirtyvät sellaisen tutkijan mukana, joka on muuttamassa toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, kyseisen direktiivin nojalla sallitun EU:n sisäisen liikkuvuuden yhteydessä. Tällaiset todisteet on esitettävä toimittamalla ensimmäisen jäsenvaltion, jota direktiivi sitoo, myöntämä voimassa oleva oleskelulupa ja joko

a) jäljennös ilmoituksesta, joka on lähetetty ensimmäisen ja toisen EU:n jäsenvaltion, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, toimivaltaisille viranomaisille sen 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

b) todisteet siitä, että he siirtyvät tutkijan mukana.

Tutkijat ja heidän perheenjäsenensä saavat oleskella yhdessä toisessa EU:n jäsenvaltiossa, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, enintään 180 päivää minkä hyvänsä 360 päivän jakson aikana. Myöhemmät enintään 180 päivän lyhytaikaiset oleskelut minkä hyvänsä 360 päivän jakson aikana sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, eri EU:n jäsenvaltioissa, joita kyseinen direktiivi sitoo, ovat sallittuja. Ne voivat muodostaa merkittävän osan tutkijan ja hänen perheenjäsentensä oleskelun kokonaiskestosta kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteiden perusteella. Lyhytaikaista liikkuvuutta koskevat säännöt ovat suoraan sovellettavissa 24. toukokuuta 2018 alkaen.

*** Esimerkki:**

Nigerilainen tutkija, jolla on bulgarialainen oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, saa viipyä 250 päivää (150 päivän lyhytaikainen liikkuvuus Italiassa, jonka jälkeen 100 päivän lyhytaikainen liikkuvuus Saksassa) loukkaamatta Schengenin säännöstöä.

Pitkäaikainen liikkuvuus (yli 180 vuorokautta kutakin sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo): Pitkäaikaista liikkuvuutta koskevat säännöt riippuvat siitä, minkä vaihtoehdon asianomainen toinen EU:n jäsenvaltio, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, on valinnut sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä (ks. alla oleva taulukko). Toinen EU:n jäsenvaltio, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, voi joko edellyttää, että kyseinen toinen EU:n jäsenvaltio, jota kyseinen direktiivi sitoo, myöntää oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin, jossa on merkintä ”tutkijoiden liikkuvuus” (hakemusmenettely), tai se voi soveltaa lyhytaikaista liikkuvuutta koskevia sääntöjä. Ensimmäisessä tapauksessa

tarvitaan oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, jossa on merkintä ”tutkijoiden liikkuvuus”, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa sovelletaan lyhytaikaista liikkuvuutta koskevia sääntöjä. Perheenjäseniin sovelletaan samaa menettelyä kuin tutkijaan.

Tiivistelmä – lyhytaikaista ja pitkäaikaista liikkuvuutta varten valitut menettelyt

(ei menettelyä / ilmoitus / hakemus)

	Lyhytaikainen liikkuvuus	Pitkäaikainen liikkuvuus
BE	(ei menettelyä)	(hakemus)
BG	ilmoitus	hakemus
CZ	ei menettelyä	ei menettelyä
DE	ilmoitus	hakemus
EE	ilmoitus	ilmoitus
EL	ilmoitus	hakemus
ES	ilmoitus	ilmoitus
FR	ilmoitus	ilmoitus
HR	ei menettelyä	hakemus
IT	ilmoitus	hakemus
CY	ilmoitus	hakemus
LV	ei menettelyä	hakemus
LT	ei menettelyä	hakemus
LU	ilmoitus	hakemus
HU	ilmoitus	hakemus
MT	ilmoitus	hakemus
NL	ilmoitus	hakemus
AT	ei menettelyä	hakemus
PL	ilmoitus	hakemus
PT	ei menettelyä	hakemus

RO	ilmoitus	hakemus
SI	ilmoitus	hakemus
SK	ilmoitus	ilmoitus
FI	ilmoitus	ilmoitus
SE	ei menettelyä	hakemus

*** Oikeusperusta:**

[Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi \(EU\) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä](#) (27, 28, 29, 30 ja 32 artikla)

5.14. Opiskelijat

Direktiivillä (EU) 2016/801 perustetussa EU:n sisäisessä liikkuvuusjärjestelmässä luodaan itsenäiset säännöt, joiden perusteella sellaiset opiskelijat, joilla on opiskelijan oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, jonka on myöntänyt EU:n jäsenvaltio, jota kyseisen direktiivin säännökset sitovat, tai joilla on oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, jonka on myöntänyt Schengen-valtio, joka ei vielä sovelle täysimääräisesti Schengenin säännöstöä, ja jotka kuuluvat liikkuvuustoimenpiteitä sisältävän unionin tai monenvälisen ohjelman tai kahden tai useamman korkeakoulun välisen sopimuksen piiriin, voivat harjoittaa liikkuvuutta ja tulla yhteen tai useaan toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, sekä oleskella ja opiskella niissä (eli kaikissa EU:n jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Tanskaa ja Irlantia) enintään 360 päivää kutakin sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota kyseinen direktiivi sitoo.

Sellaisen opiskelijan oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin haltijoilta, jossa on merkintä tietystä ohjelmasta tai sopimuksesta, ei vaadita voimassa olevaa viisumia tai sen EU:n jäsenvaltion oleskelulupaa, johon he saapuvat, jos he esittävät todisteet siitä, että he ovat muuttamassa toiseen EU:n jäsenvaltioon, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, kyseisen direktiivin nojalla sallitun EU:n sisäisen liikkuvuuden yhteydessä. Tällaiset todisteet on esitettävä seuraavilla tavoilla:

- a) jäljennös ilmoituksesta, joka on lähetetty ensimmäisen ja toisen EU:n jäsenvaltion, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, toimivaltaisille viranomaisille sen 31 artiklan 2 kohdan mukaisesti; tai
- b) todisteet siitä, että opiskelija suorittaa osan opinnoista toisessa jäsenvaltiossa, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, liikkuvuustoimenpiteitä sisältävän unionin tai monenvälisen ohjelman tai kahden tai useamman korkeakoulun välisen sopimuksen puitteissa.

Myöhemmät enintään 360 päivän oleskelut sellaista EU:n jäsenvaltiota kohden, jota direktiivi (EU) 2016/801 sitoo, eri EU:n jäsenvaltioissa, joita kyseinen direktiivi sitoo, ovat sallittuja. Ne voivat muodostaa merkittävän osan opiskelijoiden oleskelun koko enimmäiskestosta kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteiden perusteella. Opiskelijoiden liikkuvuutta koskevat säännöt ovat suoraan sovellettavissa 24. toukokuuta 2018 alkaen.

*** Esimerkki:**

Amerikkalainen opiskelija, jolla on romanialainen opiskelijan oleskelulupa ja joka osallistuu Erasmus+ - ohjelmaan saksalaisessa yliopistossa, voi oleskella Saksassa enintään 360 päivää loukkaamatta Schengenin säännöstöä.

Tiivistelmä – opiskelijoiden liikkuvuutta varten valittu menettely

(ei menettelyä / ilmoitus)

	Opiskelijoiden liikkuvuus
BE	(ilmoitus)
BG	ilmoitus
CZ	ei menettelyä
DE	ilmoitus
EE	ei menettelyä
EL	ilmoitus
ES	ilmoitus
FR	ilmoitus
HR	ei menettelyä
IT	ilmoitus
CY	ilmoitus
LV	ei menettelyä
LT	ei menettelyä
LU	ilmoitus
HU	ilmoitus
MT	ilmoitus
NL	ilmoitus
AT	ei menettelyä
PL	ilmoitus
PT	ilmoitus
RO	ilmoitus
SI	ilmoitus

SK	ilmoitus
FI	ilmoitus
SE	ilmoitus

*** Oikeusperusta:**

– [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi \(EU\) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä](#) (27, 31 ja 32 artikla)

5.15. Erosopimuksen edunsaajat

Tämän käsikirjan liitteissä 42 ja 43 selitetään yksityiskohtaisemmin Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä kohtelua ulkorajoilla 1. tammikuuta 2021 alkaen. Tämä koskee henkilöitä, jotka ovat erosopimuksen toisessa osassa (Kansalaisten oikeudet) tarkoitettuja edunsaajia.⁸² Ohjeita erosopimuksen edunsaajien jättämisestä rajanylitystietojärjestelmän (EES) ja matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) ulkopuolelle annetaan lähempänä näiden kahden järjestelmän käyttöönottoa.

Kaikkien muiden kuin liitteissä 42 ja 43 sekä tulevissa EES- ja ETIAS-järjestelmiä koskevissa ohjeissa nimenomaisesti käsiteltyjen tarkoitusten ja tilanteiden osalta Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia ja heidän perheenjäseniään, jotka ovat erosopimuksen edunsaajia, on kohdeltava samalla tavalla kuin ketä tahansa muuta Schengen-valtiossa laillisesti oleskelevaa kolmannen maan kansalaista.

Erosopimuksen edunsaajat säilyttävät ainoastaan isäntävaltiossaan aiemmat vapaata liikkuvuutta koskevat oikeutensa, jotka heillä oli EU:n kansalaisina. Kun on kyse liikkumisesta muissa Schengen-valtioissa kuin heidän isäntävaltiossaan, heitä on kohdeltava tässä isäntävaltiossa laillisesti asuvina kolmansien maiden kansalaisina.

6. MATKUSTUSASIAKIRJOJEN LEIMAAMINEN

⁸² Liitteessä 42 olevassa 2 a jaksossa on myös viittaus muihin Yhdistyneen kuningaskunnan ja Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden välillä tehtyihin erosopimuksiin.

- 6.1. Ennen rajanylitystietojärjestelmän käyttöönottoa kaikkien kolmansien maiden kansalaisten matkustusasiakirjat on leimattava järjestelmällisesti maahantulon ja maastalähdön yhteydessä. Leima ei ole todiste perusteellisen tarkastuksen suorittamisesta, vaan sen perusteella on ainoastaan mahdollista varmuudella todeta, missä ja milloin raja on ylitetty. Leimaamisen tarkoituksena on myös varmistaa, että maahantuloon ja maastalähtöön liittyvien tarkastusten yhteydessä on mahdollista tarkistaa, onko kolmannen maan kansalaisen oleskelulle sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella ja erikseen Bulgarian, Kroatian, Kyproksen ja Romanian alueella asetettua enimmäisaikaa (90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana) noudatettu.
- 6.2. Maahantulo- tai maastalähtöleimaa ei merkitä
- a) EU:n jäsenvaltioiden, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaisten matkustusasiakirjoihin,
 - b) valtionpäämiesten ja arvohenkilöiden matkustusasiakirjoihin, jos heidän saapumisestaan on ilmoitettu etukäteen virallisesti diplomaattiteitse,
 - c) lentäjien lupakirjoihin tai ilma-aluksen miehistön todistuksiin,
 - d) sellaisten merenkulkijoiden matkustusasiakirjoihin, jotka ovat Schengen-valtion alueella ainoastaan heidän aluksensa poiketessa satamaan ja kyseisen sataman alueella,
 - e) niiden risteilyalusten miehistön ja matkustajien matkustusasiakirjoihin, joihin ei [IV jakson 2 kohdan](#) mukaan kohdisteta rajatarkastuksia,
 - f) Andorran, Monacon ja San Marinon kansalaisten rajanylitykseen oikeuttaviin asiakirjoihin,
 - g) paikallisen rajaliikennejärjestelyn piiriin kuuluvien raja-alueen asukkaiden asiakirjoihin ([II jakson 3 kohta](#)),
 - h) kansainvälisten matkustaja- ja tavarajunien miehistön matkustusasiakirjoihin,
 - i) niiden kolmansien maiden kansalaisten matkustusasiakirjoihin, jotka esittävät direktiivissä 2004/38/EY edellytetyn ja EU:n jäsenvaltion tai ETA-maan myöntämän

oleskelukortin, riippumatta siitä, matkustavatko he EU:n tai ETA:n kansalaisen mukana tai seuraavatko he häntä myöhemmin.

Schengenin rajasäännösten 11 artiklan 1 kohdassa selvennetään, että jäsenvaltio voi leimata sellaisen kolmannen maan kansalaisen matkustusasiakirjan, jolla on kyseisen jäsenvaltion myöntämä oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi. Periaatteessa sama pätee erosopimuksen edunsaajiin. Komissio ei kuitenkaan pidä tällaista leimaamista hyödyllisenä, koska leimaamisen tarkoituksena on selvittää, onko kolmannen maan kansalainen noudattanut lyhytaikaisen oleskelun sallittua kestoa sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, eikä tätä logiikkaa voida soveltaa kolmansien maiden kansalaisiin, joilla on oikeus pitkäaikaiseen oleskeluun. Tämän vuoksi komissio suosittelee leimaamisen välttämistä, erityisesti erosopimuksen edunsaajien osalta. Jos asiakirjoja kuitenkin leimataan, se ei voi vaikuttaa pitkäaikaisen oleskelun sallittuun kesto.

Jos EU:n, ETA:n tai Sveitsin kansalaisen perheenjäsen on kolmannen maan kansalainen, hänen matkustusasiakirjansa on leimattava, ellei hän esitä oleskelukorttia, joka on myönnetty direktiivin 2004/38/EY mukaisesti. Asetuksella (EU) 2019/1157 on otettu käyttöön oleskelukorttien yhdenmukaistetut kaavat, ja sitä sovelletaan EU:ssa 2. elokuuta 2021 alkaen. Tämä tarkoittaa, että 2. elokuuta 2021 alkaen myönnetyt oleskelukortit ja pysyvät oleskelukortit ovat yhtenäisen kaavan mukaisia (ks. tämän jakson 2.8 kohta). Vaikka direktiivin 2004/38/EY mukaisesti myönnettyä oleskelukorttia ei olisikaan ilmoitettu Schengenin rajasäännösten 39 artiklan mukaisesti, jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei ennen kyseistä määräaika myönnetyn oleskelukortin haltija tarvitse viisumia maahantuloa varten. Tämä velvoite perustuu suoraan direktiiviin 2004/38/EY.

*** Esimerkkejä:**

1) Saksan kansalaisen intialainen puoliso, jolla on Alankomaiden oleskelukortti (josta käy ilmi, että hän on EU:n kansalaisen perheenjäsen). Hänen matkustusasiakirjaansa ei leimata riippumatta siitä, matkustaako hän puolisonsa mukana tai seuraako hän tätä myöhemmin.

2) Italian kansalaisen moldovalainen puoliso, jolla on Irlannin oleskelukortti (josta käy ilmi, että hän on EU:n kansalaisen perheenjäsen). Moldovalaisen puolison matkustusasiakirjaa ei leimata riippumatta siitä, matkustaako tämä puolisonsa mukana tai seuraako hän tätä myöhemmin.

3) Ranskan kansalaisen intialainen puoliso, jolla on Schengen-viisumi mutta ei (vielä) oleskelukorttia, matkustaa kyseisen Ranskan kansalaisen luo Saksaan. Tässä tapauksessa hänen matkustusasiakirjansa on leimattava.

- 6.3. Kolmannen maan kansalaisen pyynnöstä maahantulo- tai maastalähtöleima voidaan poikkeuksellisesti merkitä erilliselle lisälehdelle, jos leiman merkitseminen matkustusasiakirjaan saattaisi aiheuttaa asianomaiselle vakavaa haittaa. Lisälehti on annettava kolmannen maan kansalaiselle.

6.4. Käytännössä voi olla myös tilanteita, joissa ei ole enää mahdollista lyödä leimaa asiakirjaan, joka oikeuttaa kolmannen maan kansalaisen rajanylitykseen, koska kaikki sivut on jo käytetty. Tällaisessa tapauksessa kolmannen maan kansalaiselle olisi suositeltava uuden passin hakemista, jotta leimojen lyöminen olisi jälleen mahdollista.

Poikkeuksellisesti, etenkin säännöllisesti rajan ylittävien henkilöiden tapauksessa, voidaan kuitenkin käyttää erillistä lisälehteä, johon leimat voidaan lyödä. Lisälehti on annettava kolmannen maan kansalaiselle.

Se, että passissa ei enää ole tyhjiä sivuja, ei sinänsä ole pätevä eikä riittävä peruste henkilön maahanpääsyn epäämiselle (ks. [tämän jakson 8 kohta](#), epäämisen perusteet).

*** Suositeltava käytäntö:**

Edellä 6.3 ja 6.4 kohdassa mainitulla lisälehdellä pitäisi olla ainakin seuraavat tiedot:

- rajanylityspaikkojen nimi ja sijainti,
- antamispäivä,
- matkustusasiakirjan haltijan nimi,
- matkustusasiakirjan numero,
- rajanylityspaikan leima ja virallinen sinetti,
- rajavartijan nimi ja allekirjoitus.

6.5. Kun maahan saapuu tai maasta poistuu kolmannen maan kansalaisia, joilta vaaditaan viisumi, leima on yleensä merkittävä viisumin sisältävän sivun viereiselle sivulle. Jos leimoja on merkittävä useita (esimerkiksi toistuvaviisumiin), ne on myös merkittävä viisumin sisältävän sivun viereiselle sivulle. Jos kyseistä sivua ei voida käyttää, leima on merkittävä seuraavalle sivulle. Koneellisesti luettavaa vyöhykettä ei saa leimata, eikä leimoja saa lyödä henkilötietojen päälle eikä muille sivuille, joille tehdään alkuperäisiä virallisia merkintöjä.

*** Suositeltavia käytäntöjä:**

- Leimat tulisi lyödä mahdollisuuksien mukaan aikajärjestyksessä, jotta olisi helpompaa löytää päivä, jona henkilö on viimeksi ylittänyt rajan.
- Maastalähtöleima tulisi lyödä maahantuloleiman läheisyyteen.
- Leima tulisi lyödä vaakasuoraan, jotta se olisi helppo lukea.
- Leimaa ei saisi lyödä vanhojen eikä muissa maissa lyötyjen leimojen päälle.

6.6. Maahantulon ja maastalähdön todisteeksi käytetään erityyppisiä leimoja (suorakulmainen maahantuloon, suorakulmainen pyöristetyin reunoin maastalähtöön). Näissä leimoissa on kyseisen valtion tunnuskirjain tai - kirjaimet, rajanylityspaikan nimi, päivämäärä, tarkastusnumero ja kuvatunnus, joka osoittaa maahantulon ja maastalähdön yhteydessä käytetyn matkustusmuodon (maitse, ilmaitse tai vesitse).

Maahantulo- ja maastalähtöleimoja koskevia tiedusteluja sekä väärennetyihin, kadonneisiin tai väärin lyötyihin leimoihin liittyvää dokumentaatiota koskevia tiedusteluja voidaan esittää kunkin Schengen-valtion tätä tarkoitusta varten perustamille [yhteyspisteille](#).

6.7. Kussakin rajanylityspaikassa on pidettävä kirjaa kullekin tarkastuksia suorittavalle rajavartijalle luovutetuista maahantulo- ja maastalähtöleimasimista ja niiden palauttamisesta. Kirjaa voidaan pitää myös leimasinten viitenumeroista, joita voidaan myöhemmin tarvita vertailutarkoituksiin.

Kun leimasimia ei käytetä, ne on suljettava lukkojen taakse, ja ainoastaan luvan saaneilla rajavartijoilla on oikeus saada leimasimet haltuunsa.

6.8. Leimasinten turvakoodit on muutettava säännöllisin väliajoin vähintään kerran kuukaudessa.

6.9. Jos kolmannen maan kansalaisen matkustusasiakirjassa ei ole maahantuloleimaa, rajavartija voi olettaa maastalähdön yhteydessä, että matkustusasiakirjan haltija on joko tullut laittomasti sisärajoille alueelle tai sellaisen Schengen-valtion alueelle, joka ei vielä sovelleta säännöstöä täysimääräisesti, ja/tai ylittänyt oleskelun enimmäiskeston. Jos näin on tapahtunut, voidaan määrätä kansallisen lainsäädännön mukainen rangaistus.

- 6.10. Unionin tuomioistuin päätti 5. helmikuuta 2020 antamassaan tuomiossa Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (merimiesten pestautuminen Rotterdamin satamassa) (C-341/18), että hyvin erityisessä skenaariossa, jossa oletus, johon Schengenin rajasäännöstö perustuu, eli että fyysinen maastalähtö/maahantulo tapahtuu ”lyhyen ajan kuluttua” rajatarkastuksesta, jätettiin räikeästi huomioimatta (5–10 viikkoa alukselle pestautumisen ja aluksen lähdön välillä), maastalähtöleiman päivämäärän ei pitäisi vastata maastalähtötarkastuksen päivämäärää vaan tosiasiallisen lähdön päivämäärää (ulkorajojen fyysinen ylitys).

Jäsenvaltioilla on harkintavalta tulkittaessa käsitettä ’lyhyen ajan kuluttua’. Hyväksytyt enimmäisajan pitäisi kuitenkin aina olla enintään 10 päivää. Jäsenvaltiot voivat asettaa lyhyempiä enimmäisaikoja (joiden pitäisi olla vähintään kolme päivää), ja ne voivat myös asettaa erilaisia määräaikoja säännöllisiä ja poikkeuksellisia olosuhteita varten. Maastalähtöleiman päivämäärän olisi vastattava maastalähtötarkastuksen päivämäärää (eikä tosiasiallista lähtöpäivää), paitsi jos tosiasiallinen lähtöpäivä on asianomaisen jäsenvaltion hyväksymän enimmäisajan jälkeen.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(11 artikla ja liite IV\)](#)
- [Direktiivi 2004/38/EY \(5 artikla\)](#)
- [Schengenin yleissopimus \(21 artikla\)](#)
- [Luettelo yhteyspisteistä, jotka vastaavat maahantulo- ja maastalähtöleimasinten turvakoodeja koskevien tietojen vaihdosta](#)

7. TARKASTUSTEN LIEVENTÄMINEN

- 7.1. Rajatarkastuksia sellaisilla ulkorajoilla tai sisärajoilla, joilla rajatarkastuksia ei ole vielä poistettu, voidaan lieventää poikkeuksellisten ja odottamattomien olosuhteiden vuoksi. Olosuhteet ovat poikkeukselliset ja odottamattomat silloin, kun odotusaika rajanylityspaikalla muodostuu odottamattomista tapahtumista johtuvien liikennemäärien vuoksi kohtuuttomaksi, vaikka kaikki saatavilla olevat henkilöstö-, välineistö- ja järjestelyresurssit on otettu käyttöön. Tilanne voi olla tällainen esimerkiksi, jos tulva tai muu vakava luonnononnettomuus estää rajan ylittämisen muilla rajanylityspaikoilla,

minkä vuoksi useiden rajanylityspaikkojen liikenne suuntautuu yhteen rajanylityspaikkaan.

- 7.2. Kohtuuttoman odotusajan määrittämisessä on kyse arvioinnista, jonka suorittaa rajanylityspaikan johtava rajavartija. Siihen vaikuttaa monia eri tekijöitä. Kun otetaan huomioon lievennysten luonne eli se, että ne ovat poikkeus järjestelmällisistä tarkastuksista, mikä voi vaarantaa Schengenin rajasäännösten tavoitteen ja vaikuttaa kielteisesti Schengen-valtioiden turvallisuuteen, tämän arvioinnin olisi perustuttava yhteisiin kriteereihin. Pääsääntöisesti komissio suosittelee lieventämistä vain, jos kaikki saatavilla olevat resurssit on hyödynnetty maksimaalisesti ja odottamattoman tapahtuman seuraukset johtavat (tai todennäköisesti johtavat) yli 60 minuutin odotusaikoihin.
- 7.3. On aina tarpeen tehdä selvä ero Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 a kohdan mukaisten *kohdennettujen tarkastusten* väliaikaisen käytön perustelujen (ks. 2.3 kohta) ja Schengenin rajasäännösten 9 artiklan mukaisten *lievennysten* perustelujen välillä. Vaikka taustalla olevat haasteet voivat olla samankaltaisia, kuten infrastruktuuriin tai tietotekniseen käsittelyyn liittyvät ongelmat, tietotekniikkajärjestelmien käyttökatkokset tai ruuhkat / matkailun huippusesonki, jotka johtavat kohtuuttomiin odotusaikoihin, keskeinen peruste lieventämiselle on haasteiden *ennakoimattomuus*. Tietyt tilanteet voivat olla ”odottamattomia”, kuten liikenneonnettomuudesta johtuva liikenneruuhka, odottamattomat tietotekniset ongelmat tai 7.1 kohdassa tarkoitettut tilanteet. Muut tilanteet, kuten ruuhkat maantie- tai lentoliikenteessä matkailusesongin aikana tai suunnitellut tietotekniset päivitykset, ovat yleensä ”odotettavissa”, joten ne eivät kuulu lieventämisen piiriin. Tapauksissa, jotka täyttävät odottamatonta tapahtumaa koskevan vaatimuksen, olisi kiinnitettävä asianmukaista huomiota vaatimukseen kaikkien henkilöstö-, välineistö- ja järjestelyresurssien käyttöön ottamisesta ennen kuin turvaudutaan lieventämiseen, jonka olisi oltava viimeinen keino.

*** Tarkistuslista käytettäväksi ennen päätöstä rajatarkastusten lieventämisestä:**

1. Ovatko olosuhteet todella poikkeukselliset ja odottamattomat (eikä kyseessä ole vain odotettavissa oleva liikennemäärän kausiluontoinen huippu)?
2. Onko kaikki henkilöstö-, välineistö- ja järjestelyresurssit todella otettu käyttöön?

3. Johtavatko olosuhteet (tai johtavatko ne todennäköisesti) yli 60 minuutin odotusaikoihin? (Huom. Ei ole tarpeen odottaa siihen saakka, kunnes tämä odotusaika toteutuu, vaan tarkastusten lieventäminen voidaan aloittaa jo aiemmin.)

- 7.4. Jos rajatarkastuksia lievennetään, maahantuloliikenteeseen kohdistuvat rajatarkastukset ovat periaatteessa ensisijaisia maastalähtöliikenteeseen kohdistuviin rajatarkastuksiin nähden. Päätöksen rajatarkastusten lieventämisestä tekee rajanylityspaikan johtava rajavartija. Lievennysten on oltava vain tilapäisiä, niiden on oltava olosuhteiden mukaisia ja ne on otettava käyttöön asteittain.
- 7.5. Silloinkin kun rajatarkastuksia lievennetään, rajavartijan on leimattava kolmansien maiden kansalaisten matkustusasiakirjat [tämän jakson 6 kohdan](#) mukaisesti sekä maahantulon että maastalähdön yhteydessä ja tehtävä vähintään tarkastus, jossa todetaan kolmannen maan kansalaisen henkilöllisyys.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(9 artikla\)](#)

8. MAAHANPÄÄSYN EPÄÄMINEN

- 8.1. Kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsy on evättävä seuraavissa tapauksissa:
- a) heillä ei ole voimassa olevaa matkustusasiakirjaa,
 - b) heillä on väärä (väännetty) matkustusasiakirja,
 - c) heillä ei ole voimassa olevaa viisumia, jos se vaaditaan, tai Schengen-valtion⁸³ myöntämää oleskelulupaa tai pitkäaikaista viisumia;
 - d) heidän viisuminsa tai oleskelulupansa on väärä (väännetty),
 - e) heillä ei ole tarvittavia asiakirjoja oleskelun tarkoituksen ja edellytysten osoittamiseksi,
 - f) he ovat jo oleskelleet sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella tai Bulgarian, Kroatian, Kyproksen tai Romanian alueella 90 päivää minkä hyvänsä

⁸³ Bulgarian, Kroatian, Kyproksen tai Romanian myöntämät oleskeluluvat ja pitkäaikaiset viisumit eivät oikeuta maahantuloon sisäraajatarkastuksista vapautetulle alueelle.

180 päivän jakson aikana (tässä yhteydessä otetaan huomioon kutakin oleskelupäivää edeltävä 180 päivän jakso),

- g) heillä ei ole toimeentuloon tarvittavia varoja, kun otetaan huomioon oleskelun kesto ja siihen liittyvät järjestelyt, eikä varoja palata alkuperä- tai kauttakulkumaahan,
- h) heistä on tehty maahanpääsyn epäämistä koskeva kuulutus SIS-järjestelmässä⁸⁴ tai kansallisissa tietokannoissa,
- i) he muodostavat uhkan yhden tai useamman Schengen-valtion yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle, kansanterveydelle tai kansainvälisille suhteille.

*** Esimerkkejä:**

1) Nigeriasta tuleva pyöräilyjoukkue väittää olevansa menossa Turkissa järjestettävään pyöräilykilpailuun. He saapuvat Varsovan lentoasemalle Puolaan ja kertovat menevänsä Turkkiin bussilla. Ensilinjan tarkastuksessa todetaan, että heillä on voimassa oleva kauttakulkuviisumi Puolaan, mutta ei voimassa olevaa viisumia, jolla he pääsisivät Turkkiin. Asiaa selvitetään tarkemmin toisella linjalla, jossa he esittävät asiakirjan, joka vahvistaa heidän osallistumisensa kilpailuun. He väittävät, että viisumit voidaan myöntää ongelmitta Turkin rajalla. Pyöräilijöillä ei kuitenkaan ole kilpailussa tarvittavia polkupyöriä, eivätkä he pysty vakuuttavasti kertomaan, mistä ja miten he saavat ne Turkkiin päästyään. Kun asiasta on keskusteltu Turkin rajavartijoiden kanssa, joiden mukaan viisumin myöntäminen rajalla ei ole tällaisessa tapauksessa mahdollista, maahanpääsy päätetään evätä.

2) Moldovan kansalainen saapuu autolla ulkorajalle ja sanoo olevansa menossa turistina Saksaan. Ensilinjan tarkastuksessa todetaan, että hänellä ei ole mitään asiakirjaa (hotellivarausta, kutsukirjettä tms.), joka osoittaisi, mihin hän on Saksassa menossa, eikä hän voi osoittaa, että hänellä olisi oleskeluun ja paluuseen tarvittavat varat. Tällaisessa tapauksessa maahanpääsy päätetään evätä.

3) Tunisian kansalainen saapuu Schipholin lentoasemalle Alankomaihin. Hänen on

⁸⁴

Bulgarian, Kroatian ja Romanian rajavartijoiden ei ole pakko evätä maahanpääsyä kolmannen maan kansalaisilta, joista on tehty maahanpääsyn epäämistä koskeva kuulutus SIS-järjestelmään.

tarkoitus tavata Brysselissä Belgiassa asuvia sukulaisiaan (sisaria ja veljiä). Hänellä on voimassa olevan Schengen-viisumi, paluulippu ja Belgiassa asuvien vastaanottajiensa kutsu-/takuukirje. Belgian viranomaiset eivät kuitenkaan ole vahvistaneet kirjettä (kuten Belgian lainsäädännössä edellytetään). Ennen kuin maahanpääsyn sallimisesta tai epäämisestä päätetään on tällaisessa tapauksessa tehtävä lisäselvityksiä, joissa esim. tutkitaan passista, onko henkilölle aikaisemmin myönnetty Schengen-viisumia ja onko hän käyttänyt sitä laillisesti; verrataan aikaisempia maahantulo- ja maastalähtöleimoja, jotta voidaan todeta, onko henkilö joskus viipynyt liian kauan sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella; otetaan yhteyttä toimivaltaisiin Belgian viranomaisiin ja pyydetään heiltä tarvittavat selvitykset vastaanottajista. Näiden selvitysten tarkoituksena on todeta henkilön rehellisyys. Päätös tehdään vasta selvitysten tulosten perusteella.

4) Helsinki-Vantaan lentoasemalle laskeutuu Shanghaista tuleva kone. WHO on julistanut kansainvälisen kansanterveysuhkan (SARS-vaaran vuoksi), mikä edellyttää, että kaikkiin Kiinasta saapuviin matkustajiin sovelletaan tiukkoja varotoimenpiteitä. Kaikkia matkustajia pyydetään täyttämään paikantamiskortti, jossa kysytään mm. paikkanumeroa koneessa ja yhteystietoja, jos heihin on myöhemmin tarpeen ottaa yhteyttä. Terminaalissa kaikki matkustajat kulkevat erityistä tähän tarkoitukseen varattua käytävää, jossa on välineistöä terveydentilan tarkastamista varten. Joillakin Kiinan ja EU:n kansalaisilla on SARSin oireita, ja he voivat yhä tartuttaa tautia. Kun lääkäreitä on kuultu, tehdään päätös evätä Kiinan kansalaisten maahanpääsy (mikäli he eivät tarvitse välitöntä lääketieteellistä hoitoa) ja siirtää EU:n kansalaiset taudin vakavan leviämiskaavan takia välittömästi sairaalahoitoon. Koneen muihin matkustajiin otetaan yhteyttä paikantamiskorttien tietojen avulla, ja heitä pyydetään ottamaan yhteyttä lääkäriin. Muitakin toimenpiteitä (esim. karanteeni) on mahdollista toteuttaa, jos se on kansanterveydellisistä syistä tarpeen ja perusteltua.

5) Jalkapallofaneja saapuu Turkista ulkorajalle. He matkustavat linja-autolla. Rajatarkastuksissa havaitaan, että heillä on mukanaan vaarallisia esineitä, kuten baseballmailloja, veitsiä ja muita esineitä, joita voidaan käyttää vahingoittamaan muita ihmisiä. Maahanpääsy on tässä tapauksessa evättävä yleisen järjestyksen perusteella, elleivät henkilöt suostu luovuttamaan vaarallisia esineitä ennen Puolan rajan ylittämistä.

6) Marokkolaisista nuorista koostuva matkailijaryhmä saapuu matkustajalautalla

Tangerista Alicanten satamaan Espanjaan. Ryhmän matkakohteisiin kerrotaan kuuluvan kaksi Espanjan kaupunkia (Barcelona ja Madrid) ja useita kaupunkeja Ranskassa. He palaavat Marokkoon lentäen Pariisin Charles de Gaulle - kentältä, ja heillä on liput paluumatkalle. Rajatarkastuksessa käy ilmi, että yhdellä heistä ei ole voimassa olevaa Schengen-viisumia. Kyseinen henkilö sanoo, että viisumin hakemiseen ei ollut aikaa. Matkan tarkoituksesta saadaan varmuus ja matkustajilla on tarpeeksi varoja toimeentuloon. Kyseinen henkilö ei kuitenkaan voi mitenkään osoittaa, että hän ei ollut voinut hakea viisumia etukäteen tai että hänet olisi ennalta arvaamattomista ja pakottavista syistä päästettävä maahan. Kun mitään humanitaarisia syitä ja/tai kansainvälisiä velvoitteita ei ole, henkilöltä, jolla ei ole viisumia, on tällaisessa tapauksessa evättävä maahanpääsy.

7) Venäläinen perhe ylittää Viron rajan autolla. Autossa näyttää kuitenkin olevan vakava vika (jarrut eivät toimi), joka voi aiheuttaa muille ihmisille vaaraa. Heidä ei voida päästää maahan kyseisellä autolla ennen kuin vika on korjattu. Jos kaikki muut maahantuloedellytykset täyttyvät, heidät on kuitenkin päästettävä maahan jalkaisin tai toisella kulkuneuvolla.

8) Somalian kansalainen, jolla on Somalian tavallinen passi ja toisen Schengen-säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion myöntämä oleskelulupa, haluaa saapua Tšekin alueelle tähän toiseen Schengen-valtioon kauttakulkua varten. Kyseistä henkilöä ei koske maahanpääsyn epääminen kansallisissa tietokannoissa. Tšekki ei tunnusta tavallisia Somalian passeja. Schengenin rajasäännöstön 6 artiklan 1 kohdassa vahvistettuihin maahantuloedellytyksiin kuuluu sellaisen voimassa olevan matkustusasiakirjan hallussapito, joka antaa haltijalleen oikeuden ulkorajojen ylitykseen. Tällaisissa maahantuloedellytyksissä ei kuitenkaan ole muodollista hierarkiaa, vaan Schengenin rajasäännöstön 6 artiklan 5 kohdassa määritettyjä poikkeuksia sovelletaan kaikkiin Schengenin rajasäännöstön 6 artiklan 1 kohdassa määritettyihin edellytyksiin. Tämä tarkoittaa, että kenelle hyvänsä kolmannen maan kansalaiselle, joka ei täytä kaikkia Schengenin rajasäännöstön 6 artiklan 1 kohdassa säädettyjä edellytyksiä mutta jolla on oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, olisi sallittava maahanpääsy toisten jäsenvaltioiden alueelle kauttakulkua varten, jotta hän voi matkustaa oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin myöntäneen Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-

valtion alueelle, paitsi jos hän on sen jäsenvaltion kansallisessa maahanpääsy- tai kauttakulkukieltoluettelossa, jonka ulkorajan hän pyrkii ylittämään. Somalian kansalaisen tapauksessa Tšekin olisi sallittava kyseisen henkilön saapua Tšekkiin kauttakulkua varten, jotta hän pääsee sen Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion alueelle, joka on myöntänyt oleskeluluvan.

- 8.2. Schengen-valtion ei pitäisi evätä maahanpääsyä vaan sen olisi annettava kolmannen maan kansalaisen tulla alueelleen
- a) humanitaarisista syistä, kansallisen edun vuoksi tai kansainvälisten velvoitteiden perusteella,
 - b) jos henkilö, jolla ei ole viisumia, täyttää edellytykset, joilla hänelle voidaan myöntää viisumi rajalla ([tämän jakson 9 kohta](#)),
 - c) vain sillä perusteella, että henkilöllä on toisen jäsenvaltion myöntämä toistuvaisviisumi,
 - d) vain sillä perusteella, että henkilöllä on toistuvaisviisumi, mutta hänen matkansa tarkoitus on muu kuin tarkoitus, joka saattaa olla ilmoitettu viisumitarran ”huomautuksia”-kentässä. Joidenkin jäsenvaltioiden käyttämät kansalliset huomautukset saattavat olla yhteydessä viisumin hakemisen (pää)tarkoitukseen. Tällainen merkintä viisumitarrassa ei estä voimassa olevan toistuvaisviisumin haltijaa käyttämästä sitä matkaan, jolla on muu tarkoitus (ks. myös tämän jakson 8.6 kohta),
 - e) jos henkilöllä on Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion myöntämä voimassa oleva oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi, mutta hän ei täytä kaikkia Schengenin säännöstön 6 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja maahantuloedellytyksiä, kyseiselle henkilölle olisi sallittava maahanpääsy toisten Schengen-valtioiden alueelle kauttakulkua varten, jotta hän voi matkustaa oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin myöntäneen Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion alueelle. Kauttakulku voidaan kuitenkin evätä, jos kyseisestä henkilöstä on kuulutus sen Schengen-valtion kansallisessa tietojärjestelmässä, jonka ulkorajan henkilö haluaa ylittää, ja kuulutuksessa annetaan ohjeet evätä henkilön maahanpääsy tai kauttakulku.

Jos oleskeluluvan haltijasta on tehty maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskeva kuulutus SIS-järjestelmässä, olisi otettava viipymättä yhteyttä kansalliseen SIRENE-toimistoon, jotta voidaan käynnistää asetuksen (EU) 2018/1861 30 artiklassa ja SIRENE-käsikirjan 36 artiklassa – Rajatarkastukset ja palauttaminen – tarkoitettu neuvottelumenettely.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(1, 4, 6, 8 ja 14 artikla sekä liite V\)](#)
- [Viisumisäännöstö \(32 ja 35 artikla ja liite VI\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 565/2014/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, yksinkertaistetun järjestelmän käyttönotosta henkilötarkastuksissa ulkorajoilla siten, että Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania hyväksyvät yksipuolisesti tietyt asiakirjat kansallisia viisumejaan vastaaviksi alueidensa läpi tapahtuvaa kauttakulkua varten tai 180 vuorokauden pituista ajanjaksoa kohden enintään 90 vuorokautta kestävää alueellaan oleskelua varten, sekä päätösten N:o 895/2006/EY ja N:o 582/2008/EY kumoamisesta](#)
- [Viisumitarran ”huomautuksia”-kenttään tehtävät kansalliset merkinnät](#)

8.3. Unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden maahanpääsy voidaan evätä ainoastaan yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden perusteella direktiivin 2004/38/EY mukaisesti, ts. asianomaisen yksilön käyttäytymisen on muodostettava todellinen, välitön ja vakava uhka, joka kohdistuu johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun.

8.3.1. Näin ollen edes SIS-järjestelmässä olevaa kuulutusta ei yksinään voida pitää riittävänä perusteena näiden henkilöiden maahanpääsyn automaattiselle epäämiselle. Rajavartijan on tällaisessa tilanteessa aina tehtävä perusteellinen tilannearvio tämän jakson 8.3 kohdassa tarkoitettujen periaatteiden valossa.

Jos kuulutuksen on tehnyt toinen Schengen-valtio, rajavartijan on ottamalla yhteyttä kansalliseen SIRENE-toimistoon otettava SIRENE-toimistojen verkoston välityksellä välittömästi yhteyttä kuulutuksen tehneen Schengen-valtion asiasta vastaaviin

viranomaisiin. Viimeksi mainittujen on tarkistettava erityisesti, mistä syistä kuulutus on tehty ja ovatko syyt edelleen päteviä. Nämä tiedot on toimitettava viipymättä tietoja pyytäneen Schengen-valtion viranomaisille. Rajavartijat voivat tarvittaessa ottaa millä tahansa muulla keinolla yhteyttä oleskelukortin myöntäneen toisen Schengen-valtion viranomaisiin sen voimassaolon varmistamiseksi.

Maahanpääsyn epäämistä koskeva kuulutus sisältää tietoja, joiden avulla voidaan mahdollisesti selvittää, mistä syistä kuulutus on tehty. Kuulutus sisältää tietoa siitä, perustuuko maahanpääsyn ja maassa oleskelun epäämistä koskeva päätös

1) asetuksen (EU) 2018/1861 24 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun aiempaan tuomioon,

2) asetuksen (EU) 2018/1861 24 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun vakavaan turvallisuushkaan,

3) asetuksen (EU) 2018/1861 24 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun, maahantuloa ja maassa oleskelua koskevan unionin tai kansallisen lainsäädännön kiertämiseen,

4) asetuksen (EU) 2018/1861 24 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun maahantulokieltoon vai

5) asetuksen (EU) 2018/1861 25 artiklassa tarkoitettuun rajoittavaan toimenpiteeseen.

Lisäksi itse kuulutuksessa on mahdollista ilmoittaa rikoksen tyyppi, kun maahanpääsyn epäämistä koskevaan kuulutukseen liittyy rikoksia. Kuulutuksen tehneen Schengen-valtion on myös mahdollista ilmoittaa kuulutuksessa, onko asianomainen henkilö unionin kansalaisen perheenjäsen vai muu henkilö, jolla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen. Kuulutuksen tehnyttä Schengen-valtiota olisi kuitenkin kuultava aina, jos osuma koskee kolmannen maan kansalaista, jolla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen.

Toimivaltaiset viranomaiset tekevät saatujen tietojen perusteella tämän jakson 8.3 kohdassa selostettuihin kriteereihin perustuvan arvioinnin. Sen perusteella rajavartija sallii tai epää kyseisen henkilön maahanpääsyn.

Jos tietoja ei ole mahdollista saada kohtuullisessa ajassa, kyseisen henkilön on annettava tulla maahan. Rajavartijat ja muut toimivaltaiset viranomaiset voivat tässä

tapauksessa tehdä tarvittavat selvitykset henkilön tultua maahan ja tarvittaessa toteuttaa aiheelliset toimenpiteet myöhemmin.

Tämän jakson 8.3.1 kohdassa esitetty toimi ei vaikuta muihin toimiin, joita SIS-kuulutus edellyttää, kuten henkilön kiinniottaminen, suojelutoimenpiteiden toteuttaminen, kadonneista ja varastetuista asiakirjoista tiedottaminen jne. Jos tällaisten hakujen perusteella ilmenee, että on olemassa SIS-kuulutus, jonka mukaan asiakirja on otettava haltuun, kyseinen asiakirja on otettava haltuun välittömästi ja on otettava viipymättä yhteyttä kyseiseen SIRENE-toimistoon lisätietojen saamiseksi.

*** Oikeusperusta/Oikeuskäytäntö:**

- [Direktiivi 2004/38/EY \(27–33 artikla\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1082/2013/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, valtioiden rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista ja päätöksen N:o 2119/98/EY kumoamisesta](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 851/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta](#)
- [EY:n tuomioistuimen tuomio 3.7.1980, asia C-157/79, Regina v. Stanislaus Pieck](#)
- [EY:n tuomioistuimen tuomio 31.1.2006, asia C-503/03, komissio v. Espanja](#)

8.3.2. Jos unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvalla henkilöllä ei kuitenkaan ole vaadittavia matkustusasiakirjoja tai mahdollisesti tarvittavaa viisumia, asianomaisen Schengen-valtion on ennen maahanpääsyn epäämistä annettava näille henkilöille kaikin kohtuullisin tavoin mahdollisuus hankkia tarpeelliset asiakirjat tai saada ne toimitetuiksi heille kohtuullisessa määräajassa, tai vahvistaa tai osoittaa muilla keinoin, että heillä on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen.

*** Oikeusperusta/Oikeuskäytäntö:**

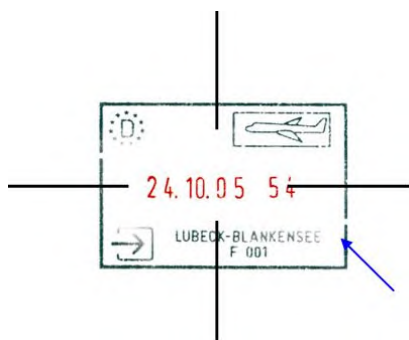
- [Direktiivi 2004/38/EY \(5 artikla ja 27–33 artikla\)](#) yhdessä [komission tiedonannon KOM\(2009\) 313 lopullinen](#) kanssa

- [EY:n tuomioistuimen tuomio 25.7.2002, asia C-459/99, MRAX v. Belgia](#)
- [EY:n tuomioistuimen tuomio 17.2.2005, asia C-215/03, Salah Oulane v. Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie](#)

8.4. Evätessään kolmannen maan kansalaisen maahanpääsyn tarkastuksesta vastaavan virkamiehen on

- täytettävä maahanpääsyn epäämistä koskeva [vakiolomake](#), jossa ilmoitetaan epäämisen syyt, ja annettava lomake kyseiselle kolmannen maan kansalaiselle, jonka on allekirjoitettava lomake, minkä jälkeen hänelle on annettava siitä yksi kappale. Jos kolmannen maan kansalainen kieltäytyy allekirjoittamasta, rajavartijan on merkittävä se lomakkeen ”Huomautukset”-osaan,
- merkittävä passiin maahantuloleima, mitätöitävä se vetämällä yli risti pysyvällä mustalla musteella ja merkittävä sen viereen oikealle puolelle niin ikään pysyvällä musteella pääsyn epäämisen syytä vastaava kirjaintunnus tai -tunnukset, jotka luetellaan pääsyn epäämistä koskevassa lomakkeessa (ks. esimerkki jäljempänä). Kun otetaan huomioon Schengenin rajasäännösten liitteessä V olevan A osan 1 kohdan (sekä asetuksen (EU) 2017/2226 18 artiklan, joka kuvastaa samaa lähestymistapaa) selkeä sanamuoto (”Jos maahanpääsy evätään, toimivaltaisen rajavartijan on [...] merkittävä passiin maahantuloleima, mitätöitävä se...”) rajavartijoiden olisi merkittävä mitätöimisleima maahanpääsyn epäämistä koskevan päätöksen tekohetkellä.

Esimerkki maahanpääsyn epäämistä koskevasta leimasta:

Kirjain, joka kertoo maahanpääsyn epäämisen syyn yhtenäisen lomakkeen mukaisesti.

8.5. Jos tarkastuksesta vastaava virkamies toteaa, että Schengen-viisumin haltijasta on tehty SIS-järjestelmässä maahanpääsyn epäämistä koskeva kuulutus, hänen on kumottava viisumi merkitsemällä siihen leima ”KUMOTTU”. Lisätietoja [tämän jakson 10 kohdassa](#). Kun viisumi on kumottu, asiaa koskevat tiedot on tallennettava VIS-järjestelmään. VIS-järjestelmässä toteutettavien toimien osalta ks. [tämän käsikirjan liite 32](#).

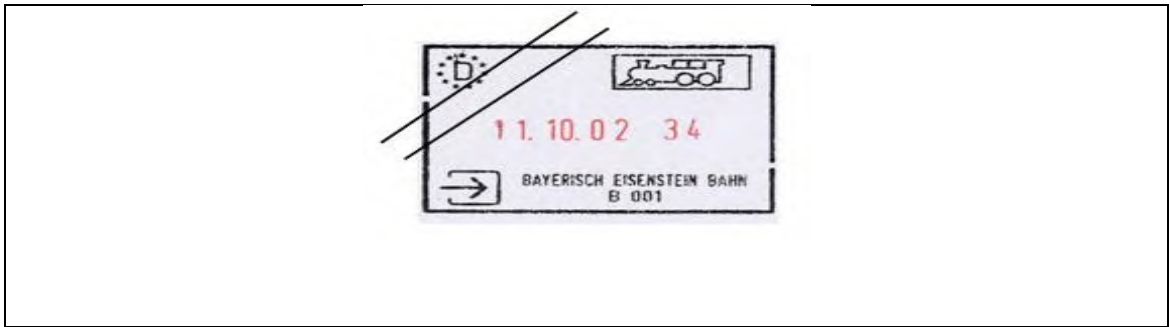
Kun jäsenvaltio on kumonnut toisen jäsenvaltion myöntämän viisumin, on suositeltavaa toimittaa asiaa koskevat tiedot tämän käsikirjan [liitteessä 31](#) esitetyllä lomakkeella.

8.6. Viisumia ei kuitenkaan saa mitätöidä tai kumota pelkästään siksi, että kolmannen maan kansalaisella ei ole esittää pyydettyjä [asiakirjoja](#) osoittamaan matkansa tarkoituksen. Tällaisessa tapauksessa rajavartijan on tehtävä lisätiedusteluja arvioidakseen, onko henkilö saanut viisumin vilpillisesti ja onko kyseessä laittoman maahanmuuton riski. Tarvittaessa otetaan yhteyttä viisumin myöntäneen Schengen-valtion toimivaltaisiin viranomaisiin. Rajavartijan on mitätöitävä viisumi vain, jos varmistuu, että se on saatu vilpillisesti, merkitsemällä siihen leima ”MITÄTÖN”. Lisätietoja [tämän jakson 10 kohdassa](#). Kun viisumi on mitätöity, asiaa koskevat tiedot on tallennettava VIS-järjestelmään. VIS-järjestelmässä toteutettavien toimien osalta ks. [tämän käsikirjan liite 32](#).

Kun jäsenvaltio on mitätöinyt toisen jäsenvaltion myöntämän viisumin, on suositeltavaa toimittaa asiaa koskevat tiedot [tämän käsikirjan liitteessä 30](#) esitetyllä lomakkeella.

Suosittelava käytäntö: maahantulo- tai maastalähtöleiman peruuttaminen muussa tapauksessa kuin maahanpääsyn epäämisen yhteydessä:

On myös tapauksia, joissa passiin jo lyöty leima on peruutettava (esim. jos rajavartija on erehdyksessä lyönyt väärän leiman). Tällaisessa tapauksessa matkustaja ei ole vastuussa asiasta, ja siksi leimaa ei voida mitätöidä samalla tavoin kuin silloin, kun henkilöltä evätään maahanpääsy. Onkin suositeltavaa, että leima peruutetaan vetämällä kaksi yhdensuuntaista viivaa sen vasemman yläkulman yli, kuten seuraavassa esimerkissä:

- 8.7. EU:n perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun, tehokkaita oikeussuojakeinoja ja puolueetonta tuomioistuinta koskevan oikeuden mukaisesti kaikilla henkilöillä, joilta maahanpääsy on evätty, tai viisuminhaltijalla, jonka viisumi on mitätöity tai kumottu, olisi oltava oikeus hakea muutosta kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Kolmannen maan kansalaiselle on myös annettava kirjallinen tieto muutoksenhakumenettelyistä ja yhteyspisteistä, jotka voivat antaa tietoja edustajista, jotka ovat toimivaltaisia toimimaan kolmannen maan kansalaisen puolesta.

Mitätöidessään tai kumotessaan viisumin toimivaltaisten viranomaisten on täytettävä vakiolomake, jolla viisumin mitätöinnistä ilmoitetaan hakijalle ja jossa selvitetään mitätöinnin tai kumoamisen syy(t). Lomake annetaan kyseiselle kolmannen maan kansalaiselle (ks. [tämän käsikirjan liite 25](#)).

- 8.8. Jos unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvalta henkilöltä evätään maahanpääsy, rajavartijan on aina annettava päätös kyseiselle henkilölle kirjallisena. Päätös on laadittava siten, että kyseinen henkilö ymmärtää päätöksen sisällön ja seuraukset. Päätöksessä on myös ilmoitettava täsmällisesti ja täydellisinä ne yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvät seikat, joihin päätös perustuu, jollei tämä ole vastoin valtion turvallisuusetuja. Päätöksessä on myös mainittava, missä tuomioistuimessa tai miltä hallintoviranomaiselta kyseinen henkilö voi hakea päätökseen muutosta sekä missä ajassa tämä on tehtävä. Kielteisestä päätöksestä voidaan ilmoittaa lomakkeella, mutta perusteluissa on aina esitettävä kaikki syyt, joiden nojalla päätös on tehty kyseisessä tapauksessa. Yhden tai useamman vaihtoehdon merkitseminen vain rastittamalla vakiolomakkeen kohtia ei näin ollen riitä, jos EU:n kansalaisen perheenjäseneltä evätään maahanpääsy.

- 8.9. Päätös evätä maahanpääsy on pantava välittömästi täytäntöön.

- 8.10. Jos kolmannen maan kansalaisen, jolta on evätty maahanpääsy, on tuonut rajalle ilmateitse, meritse tai maitse jokin liikenteenharjoittaja, tämä liikenteenharjoittaja on määrättävä ottamaan hänet uudelleen vastuulleen. Liikenteenharjoittaja on erityisesti velvoitettava palauttamaan kolmannen maan kansalainen siihen kolmanteen maahan, josta hänet on tuotu, tai kolmanteen maahan, joka on myöntänyt matkustusasiakirjan, jolla hän on matkustanut, tai mihin tahansa kolmanteen maahan, jonne hänen pääsytään on taattu. Jos kolmannen maan kansalaista, jolta on evätty maahanpääsy, ei voida ottaa välittömästi takaisin, liikenteenharjoittajan on vastattava kaikista välttämättömistä paluumatkasta aiheutuvista kuluista. Jos liikenteenharjoittaja ei voi palauttaa kolmannen maan kansalaista, se on velvoitettava varmistamaan hänen paluunsa muulla tavoin (esim. ottamalla yhteyttä toiseen liikenteenharjoittajaan).
- 8.11. Liikenteenharjoittajalle on määrättävä seuraamuksia direktiivin 2001/51/EY ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
- 8.12. Rajavartijoiden on ryhdyttävä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen tarvittaviin toimiin sen estämiseksi, etteivät kolmansien maiden kansalaiset, joilta on evätty pääsy, pääse laittomasti maahan (esim. varmistamalla, että he pysyvät lentoaseman kauttakulkualueella tai estämällä heitä pääsemästä maihin satamassa).

*** Oikeusperusta:**

- [Direktiivi 2004/38/EY \(5 artikla ja 27–33 artikla\)](#) yhdessä [komission tiedonannon KOM\(2009\) 313 lopullinen](#) kanssa
- [Schengenin rajasäännöstö \(14 artikla ja liite V\)](#)
- [Schengenin yleissopimus \(26 artikla\)](#)
- [Neuvoston direktiivi 2001/51/EY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2001, 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 26 artiklan määräysten täydentämiseksi](#)
- [Viisumisäännöstö \(34 artikla ja liite VI\)](#)

9. VIISUMIN MYÖNTÄMINEN ULKORAJALLA, MUUN MUASSA KAUTTAKULKUMATKALLA OLEVILLE MERENKULKIJOILLE, SEKÄ TÄLLÄISEN VIISUMIN EPÄÄMINEN

Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania eivät vielä sovelta yhteistä viisumipolitiikkaa. Näiden neljän valtion myöntämät kansalliset viisumit eivät näin ollen oikeuta liikkumaan sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella. Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania voivat kuitenkin sallia Schengen-valtioiden myöntämien yhtenäisten viisumien haltijoiden maahanpääsyn tai kauttakulun alueidensa läpi.

9.1. Eri viisumityypit:

[Ks. tämän käsikirjan osassa 1 oleva 27–32 kohta.](#)

Lisätietoja eri viisumityypeistä, ks. [viisumikäsikirjan II osan 8 kohta.](#)

Lisätietoja viisumien myöntämisestä rajalla, ks. [viisumikäsikirjan IV osa.](#)

Lisätietoja säännöistä, jotka koskevat viisumien myöntämistä rajalla EU:n tai ETA:n ja Sveitsin kansalaisten perheenjäsenille, ks. [viisumikäsikirjan III osa.](#)

*** Oikeusperusta:**

– [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1806, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske](#)

– [Viisumisäännöstö \(2 artikla\)](#)

*** Linkkejä:**

– [Viisumitarran täyttöohjeet](#)

– [Esimerkkejä täytetyistä viisumitarroista](#)

10. VIISUMIEN MITÄTÖIMINEN JA KUMOAMINEN

Ks. [viisumikäsikirjan V osan 2 ja 3 kohta.](#)

*** Oikeusperusta:**

– [Viisumisäännöstö \(34 artikla ja liite VI\)](#)

11. ERITYISET KAUTTAKULKUJÄRJESTELYT

11.1. Kauttakulkua helpottava asiakirja (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottava asiakirja (FRTD)

- 11.1.1. Kaliningradin ja muun Venäjän välistä kauttakulkua koskeva uusi järjestely tuli voimaan 1. heinäkuuta 2003. Tuolloin otettiin käyttöön kaksi Liettuan alueen läpi kuljettaessa tarvittavaa asiakirjaa: kauttakulkua helpottava asiakirja (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottava asiakirja (FRTD). Tarkoituksena on helpottaa kolmannen maan kansalaisten matkustamista oman maansa kahden sellaisen alueen välillä, jotka eivät ole maantieteellisesti yhteydessä toisiinsa.
- 11.1.2. FTD myönnetään mitä tahansa maaliikennemuotoa käyttäen Liettuan alueen läpi tapahtuvaa toistuvaa suoraa kauttakulkua varten. Asiakirjan myöntävät Liettuan viranomaiset, ja se on voimassa enintään kolme vuotta. FTD-asiakirjaan perustuva kauttakulku saa kestää enintään 24 tuntia.
- 11.1.3. FRTD myönnetään yhtä edestakaista rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua varten, ja se on voimassa enintään kolme kuukautta. FRTD-asiakirjaan perustuva kauttakulku saa kestää enintään 6 tuntia.
- 11.1.4. FTD- ja FRTD-asiakirjalla on sama merkitys kuin viisumilla. Konsuliviranomaiset myöntävät ne yhtenäistä kaavaa noudattaen neuvoston asetusten (EY) N:o 693/2003⁸⁵ ja (EY) N:o 694/2003⁸⁶ mukaisesti. Niitä ei voida myöntää rajalla.

*** Oikeusperusta:**

- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 693/2003, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003, erityisen kauttakulkua helpottavan asiakirjan \(FTD\) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan \(FRTD\) käyttöön ottamisesta sekä yhteisen konsuliohjeiston ja yhteisen käsikirjan muuttamisesta](#)
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 694/2003, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003, asetuksessa \(EY\) N:o 693/2003 säädettyjen kauttakulkua helpottavan asiakirjan \(FTD\) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan \(FRTD\) yhtenäisestä kaavasta](#)

⁸⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 693/2003, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003, erityisen kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FRTD) käyttöön ottamisesta sekä yhteisen konsuliohjeiston ja yhteisen käsikirjan muuttamisesta (EUVL L 99, 17.4.2003, s. 8).

⁸⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 694/2003, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003, asetuksessa (EY) N:o 693/2003 säädettyjen kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FRTD) yhtenäisestä kaavasta (EUVL L 99, 17.4.2003, s. 15).

11.2. **Kauttakulku niiden Schengen-valtioiden läpi, jotka eivät vielä sovelle Schengenin säännöstöä täysimääräisesti**⁸⁷

11.2.1. Siihen saakka, kunnes Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania liittyvät sisäraajatarkastuksista vapautettuun alueeseen, ne voivat hyväksyä viisumit, jotka oikeuttavat kahteen tai useampaan maahantuloon, pitkäaikaiset viisumit ja Schengen-valtion myöntämät oleskeluluvat

kansallisia viisumejaan vastaaviksi, kun tarkoituksena on kauttakulku niiden alueen läpi tai niiden alueella oleskelu, jonka ei ole tarkoitus kestää yli 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana.

11.2.2. Edellä 11.2.1 kohdassa mainittujen asiakirjojen haltijoihin sovelletaan tavanomaisia tarkastusmenettelyjä (tämän jakson 1 kohta).

*** Oikeusperusta:**

– [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 565/2014/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, yksinkertaistetun järjestelmän käyttöönotosta henkilötarkastuksissa ulkorajoilla siten, että Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania hyväksyvät yksipuolisesti tietyt asiakirjat kansallisia viisumejaan vastaaviksi alueidensa läpi tapahtuvaa kauttakulkua varten tai 180 vuorokauden pituista ajanjaksoa kohden enintään 90 vuorokautta kestäväää alueellaan oleskelua varten, sekä päätösten N:o 895/2006/EY ja N:o 582/2008/EY kumoamisesta](#)

12. **TURVAPAIKANHAKIJAT / KANSAINVÄLISTÄ SUOJELUA HAKEVAT HENKILÖT**⁸⁸

*** Yleiset periaatteet:**

EU:n jäsenvaltioiden on tutkittava kaikki, myös rajalla tehdyt, kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset, jotta voidaan arvioida hakemusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä ja/tai arvioida direktiivissä 2011/95/EU säädettyjen kriteerien perusteella,

⁸⁷ Tämä kohta koskee vain Bulgariaa, Kroatiaa, Kyprosta ja Romaniaa.

⁸⁸ Tätä kohtaa sovelletaan Irlantiin, Islantiin, Liechtensteiniin, Norjaan, Sveitsiin ja Tanskaan, kun on kyse turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisestä ja Eurodac-järjestelmästä. Kohtaa sovelletaan Irlantiin siltä osin kuin se soveltaa direktiiviä 2005/85/EY.

voidaanko hakijalle myöntää 28. heinäkuuta 1951 allekirjoitetun Geneven yleissopimuksen (sellaisena kuin se on täydennettynä 31. tammikuuta 1967 allekirjoitetulla New Yorkin pöytäkirjalla) mukaisesti pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema.

Hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva EU:n jäsenvaltio määritetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013⁸⁹ (Dublin III - asetus) mukaisesti.

Menettelyn on oltava [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU](#)⁹⁰ mukainen.

- 12.1. Kolmannen maan kansalaista on pidettävä turvapaikan tai kansainvälisen suojelun hakijana, jos hän – millä tavoin tahansa – ilmaisee pelkonsa joutua vainotuksi tai joutua kärsimään vakavaa haittaa, jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai entiseen pysyvään asuinmaahansa.

Halua hakea kansainvälistä suojelua ei tarvitse ilmaista määrämuodossa. Sanaa 'turvapaikka' ei tarvitse käyttää. Ratkaiseva tekijä on, että henkilö ilmaisee pelkäävänsä, mitä voisi tapahtua, jos hänet palautetaan. Jos on epävarmaa, voidaanko tietty lausuma tulkita haluksi hakea turvapaikkaa tai muunlaista kansainvälistä suojelua, rajavartijoiden on kysyttävä neuvoa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten tutkinnasta vastaavilta kansallisilta viranomaisilta.

- 12.2. Kaikille kolmansien maiden kansalaisille, jotka ilmaisevat halunsa hakea turvapaikkaa tai kansainvälistä suojelua rajalla (ml. aluemerren, lentoaseman tai sataman kauttakulkualueet), on annettava mahdollisuus jättää hakemus mahdollisimman pian. Rajavartijoiden on kerrottava hakijalle kielellä, jota tämän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, noudatettavasta menettelystä (miten ja missä hakemus tehdään) ja hakijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä mahdollisista seurauksista, jos velvollisuuksia ei noudateta eikä tehdä yhteistyötä rajavartijoiden kanssa.

Jos kansainvälistä suojelua hakeva henkilö ei osaa riittävästi kyseisen EU:n jäsenvaltion kieltä, väärinkäsitysten välttämiseksi on käytettävä tulkkia, jotta voidaan olla varmoja,

⁸⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta (EUVL L 180, 29.6.2013, s. 31).

⁹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (EUVL L 180, 29.6.2013, s. 60).

että hakija saa asianmukaisesti tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä noudatettavasta menettelystä.

- 12.3. Kunkin EU:n jäsenvaltion nimeämille toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, jotka vastaavat kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelystä, on tiedotettava, että kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on tehty.

Rajavartija ei saa päättää hakijan palauttamisesta neuvottelematta asiasta ensin sen toimivaltaisen kansallisen viranomaisen kanssa, joka vastaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelystä.

- 12.4. Jokaisen vähintään 14-vuotiaan turvapaikanhakijan kaikista sormista on otettava EU:n jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti sormenjäljet ja lähetettävä ne Eurodac-keskusjärjestelmään, jotta Eurodac-järjestelmästä on mahdollista tehdä hakuja.

*** Oikeusperusta:**

- [Geneven yleissopimus 28.7.1951](#) ja [New Yorkin pöytäkirja](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) N:o 603/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun asetuksen \(EU\) N:o 604/2013 tehokkaaksi soveltamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta annetun asetuksen \(EU\) N:o 1077/2011 muuttamisesta](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) N:o 604/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta](#)
- [Komission täytäntöönpanoasetus \(EU\) N:o 118/2014, annettu 30 päivänä tammikuuta 2014, niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti](#)

määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 soveltamista koskevista säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 1560/2003 muuttamisesta

– Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle

– Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä

– Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/33/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista

– Euroopan unionin perusoikeuskirja, erityisesti sen 4 artikla (kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltö), 18 artikla (oikeus turvapaikkaan) ja 19 artikla (suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa)

13. TIETOJEN REKISTERÖINTI RAJALLA

Kaikilla rajanylityspaikoilla on rekisteröitävä manuaalisesti tai sähköisesti kaikki tehtävien hoitoon liittyvät ja muut erityisen tärkeät tiedot. Rekisteröitäviä tietoja ovat erityisesti

- rajatarkastuksista paikallisesti vastaavan rajavartijan ja kuhunkin ryhmään kuuluvien muiden virkamiesten nimet,
- henkilötarkastusten lievennykset,
- rajalla myönnetyt viisumit ja passin ja viisumin korvaavat asiakirjat,
- kiinniotetut henkilöt ja valitukset (rikokset ja hallinnolliset rikkomukset),
- henkilöt, joilta on evätty maahanpääsy (epäämisen syyt ja kansalaisuus),

- maahantulo- ja maastalähtöleimojen turvakoodit, tietyssä ajankohtana tai tietyssä vuorossa tiettyä leimasinta käyttävien rajavartijoiden henkilöllisyys sekä tiedot kadonneista ja varastetuista leimasimista,
- tarkastettujen henkilöiden esittämät valitukset,
- muut erityisen merkitykselliset poliisitoimenpiteet tai lainkäyttötoimet,
- erityiset tapahtumat.

14. YHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN KANSSA

Rajavartijan on tehtävä läheistä yhteistyötä kaikkien rajalla toimivien valtion viranomaisten kanssa, ts. tulliviranomaisten ja muiden, tavaroihin liittyvistä turvallisuuskysymyksistä vastaavien viranomaisten ja liikenneturvallisuudesta vastaavien viranomaisten kanssa.

15. VÄÄRENNETTYJEN ASIAKIRJOJEN MERKITSEMINEN

Tapauksissa, joissa rajavartija havaitsee rajatarkastusten aikana asiakirjan, joka on väärennetty, hänen olisi evättävä kolmannen maan kansalaiselta maahanpääsy ja merkittävä asiakirja Schengenin rajasäännösten mukaisesti (liite V, A ja B osa).

Rajavartijan olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet väärennetyn asiakirjan jatkokäytön estämiseksi. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hänen on yleensä otettava asiakirja haltuunsa.

Kun asiakirja on välttämätöntä toimittaa asianomaisen kolmannen maan tai alkuperämaan toimivaltaisille viranomaisille (rajavalvonnalle tai muille; suoraan, kuljetusyhtiöiden välityksellä tai diplomaattiteitse), rajavartijan olisi:

- mitätöitävä asiakirja – rei'ittämällä tai leikkaamalla asiakirja, mahdollisuuksien mukaan koneellisesti luettavalta alueelta (MRZ),

tai jos tämä ei ole mahdollista:

- merkittävä asiakirja seuraavasti (vain, jos asiakirjaa ei ole merkitty tämän kohdan ensimmäisessä kappaleessa mainitulla tavalla):

1) Paperi

Passin viimeisen sivun vasen alareuna ja mahdollisuuksien mukaan myös sivu, jolla on merkkejä väärentämisestä, merkitään piirtämällä pieni kolmio kirjaimen ”F” ympärille punaisella mustekynällä (jos kyseinen sivu on täysi, olisi käytettävä viereisiä sivuja);

2) Polymeeri

Polymeeripohjaisen erillisen asiakirjan tyhjä tila merkitään piirtämällä pieni kolmio kirjaimen ”F” ympärille mieluiten punaisella UV-mustekynällä;

tai (vain jos koko asiakirja on väärennetty)

Väärennetyn polymeeripohjaisen erillisen asiakirjan tyhjä tila merkitään rei'ittämällä tai leikkaamalla asiakirja kohdasta, jossa se ei vaikuta henkilötietojen ja turvatekijöiden jäljitelmiin.

Erityisesti jos väärennös koskee asiakirjoja, jotka vaikuttavat toisen Schengen-valtion myöntämiltä, haltuunotettu asiakirja olisi palautettava kyseiselle valtiolle sen jälkeen, kun asiakirjan haltuunottoon liittyvät kansalliset menettelyt on saatu päätökseen.

16. BIOMETRISIIN PASSEIHIN TALLENNETTUIJEN TIETOJEN AITOUDEN TARKASTAMINEN

Jotta rajatarkastukset olisivat tehokkaita, mikrosiruun tallennettujen tietojen aitous ja eheys on varmistettava biometrisiä passeja tarkastettaessa. Sen varmistamiseksi, että sirulla olevat tiedot on syöttänyt toimivaltainen viranomainen eikä niitä ole muunneltu, sirun sisältö on vahvistettava oikeaksi passiivisella tunnistuksella. Asiakirjan allekirjoittajan varmenne olisi tarkistettava vertaamalla sitä asiakirjan myöntäneen maan kansallisen juurivarmentajan vastaavaan luotettuun varmenteeseen. Mikäli teknisesti mahdollista, myös sirun aitous olisi varmistettava.

17. VANHEMPIEN PASSEIHIN LAPSISTA TEHTYJEN MERKINTÖJEN PÄTEVYYS

Asetuksessa (EY) 2252/2004 säädetään, että 26. kesäkuuta 2012 lähtien Schengen-valtioiden myöntämien passien haltijoihin sovelletaan seuraavia sääntöjä:

1. Kaikenikäisillä lapsilla on oltava oma passi.
2. Lapset eivät saa matkustaa ainoastaan vanhempiensa passeihin merkittyinä.
3. Vanhempien passit pysyvät voimassa heidän itsensä osalta myös 26. kesäkuuta 2012 jälkeen, vaikka passeihin olisi merkitty heidän lastensa nimet.

Edellä mainittuja säännöksiä ei sovelleta Irlantiin. Niitä ei myöskään sovelleta muiden kolmansien maiden kuin Schengenin säännöstöön osallistuvien valtioiden myöntämiin passeihin.

Direktiivin 2004/38/EY säännöksiä sovelletaan EU:ssa tai ETA-maissa vakituisesti asuviin perheisiin, jotka matkustavat EU:n tai ETA:n jäsenvaltioiden välillä, kulkevat EU:n tai ETA:n jäsenvaltion kautta (matkustaessaan kolmanteen maahan tai palatessaan kolmannesta maasta) ja palaavat kolmannesta maasta toiseen EU:n tai ETA:n jäsenvaltioon, jonka kansalaisia he eivät ole.

Direktiivin 2004/38/EY⁹¹ 5 artiklan 4 kohdan nojalla sen, että vanhempansa passiin merkityllä lapsella ei ole omaa passia, ei pitäisi automaattisesti johtaa siihen, että häneltä evätään lupa saapua Schengen-valtioon tai lähteä Schengen-valtiosta. Jollei vanhempansa passiin merkityn lapsen henkilöllisyyttä tai kansalaisuutta ole pätevää syytä epäillä, voidaan vanhemman passi periaatteessa hyväksyä todisteeksi siitä, että lapsi on EU:n kansalainen ja hänellä on unionin oikeuden mukainen oikeus vapaaseen liikkuvuuteen.

EU:n kansalaisten heidän iästään riippumatonta oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella ei kuitenkaan saa käyttää asetuksen (EY) N:o 2252/2004 kiertämiseen varsinkaan silloin, kun on vakavaa syytä epäillä, että lapsi on viety luvottomasti lailliselta huoltajaltaan (laillisilta huoltajiltaan).

II JAKSO: Maarajat

1. TIELIIKENTEEN TARKASTUKSET

- 1.1. Rajanylityspaikan johtavan rajavartijan on varmistettava samanaikaisesti sekä tehokkaat henkilö- ja asiakirjatarkastukset että maantieliikenteen turvallisuus ja sujuvuus. Sen vuoksi olisi tarvittaessa toteutettava teknisiä parannuksia vasteaikojen lyhentämiseksi tehtäessä hakuja asiaankuuluviin tietokantoihin. Tarvittaessa olisi parannettava rajanylityspaikkojen teknistä infrastruktuuria, muun muassa lisättävä passien konelukulaitteiden ja mobiilipäätelaitteiden käyttöä.

⁹¹ Direktiivin 2004/38/EY 5 artiklan 4 kohta: Jos unionin kansalaisella tai hänen perheenjäsenellään, joka ei ole minkään jäsenvaltion kansalainen, ei ole vaadittavia matkustusasiakirjoja tai mahdollisesti tarvittavaa viisumia, asianomaisen jäsenvaltion on ennen maahanpääsyn epäämistä annettava näille henkilöille kaikin kohtuullisin tavoin mahdollisuus hankkia tarpeelliset asiakirjat tai saada ne toimitetuiksi heille kohtuullisessa määräjassa, tai vahvistaa tai osoittaa muilla keinoin, että heillä on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun.

- 1.2. Jos mahdollista, rajalla pitäisi olla erilliset jonot henkilöille, jotka kuuluvat unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin, ja muille kolmansien maiden kansalaisille erillisiä jonoja koskevien yleisten sääntöjen mukaisesti.
- 1.3. Mikäli mahdollista, tarkastuksia suorittamassa pitäisi olla kaksi rajavartijaa.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(8 ja 10 artikla sekä liite VI\)](#)

*** Suositeltavat käytännöt:**

● Ajoneuvo pitäisi tutkia, jos

- a) on perusteltua syytä epäillä, että ajoneuvon sisälle on kätkeyty ihmisiä, huumeita, räjähteitä ja/tai aseita,
- b) on perusteltua syytä epäillä, että ajoneuvon kuljettaja tai matkustaja on syyllistynyt rikokseen tai hallinnolliseen rikkomukseen,
- c) esitetyt ajoneuvon asiakirjat ovat puutteelliset tai väärät.

Tällaiseen tutkintaan sovelletaan asianomaisen Schengen-valtion kansallista lainsäädäntöä.

● Satunnaisissa tarkastuksissa räjähteiden, huumeiden ja kätkeytyjen ihmisten paljastamiseksi tulisi käyttää vainukoiria.

Yksityisten ajoneuvojen tarkastukset:

● Yksityisissä ajoneuvoissa matkustavien henkilöiden tarkastukset pitäisi suorittaa mahdollisuuksien mukaan seuraavasti:

- a) kuljettaja ja matkustajat saavat olla ajoneuvossa tarkastusten aikana,
- b) rajavartija tarkastaa asiakirjat ja vertaa niitä rajan ylittäviin henkilöihin,
- c) toinen rajavartija tarkkailee samalla autossa olevia henkilöitä ja varmistaa tarkastuksen suorittavan rajavartijan turvallisuuden.

● Jos on syytä epäillä, että matkustusasiakirja, ajokortti, vakuutusasiakirja tai rekisteriote on väärennetty, kaikkien matkustajien tulisi poistua ajoneuvosta. Ajoneuvo tulisi tutkia perusteellisesti. Tarkastus tulisi suorittaa toisella tarkastuslinjalla.

Linja-autojen tarkastukset:

● Linja-autolla matkustavien henkilöiden tarkastukset voidaan suorittaa matkustajaterminaalissa tai linja-autossa olosuhteista riippuen. Jos tarkastus suoritetaan linja-autossa, tulisi mahdollisuuksien mukaan toteuttaa seuraavat toimenpiteet:

- a) Asiakirjojen tarkastaminen tulisi aloittaa tarkastamalla linja-auton kuljettajan ja, jos

on kyse järjestetystä ryhmämatkasta, matkanjohtajan asiakirjat.

- b) Jos matkustusasiakirjaa tai matkan tarkoitusta on syytä epäillä tai jos on viitteitä siitä, että henkilö saattaa olla vaaraksi Schengen-valtioiden yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle, hänet tulisi pyytää ulos linja-autosta ja hänelle tulisi suorittaa perusteellinen tarkastus toisella linjalla; samalla toinen rajavartija tarkkailee linja-autossa olevia henkilöitä ja varmistaa tarkastuksen suorittavan rajavartijan turvallisuuden.

- Liikenteen ollessa vilkasta säännöllisen paikallisen linja-autoliikenteen matkustajat on tarkastettava ensin, jos paikalliset olosuhteet sen sallivat.

Tarkastaessaan matkustusasiakirjoja linja-autossa rajavartijoiden tulisi käyttää kannettavia elektronisia laitteita, jotta he voivat tehdä hakuja SIS-järjestelmästä.

Kuorma-autojen tarkastukset:

Kuorma-autojen tarkastukset tulisi suorittaa läheisessä yhteistyössä toimivaltaisten tulliviranomaisten kanssa seuraavasti:

- a) Jos mahdollista, kuorma-autoilla tulisi olla oma jono, jossa:
- kuorma-auto ja sen sisältö voidaan tarkastaa sopivalla tavalla,
 - vainukoiria voidaan käyttää ongelmitta,
 - voidaan käyttää teknistä etsintäkalustoa (esim. läpivalaisulaitteita ja hiilidioksidimittareita).
- b) Kuorma-autoja tarkastaessaan rajavartijoiden tulisi kiinnittää erityistä huomiota kontteihin, joihin varastettuja autoja, salakuljetettavia ihmisiä tai vaarallisia aineita on voitu kätkeä. Kaikki lastia koskevat asiakirjat tulisi tarkastaa huolellisesti.
- c) Kuorma-auto olisi tarkastettava perusteellisesti, jos
- tullisinetit ovat rikki,
 - suojapeite on rikki tai korjattu,
 - on syytä epäillä, että sisälle on kätkeyty ihmisiä, huumeita, vaarallisia aineita tai räjähteitä.

- Lisäksi voidaan suorittaa seuraavat lisätarkastukset:

- a) tieliikenteen valvonta, ml. auton liikennekelpoisuus, kuljettajan työaika ja lepoaika, kuljettajan vakuutus,

- b) maantiekuljetusten valvonta (tavarakuljetus vastaa asiakirjoja),
- c) radioaktiivisten ja vaarallisten aineiden valvonta.

Lisätarkastukset suoritetaan unionin lainsäädännön ja kunkin Schengen-valtion kansallisten säännösten mukaisesti.

1.4. Schengen-valtiot voivat tehdä tai pitää voimassa naapureinaan olevien kolmansien maiden kanssa kahdenvälisiä sopimuksia sellaisten jaettujen rajanylityspaikkojen perustamisesta, joilla kyseisen valtion ja kolmannen maan rajavartijat suorittavat kukin vuorollaan maahantulo- ja maastalähtötarkastuksia kansallisen oikeutensa mukaisesti toisen sopimuspuolen alueella. Tällaiset jaetut rajanylityspaikat voivat sijaita joko Schengen-valtion tai kolmannen maan alueella.

2. RAUTATIELIIKENTEEN TARKASTUKSET

2.1. Rautatierajanylityspaikan johtavalla rajavartijalla tulisi olla tiedot juna-aikatauluista ja matkustajamääristä tehokkaiden rajatarkastusten varmistamiseksi.

2.2. Tarkastukset rajoilla, joilla sovelletaan ulkorajoja koskevia säännöksiä, voidaan suorittaa jollakin seuraavista kolmesta tavasta:

- a) ensimmäisellä määräasemalla tai viimeisellä lähtöasemalla,
- b) junassa viimeisen lähtöaseman ja ensimmäisen määräaseman välisen matkan tai päinvastaisen matkan aikana.

2.3. Rajatarkastuksessa tarkastetaan

- a) junan henkilöstö,
- b) ulkomaille menevät matkustajat,
- c) ulkomailta tulevat matkustajat, joita ei ole aikaisemmin tarkastettu,
- d) junan ulkopuoli.

2.4. Suurnopeusjunien matkustajien rajatarkastukset voidaan suorittaa jollakin seuraavista tavoista:

- a) asemilla, joilla henkilöt nousevat junaan,
- b) asemilla, joilla henkilöt poistuvat junasta Schengen-valtioiden alueella,

- c) junassa asemien välisen matkan aikana edellyttäen, että nämä henkilöt eivät poistu junasta.
- 2.5. Jos rautatieyhtiö voi ottaa sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta lähteneisiin ja useita kertoja Schengen-valtioiden alueella pysähtyviin suurnopeusjuniin matkustajia vain sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella jäljellä olevaa matkaosuutta varten, näille matkustajille on tehtävä maahantulotarkastus joko junassa tai määräasemalla, paitsi jos tarkastukset on suoritettu asemalla, jolla he nousivat junaan.
- Henkilöille, jotka aikovat matkustaa junalla ainoastaan jäljellä olevan matkaosuuden, on ennen junan lähtöä ilmoitettava selvästi, että heille tehdään maahantulotarkastus matkan aikana tai määräasemalla.
- Vastakkaiseen suuntaan matkustettaessa junassa oleville henkilöille on tehtävä maastalähtötarkastus vastaavalla tavalla.
- 2.6. Rajavartija voi tarkastaa vaunujen ontot tilat sen varmistamiseksi, ettei niihin ole kätkeytyä henkilöitä tai tavaroita, joita rajatarkastus koskee. Rajavartija tarkastaa junan perusteellisesti, jos on syytä epäillä, että siihen on kätkeytyä räjähteitä tai huumeita.
- 2.7. Jos on syytä olettaa, että junaan on kätkeytynyt henkilöitä, joiden on ilmoitettu tai joiden epäillään tehneen rikoksen, tai kolmannen maan kansalaisia, jotka pyrkivät maahan laittomasti, eikä rajavartija kansallisten määräysten mukaisesti voi toimia asiassa, hänen on ilmoitettava asiasta niiden Schengen-valtioiden viranomaisille, joiden aluetta kohden tai joiden alueen kautta juna kulkee.

Oikeusperusta:

– [Schengenin rajasäännöstö \(8 artikla ja liite VI\)](#)

Suosittelvat käytännöt:

- Suoritettaessa tarkastusta laiturilla ensimmäisellä määräasemalla tai viimeisellä asemalla ennen lähtöä junaa tulisi vartioida, jotta kukaan ei voi välttyä rajatarkastukselta. Tarkastusta suorittavien rajavartijoiden ja junaa vartioivien rajavartijoiden tulisi oltava

koko ajan yhteydessä toisiinsa.

- Kun matkustajat tarkastetaan junassa, matkustajien liikkumista junassa ei tulisi sallia.
- Tavarajunan tarkastukseen olisi kuuluttava junan henkilöstön asiakirjojen tarkastaminen ja junan vaunujen tutkiminen.
- Matkustaja- ja tavarajunien rajatarkastusten yhteydessä rajavartijan tulisi kiinnittää erityistä huomiota matkustajiin ja esineisiin, jos on syytä epäillä räjähteiden kuljetusta. Tehtävän asianmukainen suorittaminen edellyttää vainukoirien käyttöä.
- Junassa suoritettava rajatarkastus tulisi saada päätökseen ennen sovittua asemaa.
- Tarkastustoimenpiteet eivät periaatteessa saisi johtaa junan myöhästymiseen aikataulustaan. Jos juna kuitenkin myöhästyy aikataulustaan, aseman hoitajalle on ilmoitettava asiasta mahdollisimman pian.

3. PAIKALLINEN RAJALIIKENNE

- 3.1. Schengen-valtiot voivat tehdä naapurinaan olevien kolmansien maiden kanssa kahdenvälisiä sopimuksia raja-alueen asukkaille tarkoitetuista paikallista rajaliikennettä koskevista helpotetuista järjestelyistä. Järjestelyjä sovelletaan raja-alueella (enintään 50 km rajasta) asuviin Schengen-valtion naapurina olevan kolmannen maan kansalaisiin, jotka yleensä ovat asuneet alueella vähintään vuoden ([kahdenvälisissä sopimuksissa](#) voidaan määrätä poikkeuksista) ja jotka perustelluista syistä (perhesiteet, taloudelliset, yhteiskunnalliset tai kulttuuriset syyt) ylittävät rajan toistuvasti. Järjestelyn nojalla raja-alueen asukkaat saavat ylittää rajan oleskellakseen Schengen-valtion raja-alueella yhtäjaksoisesti enintään kolme kuukautta.
- 3.2. Kahdenvälisissä sopimuksissa voidaan määrätä seuraavista:
 - a) erityisten raja-alueen asukkaille varattujen rajanylityspaikkojen perustaminen,
 - b) tiettyjen kaistojen varaaminen raja-alueen asukkaille rajanylityspaikoissa,

c) poikkeustapauksissa, kun se on paikallisten olosuhteiden vuoksi perusteltua, luvan antaminen raja-alueen asukkaille ylittää raja rajanylityspaikkojen ja niiden aukioloaikojen ulkopuolella. Näin voi olla esim. tilanteessa, jossa maanviljelijän on ylitettävä raja toistuvasti päästäkseen pellolleen, tai tilanteessa, jossa raja kulkee kaupungin läpi. Tällaisissa tapauksissa paikka, jossa rajan saa ylittää, tulisi merkitä paikalliseen rajaliikennelupaan (ks. I jakson 5.5 kohta).

- 3.3. Raja-alueen asukkaat, jotka ylittävät rajan a ja b alakohdan mukaisesti ja jotka rajavartijat tuntevat hyvin toistuvien rajanylitysten vuoksi, voidaan yleensä jättää satunnaisten tarkastusten varaan. Heidät on kuitenkin silloin tällöin tarkastettava perusteellisesti ilman ennakkovaroitusta ja epäsäännöllisin väliajoin.
- 3.4. Jos kolmannen maan kanssa tehdyssä kahdenvälisessä sopimuksessa on määrätty 3.2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu helpotetusta rajanylityksestä (eli rajanylityksen sallimisesta vahvistettujen rajanylityspaikkojen ulkopuolella), kyseisen Schengen-valtion on suoritettava satunnaisia tarkastuksia ja ylläpidettävä säännöllistä valvontaa rajalla luvattomien rajanylitysten estämiseksi.
- 3.5. Lisätietoa paikallisen rajaliikennejärjestelyn piiriin kuuluviin raja-alueen asukkaisiin kohdistettavista tarkastuksista on [I jakson 5.5 kohdassa](#).

*** Oikeusperusta:**

- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 1931/2006, annettu 20 päivänä joulukuuta 2006, paikallista rajaliikennettä koskevan järjestelyn käyttöönotosta jäsenvaltioiden maaulkorajoilla sekä Schengenin yleissopimuksen säännösten muuttamisesta](#)
- [Kahdenväliset paikallista rajaliikennettä koskevat sopimukset](#)

III JAKSO: Ilmarajat

1. TARKASTUKSET LENTOASEMALLA

- 1.1. Jotta tarkastukset lentoasemilla olisivat tehokkaita, rajavartijoilla on oltava kaikki tarpeellinen tieto lentoaikatauluista, jotta henkilöstön määrä olisi matkustajamääriin nähden riittävä ja saapuville matkustajille voidaan antaa etusija.

Rajanylityspaikkojen teknistä infrastruktuuria olisi parannettava, muun muassa lisäämällä passien konelukulaitteiden, automaattiporttien ja mobiilipäätelaitteiden käyttöä.

Tarvittaessa olisi toteutettava teknisiä parannuksia vasteaikojen lyhentämiseksi tehtäessä hakuja asiaankuuluviin tietokantoihin.

- 1.2. Sisäiset lennot (lennot sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevien lentoasemien välillä) on pidettävä erillään ulkopuolisista lennoista ja estettävä henkilöiden ja/tai asiakirjojen luvaton liikkuminen näiden kahden alueen välillä. Tätä varten on luotava tarvittava infrastruktuuri.
- 1.3. Rajatarkastukset suoritetaan yleensä vahvistetussa rajanylityspaikassa lentoasemalla. Sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvän riskin yhteydessä rajatarkastus voidaan kuitenkin suorittaa lentokoneessa tai portilla.
- 1.4. Kansainväliselle kauttakulkualueelle pääsyä on valvottava. Tarkastuksia ei yleensä suoriteta kauttakulkualueella, ellei se ole perusteltua sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.

* Suositeltavat käytännöt:

- Miehistön jäsenten tarkastukset tulisi suorittaa ennen matkustajien tarkastuksia erillisissä tiloissa.
- Jos mahdollista, tulisi järjestää erillinen paikka toisen linjan rajatarkastuksille.
- Jos mahdollista, diplomaateille ja liikuntarajoitteisille henkilöille tulisi järjestää erillinen linja.
- Lentoaseman kaikkia osia, ja erityisesti lähtöselvitys-, passintarkastus- ja kauttakulkualuetta, tulisi valvoa tiukasti tarkkailun ja partioinnin avulla. Omistajaa vailla olevista matkalaukuista tai muista epäilyttäivistä esineistä tulisi ilmoittaa välittömästi turvallisuusviranomaisille.

- 1.5. Rajatarkastusten suorittamispaikka määräytyy seuraavan menettelyn mukaisesti:

- a) Sellaisen lennon matkustajille, joka suuntautuu sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella sijaitsevalta lentoasemalta Schengen-valtioon, on tehtävä maahantulotarkastus lentoasemalla, jolle lento saapuu. Sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella liikennöivän lennon matkustajille, jotka siirtyvät kyseisen alueen ulkopuolelle suuntautuvalla lennolla (kauttakulkumatkustajat), on tehtävä maastalähtötarkastus lentoasemalla, jolta viimeksi mainittu lento lähtee.

*** Esimerkkejä:**

- Lento Brasiliasta Lissaboniin, josta jatkoyhteys Pariisiin; maahantulotarkastus on Lissabonissa.
- Lento Pariisista Lissaboniin, jossa vaihto Brasiliaan; maastalähtötarkastus on Lissabonissa.

- b) Sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta lähteneet tai sinne matkalla olevat lennot, joilla ei ole kauttakulkumatkustajia, ja lennot, joihin kuuluu useita välilaskuja sisärajatarkastuksista vapautetun alueen lentoasemilla mutta ei koneenvaihtoa:

- i) Sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella sijaitsevalta lentoasemalta lähteneiden tai sinne matkalla olevien lentojen matkustajille, joilla ei ole ollut eikä enää ole koneenvaihtoa sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella, on tehtävä maahantulotarkastus tulolentoasemalla ja maastalähtötarkastus lähtölentoasemalla.

*** Esimerkkejä:**

- Lento New Yorkista Berliiniin; maahantulotarkastus on Berliinissä.
- Lento Berliinistä New Yorkiin; maastalähtötarkastus on Berliinissä.

- ii) Sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella sijaitsevalta lentoasemalta lähteneillä tai sinne matkalla olevilla lennoilla, joilla on useita välilaskuja sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, mutta matkustajilla ei ole koneenvaihtoa (kauttakulkumatkustajat), ja kun koneeseen ei oteta matkustajia sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, matkustajille on tehtävä maahantulotarkastus tulolentoasemalla ja maastalähtötarkastus lähtölentoasemalla.

*** Esimerkkejä:**

- Lento Beijing–Helsinki–Frankfurt–Pariisi, välilaskut Helsingissä ja Frankfurtissa ainoastaan matkustajien jättämiseksi (matkustajien ottaminen jäljellä olevalle matkalle on kielletty); maahantulotarkastukset suoritetaan Helsingissä koneesta lähteville matkustajille Helsingissä, Frankfurtissa koneesta lähteville Frankfurtissa ja Pariisissa koneesta lähteville Pariisissa.
- Lento Pariisi–Frankfurt–Helsinki–Beijing, välilaskut Frankfurtissa ja Helsingissä ainoastaan matkustajien ottamiseksi lennolle (lennolta poistuminen on kielletty). Maastalähtötarkastukset ovat Pariisissa, Frankfurtissa ja Helsingissä.
- Lento Sofia–Helsinki–Frankfurt–Pariisi, välilaskut Helsingissä ja Frankfurtissa ainoastaan matkustajien jättämiseksi (matkustajien ottaminen jäljellä olevalle matkalle on kielletty); maahantulotarkastukset suoritetaan Helsingissä koneesta lähteville matkustajille Helsingissä, Frankfurtissa koneesta lähteville Frankfurtissa ja Pariisissa koneesta lähteville Pariisissa.
- Lento Pariisi–Frankfurt–Helsinki–Sofia, välilaskut Frankfurtissa ja Helsingissä ainoastaan matkustajien ottamiseksi lennolle (lennolta poistuminen on kielletty). Maastalähtötarkastukset ovat Pariisissa, Frankfurtissa ja Helsingissä.

- iii) Jos lentoyhtiö saa ottaa sellaisille sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta lähteneille lennoille, joihin kuuluu useita välilaskuja sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, matkustajia vain jäljellä olevaa, kyseisellä alueella tehtävää matkaa varten, näille matkustajille on tehtävä maastalähtötarkastus lähtölentoasemalla ja maahantulotarkastus tulolentoasemalla. Ne matkustajat, jotka ovat koneessa jo ennen välilaskuja

eivätkä ole nousseet koneeseen sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella, on tarkastettava b alakohdan ii alakohdan mukaisesti. Tällaisiin lentoihin on sovellettava päinvastaista menettelyä silloin, kun määränpäänä oleva maa sijaitsee sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella.

*** Esimerkkejä:**

- Lento New York–Pariisi–Frankfurt–Rooma, Pariisin ja Frankfurtin välilaskujen yhteydessä voidaan ottaa uusia matkustajia. Poistuville matkustajille tehdään maahantulotarkastus joko Pariisissa, Frankfurtissa (mukaan lukien henkilöt, jotka nousivat koneeseen Pariisissa) tai Roomassa (mukaan lukien henkilöt, jotka nousivat koneeseen Pariisissa tai Frankfurtissa).
- Lento Hampuri–Bryssel–Pariisi–Kairo, Brysselin ja Pariisin välilaskujen yhteydessä voidaan ottaa uusia matkustajia. Maastalähtötarkastukset tehdään Hampurissa, Brysselissä ja Pariisissa.

- 1.6. Jos lentokoneen on ylivoimaisen esteen tai välittömän vaaran takia laskeuduttava lähimmälle kentälle, joka ei ole vahvistettu rajanylityspaikka, se voi jatkaa lentoaan vasta saatuaan siihen luvan rajavartijoilta ja tullitarkastusten osalta tulliviranomaisilta. Jos lentokoneen on ylivoimaisen esteen tai välittömän vaaran takia laskeuduttava lentoasemalle, joka on vahvistettu rajanylityspaikka, suositellaan seuraavaa:

*** Esimerkkejä:**

1. Kolmannesta maasta lähtevä lento, jonka määräpaikkana on kolmas maa ja joka tekee hätävälilaskun sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella:

Jos matkustajat pysyvät kauttakulkualueella, he eivät saavu sisärajatarkastuksista vapautetulle alueelle, joten rajatarkastuksia ei tarvita.

Jos matkustajat ylittävät rajan esimerkiksi siksi, että kauttakulkualuetta ei ole, rajatarkastukset ovat tarpeen. Matkustajille olisi tarvittaessa annettava viisumi viisumisäännösten 35 artiklan mukaisesti, heidät olisi rekisteröitävä EES-järjestelmään tai heidän passinsa olisi leimattava. Jos edellä kuvatussa odottamattomassa tapauksessa ei ole mahdollista myöntää viisumia (tai tulevaisuudessa ETIAS-matkustuslupaa) rajalla, viimeisenä keinona olisi käytettävä Schengenin rajasäännösten 6 artiklan 5 kohdan c alakohdan mukaista poikkeusta.

2. Sisäraajatarkastuksista vapautetulta alueelta lähtevä lento, jonka määränpäänä on kolmas maa ja joka tekee hätävililaskun sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella:

Jos matkustajat pysyvät kauttakulkualueella, he eivät saavu (uudelleen) sisäraajatarkastuksista vapautetulle alueelle, joten rajatarkastuksia ei tarvita.

Jos kauttakulkualuetta ei ole, merkityksellistä on se, että matkustajat eivät ole poistuneet sisäraajatarkastuksista vapautetulta alueelta. Näin ollen maastalähtöleima olisi mitätöitävä ja ennen uutta lentokoneeseen nousemista olisi tehtävä uusi maastalähtötarkastus. On syytä kiinnittää huomiota siihen, että tämä ei johda rekisteröintiin sallitun oleskeluajan ylittäneenä henkilönä, koska tilanne ei johdu matkustajasta. (*Huom.* EES-järjestelmässä sovelletaan vastaavaa logiikkaa ja vastaavia säännöksiä, ja maastalähtötietue olisi mitätöitävä/oikaistava asetuksen (EU) 2017/2226 35 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisesti.)

3. Kolmannesta maasta lähtevä lento, jonka määränpää on sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella ja joka tekee hätävililaskun kyseisellä alueella:

Jos matkustajat pysyvät kauttakulkualueella, he eivät saavu sisäraajatarkastuksista vapautetulle alueelle, joten rajatarkastuksia ei tarvita.

Jos matkustajat ylittävät rajan esimerkiksi siksi, että kauttakulkualuetta ei ole, olisi tehtävä tavanomaiset rajatarkastukset, jotka tehdään saavuttaessa sisäraajatarkastuksista vapautetulle alueelle, koska vain matkustajien maahantulopaikka on muuttunut.

*** Suositeltavat käytännöt:**

- Koneen laskeuduttua rajavartijan tulisi saapua sen pysäköimispaikkaan ennen kuin matkustajat nousevat koneesta, jos
 - koneessa on tehty rikos,
 - sisäinen turvallisuus on uhattuna,
 - on olemassa laittoman maahanmuuton riski,
 - koneessa on toisista maista karkotettuja henkilöitä,
 - miehistöltä on tarpeen saada tietoja.

• Matkustajat, joilta on evätty maahanpääsy, tulisi erottaa muista. Jos heitä ei ole mahdollista lähettää takaisin välittömästi, heidät tulisi pitää lähtönsä asti erillisissä tiloissa rajavartijoiden valvonnassa.

• Rikoksen tehneet henkilöt tulisi kuljettaa koneesta suoraan erikseen heitä varten varattuun paikkaan ja luovutettava toimivaltaisille viranomaisille.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

1.7. Tarvittaessa olisi parannettava rajanylityspaikkojen teknistä infrastruktuuria, muun muassa lisättävä passien konelukulaitteiden, automaattiporttien ja mobiilipäätelaitteiden käyttöä.

Tarvittaessa olisi toteutettava teknisiä parannuksia vasteaikojen lyhentämiseksi tehtäessä hakuja asiaankuuluviin tietokantoihin.

1.8. Lentoliikenteenharjoittajien direktiivin 2004/82/EY mukaisesti hankkimia ja toimittamia matkustajien ennakkotietoja (API-tiedot) olisi käytettävä entistä säännöllisemmin, jotta voidaan tehostaa kaikkia ulkorajat ylittävien saapuvien lentojen matkustajia (myös EU:n kansalaisia) koskevia tarkastuksia. Kansallisten viranomaisten on määritettävä senhetkisen ja päivitetyn riskinarvioinnin mukaisesti, minkä Schengen-valtioiden ulkopuolelta saapuvien lentojen osalta API-tiedot on toimitettava. Schengen-valtiot voivat käyttää API-tietoja myös lainvalvontatarkoituksiin.

Kansallisen lainsäädännön perusteella Schengen-valtiot voivat pyytää lentoliikenteen harjoittajia toimittamaan API-tiedot myös lennoilta sellaisten Schengen-valtioiden välillä, jotka soveltavat täysimääräisesti Schengenin säännöstöä ja jotka eivät vielä sovelle täysimääräisesti Schengenin säännöstöä.

2. TARKASTUKSET MUILLA LENTOPAIKOILLA

2.1. On varmistettava, että henkilöt tarkastetaan yleisten sääntöjen mukaisesti myös sellaisilla lentopaikoilla, jotka eivät kyseisen maan lainsäädännön mukaisesti ole kansainvälisiä lentoasemia (lentopaikat) mutta joiden kautta sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolisille lentoasemille lähtevien tai niiltä saapuvien lentojen reititys sallitaan.

- 2.2. Lentopaikoilla ei tarvita lisäjärjestelyjä sisäisten ja muiden lentojen matkustajavirtojen erottelemiseksi toisistaan. Yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 300/2008 säännöksiä on kuitenkin sovellettava. Lisäksi liikennemäärän ollessa vähäinen rajavartijoiden ei tarvitse olla jatkuvasti paikalla, jos huolehditaan siitä, että tarvittava henkilöstö on nopeasti käytettävissä.
- 2.3. Jos lentopaikalla ei ole rajavartijoita jatkuvasti paikalla, kyseisen lentopaikan hoitajan on ilmoitettava rajavartijoille hyvissä ajoin etukäteen sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella sijaitsevilta lentoasemilta saapuvista tai niille lähtevistä ilma-aluksista.

*** Oikeusperusta:**

- [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 300/2008, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2008, yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä ja asetuksen \(EY\) N:o 2320/2002 kumoamisesta \(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti\)](#)

3. YKSITYISLENNOILLA OLEVIEN HENKILÖIDEN TARKASTUKSET

- 3.1. Sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella sijaitsevalta lentoasemalta saapuvan tai tällaiselle lentoasemalle lähtevän yksityiskoneen kapteenin on toimitettava ennen lähtöä sekä määränpäänä olevan Schengen-valtion että tarvittaessa ensimmäisen maahantulon kohteena olevan Schengen-valtion rajavartijoille yleinen ilmoitus, johon sisältyy muun muassa kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 2 mukainen lentosuunnitelma sekä tiedot matkustajien henkilöllisyydestä.
- 3.2. Jos sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta lähteneellä ja kyseisellä alueella sijaitsevaan valtioon matkalla olevalla yksityislennolla tehdään välilaskuja muissa valtioissa sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella, tällä alueella sijaitsevan maahantulojäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava rajatarkastukset ja merkittävä maahantuloleima yleiseen ilmoitukseen.
- 3.3. Jos ei ole voitu varmasti todeta, että lento on lähtenyt yksinomaan sisärajatarkastuksista vapautetulta alueelta, tai että se on matkalla yksinomaan sinne ilman välilaskua kyseisen

alueen ulkopuolella, toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava kaikilla lentoasemilla ja lentopaikoilla henkilöiden tarkastus yleisten sääntöjen mukaisesti.

- 3.4. Purjelentokoneita, ultrakevyitä ilma-aluksia, helikoptereita ja vain lyhyitä matkoja lentäviä pieniä lentokoneita ja ilmalaivoja koskevat maahantulo- ja maastalähtöjärjestelyt vahvistetaan kansallisessa lainsäädännössä ja tarvittaessa kahdenvälisin sopimuksin.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

– [ICAO:n yleissopimus](#)

IV JAKSO: Merirajat

1. MERILIIKENTEEN YLEISET TARKASTUSMENETTELYT

- 1.1. Rajanylityspaikan johtavan rajavartijan on varmistettava, että alusten matkustajat ja miehistö tarkastetaan. Tarkastukset perustuvat riskienarviointiin, jonka perustana on jatkuva ja kattava merialueen valvonta.
- 1.2. Alusten tarkastukset on suoritettava tulo- tai lähtösatamassa tai tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa, joka sijaitsee aluksen välittömässä läheisyydessä, tai aluksessa Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksessa (UNCLOS) määritellyillä aluevesillä. Asiaa koskevien sopimusten mukaisesti tarkastuksia voidaan kuitenkin suorittaa myös merimatkan aikana tai aluksen saapuessa sisärajatarkastuksista vapautetulle alueelle tai lähtiessä sieltä.

Alukselle jääville henkilöille ei pitäisi tehdä järjestelmällisesti rajatarkastuksia. Alus ja alukselle jäävät henkilöt olisi kuitenkin tarkastettava, kun tämä on perusteltua sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.

- 1.3. Aluksen päällikön, aluksen omistajan asiamiehen tai kenen tahansa muun asianmukaisesti valtuutetun henkilön on koottava miehistöstä ja kaikista aluksella olevista matkustajista luettelo, jossa on annettava kansainvälisen meriliikenteen helpottamista koskevaan yleissopimukseen (FAL-yleissopimus) sisältyvissä

lomakkeissa 5 (miehistöluettelo) ja 6 (matkustajaluettelo) vaaditut tiedot sekä mahdollisen viisumin tai oleskeluluvan numero.

Miehistöön kuuluvat henkilöt, jotka on otettu alukseen tekemään työtä matkan aikana ja merkitty miehistöluetteloon.

- 1.4. Edellä 1.3 kohdassa tarkoitettu luettelo (luettelot) on annettava rajavartijoille tai muille viranomaisille viipymättä, viimeistään 24 tuntia ennen satamaan saapumista taikka viimeistään silloin, kun alus lähtee edellisestä satamasta, jos matkan kesto on alle 24 tuntia, tai jos seuraavaa käyntisatamaa ei tiedetä tai se on muuttunut matkan aikana, heti kun tämä tieto on saatavilla.
- 1.5. Aluksen päällikölle on palautettava vastaanottovahvistus (allekirjoitettu jäljennös luettelo(i)sta tai sähköinen vastaanottotodistus), joka hänen on pyynnöstä esitettävä sinä aikana, jona alus on satamassa.
- 1.6. Aluksen päällikön tai aluksen omistajan asiamiehen on ilmoitettava rajavartijoille välittömästi kaikista miehistö- tai matkustajaluettelon muutoksista.
- 1.7. Jos aluksella on salamatkustajia, aluksen päällikön on ilmoitettava asiasta rajavartijoille viimeistään 24 tuntia ennen satamaan tuloa taikka viimeistään silloin, kun alus lähtee edellisestä satamasta, jos matkan kesto on alle 24 tuntia, tai jos seuraavaa käyntisatamaa ei tiedetä tai se on muuttunut matkan aikana, heti kun tämä tieto on saatavilla. Salamatkustajat ovat edelleen aluksen päällikön vastuulla.
- 1.8. Aluksen päällikön on ilmoitettava rajavartijoille aluksen lähdöstä. Jos se ei ole mahdollista, hänen on annettava asiasta tieto asianmukaiselle merenkulkuviranomaiselle ja annettava näille toinen jäljennös aikaisemmin täytetyistä ja allekirjoitetuista luetteloista.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

2. RISTEILYALUSTEN TARKASTUKSET

- 2.1. Risteilyalus on alus, joka kulkee tiettyä reittiä etukäteen laaditun ohjelman mukaisesti eri satamissa tehtävine turistikäynteineen ja joka ei tavallisesti ota matkustajia matkan varrelta eikä salli matkustajien jäädä matkan varrelle.
- 2.2. Risteilyaluksen päällikön on toimitettava rajavartijoille risteilyreitti ja - ohjelma heti, kun ne on vahvistettu ja viimeistään 24 tuntia ennen satamaan tuloa taikka viimeistään silloin, kun alus lähtee edellisestä satamasta, jos matkan kesto on alle 24 tuntia, tai jos seuraavaa käyntisatamaa ei tiedetä tai se on muuttunut matkan aikana, heti kun tämä tieto on saatavilla.
- 2.3. Jos risteilyaluksen reitillä on yksinomaan sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevia satamia, rajatarkastuksia ei suoriteta, ja risteilyalus saa poiketa satamissa, jotka eivät ole rajanylityspaikkoja. Näiden alusten miehistölle ja matkustajille on kuitenkin tehtävä tarkastukset vain, kun tämä on perusteltua sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.
- 2.4. Jos risteilyaluksen reitillä on sekä sisärajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevia satamia että kyseisen alueen ulkopuolella sijaitsevia satamia, rajatarkastukset on suoritettava seuraavasti:
 - a) Jos risteilyalus tulee satamasta, joka sijaitsee sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella, ja poikkeaa ensimmäistä kertaa Schengen-valtiossa sijaitsevaan satamaan, miehistölle ja matkustajille on tehtävä maahantulotarkastus miehistön ja matkustajien nimiluetteloiden perusteella.⁹²

*** Esimerkki:**

– Risteilyalus purjehtii Tunisista Palermoon.

Ks. tämän jakson 2.7 kohdassa esitetyt suositeltavat käytännöt.

⁹² Kuten tämän jakson 2.6 kohdassa todetaan, nimiluetteloihin perustuvat tarkastukset tai muut riskiperusteiset tarkastukset poikkeavat Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukaisista tarkastuksista eivätkä johda leimaamiseen tai EES-tietueisiin.

Maihin meneville matkustajille on tehtävä yleisten sääntöjen mukainen maahantulotarkastus, ellei turvallisuuden ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arviointi osoita, että tarkastuksia ei tarvitse tehdä.⁹³

- b) Jos risteilyalus tulee satamasta, joka sijaitsee sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella, ja poikkeaa uudestaan kyseisellä alueella sijaitsevaan satamaan, miehistölle ja matkustajille on tehtävä maahantulotarkastus miehistön ja matkustajien nimiluetteloiden perusteella, jos luettelot ovat muuttuneet sen jälkeen, kun risteilyalus poikkesi edelliseen Schengen-valtion alueella sijaitsevaan satamaan.

*** Esimerkki:**

– Risteilyalus purjehtii Istanbulista Ateenaan, sieltä Tunisiin ja edelleen Barcelonaan.

Ks. tämän jakson 2.7 kohdassa esitetyt suositeltavat käytännöt.

Maihin meneville matkustajille on tehtävä yleisten sääntöjen mukainen maahantulotarkastus, ellei turvallisuuden ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arviointi osoita, että tarkastuksia ei tarvitse tehdä, kuten matkailijoille järjestettyjen (päivä)retkien kohdalla. Jos nimiluetteloon ei ole tullut muutoksia, ei ole tarpeen tarkastaa matkustajien matkustusasiakirjoja. Aluksesta poistuvien matkustajien on kuitenkin pidettävä matkustusasiakirjansa mukanaan ja näytettävä ne pyynnöstä rajavartijoille.

- c) Jos risteilyalus tulee satamasta, joka sijaitsee sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, ja poikkeaa kyseisellä alueella sijaitsevaan satamaan, maihin meneville matkustajille on tehtävä maahantulotarkastus yleisten sääntöjen mukaisesti, jos se on tarpeen turvallisuuden ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.

*** Esimerkki:**

– Risteilyalus lähtee Tunisista ja poikkeaa Palermon, Genovan ja Barcelonan satamassa.

Ks. tämän jakson 2.7 kohdassa esitetyt suositeltavat käytännöt.

⁹³ Esimerkiksi kun on kyse matkailijoille järjestetyistä (päivä)retkistä satamassa tehtävän pysähdysten aikana, kuten 2.7 kohdassa selitetään.

- d) Jos risteilyalus lähtee Schengen-valtiossa sijaitsevasta satamasta kohti satamaa, joka sijaitsee sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella, miehistölle ja matkustajille on tehtävä maastalähtötarkastus miehistön ja matkustajien nimiluetteloiden perusteella. Alukseen meneville matkustajille on tehtävä maastalähtötarkastus yleisten sääntöjen mukaisesti, jos se on tarpeen turvallisuuden ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.⁹⁴

*** Esimerkki:**

– Risteilyalus purjehtii Barcelonasta Tunisiin.

Ks. tämän jakson 2.7 kohdassa esitetyt suositeltavat käytännöt.

- e) Jos risteilyalus lähtee satamasta, joka sijaitsee sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, kohti toista kyseisellä alueella sijaitsevaa satamaa, maastalähtötarkastuksia ei saa tehdä. Näiden alusten miehistölle ja matkustajille on kuitenkin tehtävä tarkastukset vain, kun tämä on perusteltua sisäiseen turvallisuuden ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.⁹⁵

*** Esimerkki:**

– Risteilyalus purjehtii Genovasta Barcelonaan ja jatkaa sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelle (esim. Tunisiin).

Ks. tämän jakson 2.7 kohdassa esitetyt suositeltavat käytännöt.

- 2.5. Risteilyaluksen päällikön tai aluksen omistajan asiamiehen on toimitettava miehistö- ja matkustajaluettelot toimivaltaisille rajavartijoille viimeistään 24 tuntia ennen satamaan tuloa taikka viimeistään silloin, kun alus lähtee edellisestä satamasta, jos matkan kesto on alle 24 tuntia, tai jos seuraavaa käyntisatamaa ei tiedetä tai se on muuttunut matkan aikana, heti kun tämä tieto on saatavilla. Aluksen päällikölle on palautettava vastaanottovahvistus (allekirjoitettu jäljennös luettelo(i)sta tai sähköinen vastaanottotodistus), joka hänen on pyynnöstä esitettävä sinä aikana, jona alus on satamassa.

⁹⁴ Ks. alaviite 102.

⁹⁵ Ks. alaviite 102.

- 2.6. Matkustusasiakirjoja ei tarvitse leimata, jos rajavartijat päättävät sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella, että risteilymatkustajille ei tarvitse tehdä Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan nojalla yleisten sääntöjen mukaista tarkastusta. Nimiluetteloihin perustuvat tarkastukset tai muut riskiperusteiset tarkastukset poikkeavat Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan mukaisista tarkastuksista eivätkä johda leimaamiseen tai EES-tietueisiin.
- 2.7. Arvioidessaan turvallisuuteen ja maahanmuuttoon liittyviä riskejä määrittääkseen, ovatko maahantulo- tai maastalähtötarkastukset tarpeen, rajavartijoiden tulisi ottaa huomioon mm. seuraavat seikat: matkustajien kansalaisuus, laivayhtiöstä ja sen luotettavuudesta saatavilla olevat tiedot, mahdollisesti laadittu tilanneraportti ja hallussa olevat merkitykselliset tiedot, joita on voitu saada esim. muilta Schengen-valtioilta tai muilta naapurimailta, sekä risteilyreitti. Arvioinnissa olisi otettava huomioon myös se, että kustakin yksittäisestä matkustajasta on oltava toisiaan vastaavat maahantulo- ja maastalähtötietueet, jotta ehkäistään ”sallitun oleskeluajan ylittäneiltä virheellisesti vaikuttavien henkilöiden” (matkustajat, joista on maahantulo- mutta ei maastalähtötietuetta) ja ”sääntöjenvastaisesti maahantulleilta virheellisesti vaikuttavien henkilöiden” (matkustajat, jotka tulevat maastalähtötarkastukseen ilman maahantulotietuetta) ongelma. Näin varmistetaan EES-tietojen luotettavuus ja vältetään mahdolliset ongelmat, jotka liittyvät edellä mainittuihin kolmansien maiden kansalaisten puutteellisiin tietueisiin.

*** Suositeltavia käytäntöjä:**

Sellaisten risteilyalusten osalta, joiden reitillä on sekä Schengen-maiden että kolmansien maiden satamia, kolmansien maiden kansalaisten rekisteröimiseksi EES-järjestelmään suositellaan pääsääntöisesti

- Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukaisten *maastalähtötarkastusten* tekemistä, kun matkustajat (tai miehistö) saapuvat risteilyalukselle risteilynsä alussa,

- Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukaisten *maahantulotarkastusten* tekemistä, kun matkustajat (tai miehistö) poistuvat risteilyalukselta risteilynsä lopussa, - Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukaisten *maahantulo- ja maastalähtötarkastusten poisjättämistä matkailijoille järjestettyjen (päivä)retkien* yhteydessä Schengen-satamassa tapahtuvan pysähdyksen aikana,

- Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukaisten *maahantulo- ja maastalähtötarkastusten poisjättämistä risteilyalukseseen jäävien matkustajien* kohdalla Schengen-satamassa tapahtuvan pysähdyksen aikana.

Tämä ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta tehdä sisäiseen turvallisuuteen tai laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin mukaan risteilyalukselle Schengenin rajasäännösten liitteen VI mukaisia tarkastuksia (jotka poikkeavat Schengenin rajasäännösten 8 artiklan mukaisista tarkastuksista). Jos tällaisia tarkastuksia tehdään, tarkastettuja kolmansien maiden kansalaisia ei rekisteröidä EES:ään.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

3. **HUVIVENEIDEN TARKASTUKSET**

3.1. Huviveneet ovat urheilu- tai matkailutarkoituksessa käytettäviä veneitä.

3.2. Schengen-valtion alueella olevasta satamasta tulevissa tai sellaiseen lähteissä huviveneissä oleville henkilöille ei tehdä rajatarkastuksia, ja he voivat poiketa satamaan, joka ei ole rajanylityspaikka.

Kyseiset henkilöt ja/tai alukset on kuitenkin tarkastettava tarvittaessa laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella ja etenkin, jos asianomaisen Schengen-valtion alue on sellaisen valtion rannikon välittömässä läheisyydessä, joka ei kuulu sisäraajatarkastuksista vapautettuun alueeseen.

- 3.3. Sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta tuleva huvivene voi poikkeuksellisesti käydä satamassa, joka ei ole rajanylityspaikka. Tällaisissa tapauksissa aluksella olevien henkilöiden on ilmoitauduttava satamaviranomaisille saadakseen luvan käydä satamassa. Satamaviranomaisten on otettava yhteyttä lähimmän rajanylityspaikkana toimivan sataman viranomaisiin ja ilmoitettava aluksen saapumisesta. Ilmoitus matkustajista on tehtävä antamalla satamaviranomaisille luettelo aluksella olevista henkilöistä. Luettelo on saatettava rajavartijoiden saataville viimeistään satamaan saavuttaessa. Jos sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta tulevan huviveneen on ylivoimaisen esteen takia käytävä muussa satamassa kuin vahvistetussa rajanylityspaikassa, satamaviranomaisten on otettava yhteyttä lähimmän rajanylityspaikkana toimivan sataman viranomaisiin ja ilmoitettava aluksesta. Tämän poikkeuksen käytöstä ei saa tulla sääntöä, vaan se on rajoitettava poikkeuksellisiin olosuhteisiin, kuten ylivoimaisiin esteisiin (esimerkiksi äärimmäiset sääolosuhteet, lääketieteelliset hätätilanteet, koneen rikkoutuminen tai muut tekniset ongelmat tai osallistuminen etsintä- ja pelastustoimiin). Muita poikkeuksellisia olosuhteita, jotka voivat oikeuttaa poikkeuksen käytön, voivat olla urheilutapahtumat ja tilanteet, joille on ominaista poikkeuksellisen suuri huviveneiden määrä tietyllä maantieteellisellä alueella, mikä vaikeuttaa merkittävästi toiminnan lisääntymisen aiheuttamien ruuhkien hoitamista rajanylityspaikalla. Kaikissa näissä tapauksissa rajatarkastukset on tehtävä lähimmän (tai läheisen) rajanylityspaikan viranomaisten toimesta.
- 3.4. Tarkastuksessa on luovutettava asiakirja, joka sisältää veneen tekniset tiedot ja veneellä olevien henkilöiden nimet. Jäljennös tästä asiakirjasta on annettava maahantulosataman ja maastalähtösataman viranomaisille. Veneen asiakirjoissa on säilytettävä jäljennös tästä asiakirjasta niin kauan kuin vene on jonkin Schengenin säännöstöä täysimääräisesti soveltavan Schengen-valtion aluevesillä.

- 3.5. Huviveneille on tehtävä satunnaisia tarkastuksia laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnista riippumatta.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

4. RANNIKKOKALASTUSALUSTEN TARKASTUKSET

- 4.1. Rannikkokalastus on kalastusta aluksilla, jotka palaavat päivittäin tai 36 tunnin kuluessa sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevaan satamaan käymättä välillä tämän alueen ulkopuolella sijaitsevassa satamassa.
- 4.2. Jos rannikkokalastusalus palaa päivittäin tai 36 tunnin kuluessa rekisteröintisatamaan tai johonkin sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella olevaan toiseen satamaan käymättä kyseisen alueen ulkopuolella sijaitsevassa satamassa, sen miehistöä ei tarkasteta järjestelmällisesti.
- 4.3. Jos on olemassa laittoman maahanmuuton riski ja etenkin jos asianomaisen Schengen-valtion alue on kolmannen valtion rannikon välittömässä läheisyydessä, on suoritettava henkilöiden ja/tai alusten tarkastuksia.
- 4.4. Jos rannikkokalastus alusta ei ole rekisteröity sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevassa satamassa, sen miehistö on tarkastettava merenkulkijoita koskevien säännösten mukaisesti ([I jakson 5.3 kohta](#)). Aluksen päällikön on ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille miehistöluettelossa tapahtuneista muutoksista ja aluksella mahdollisesti olevista matkustajista.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

5. LAUTTAYHTEYKSIEN TARKASTUKSET

- 5.1. Jos lauttayhteydellä on satamia sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella, aluksella olevat henkilöt on tarkastettava. Seuraavia sääntöjä on noudatettava:

- a) EU:n jäsenvaltioiden, ETA:n ja Sveitsin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen on mahdollisuuksien mukaan otettava käyttöön erilliset kulkuväylät.
- b) Jalan liikkuvat matkustajat on tarkastettava yksittäin.
- c) Ajoneuvojen matkustajat on tarkastettava ajoneuvossa tai sen vieressä.
- d) Linja-autoissa matkustavia lauttamatkustajia pidetään jalan liikkuvina. Heidän on poistuttava linja-autosta tarkastusta varten.
- e) Raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kuljettajat ja heidän mukanaan olevat henkilöt on tarkastettava ajoneuvossa. Heidät on periaatteessa tarkastettava erillään muista matkustajista.
- f) Jotta tarkastukset sujuvat nopeasti, käytössä on oltava riittävä määrä tarkastusportteja.
- g) Matkustajien käyttämiin kulkuvälineisiin sekä tarvittaessa niiden lasteihin ja muihin kuljetettaviin tavaroihin on kohdistettava satunnaisetsintöjä erityisesti laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten havaitsemiseksi.
- h) Lauttaliikenteen alusten miehistöä on kohdeltava samalla tavalla kuin kauppa-alusten miehistöä.
- i) Edellä olevaa [tämän jakson 1.3 kohtaa](#) (matkustaja- ja miehistöluettelon toimittamista koskeva vaatimus) ei sovelleta. Jos aluksella olevista henkilöistä on laadittava luettelo yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä annetun neuvoston direktiivin 98/41/EY⁹⁶ mukaisesti, aluksen päällikön on toimitettava ensimmäisen Schengen-valtioiden alueella olevan tulosataman toimivaltaisille viranomaisille jäljennös tästä luettelosta viimeistään 30 minuuttia sen jälkeen, kun alus on lähtenyt sisärajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolella olevasta satamasta.

Tässä kohdassa esitetyt, Schengenin rajasäännösten liitteessä VI olevassa 3.2.9 kohdassa vahvistetut lauttayhteyksien tarkastuksia koskevat säännöt koskevat lautoilla tehtäviä tarkastuksia. Niihin tarkastuksiin, jotka tehdään lautan ulkopuolella

⁹⁶ Neuvoston direktiivi 98/41/EY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1998, yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä (EYVL L 188, 2.7.1998, s. 35).

oleville ajoneuvoille (ennen lautalle ajamista tai lautalta ajamisen jälkeen), voidaan soveltaa Schengenin rajasäännösten liitteessä VI olevassa 1.1.3 kohdassa vahvistettuja, maarajoja koskevia joustavampia sääntöjä. Ajoneuvoissa matkustavat henkilöt voivat yleensä jäädä ajoneuvoon tarkastuksen ajaksi. Jos kuitenkin olosuhteet sitä edellyttävät, henkilöitä voidaan pyytää nousemaan ajoneuvoistaan. Tällaisessa tilanteessa matkustajia voidaan ohjata myös kävelykaistoille.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

- 5.2. Jos sisäraajatarkastuksista vapautetun alueen ulkopuolelta tuleva lautta, joka pysähtyy useammin kuin kerran sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, ottaa matkustajia vain jäljellä olevaa kyseisellä alueella tehtävää matkaa varten, näille matkustajille olisi tehtävä maastalähtötarkastus lähtösatamassa ja maahantulotarkastus tulosatamassa. Ne henkilöt, jotka ovat olleet lautalla jo ennen pysähtymistä eivätkä ole nousseet lauttaan sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella, on tarkastettava tulosatamassa. Päinvastaista menettelyä olisi sovellettava silloin, kun määränpäänä on maa, joka ei kuulu sisäraajatarkastuksista vapautettuun alueeseen.

6. RAHTILIIKENNE SISÄRAJATARKASTUKSISTA VAPAUTETULLA ALUEELLA SIJAITSEVIEN SATAMIEN VÄLILLÄ

- 6.1. Rajatarkastuksia ei pitäisi tehdä samojen kahden tai useamman sisäraajatarkastuksista vapautetulla alueella sijaitsevan sataman väliselle rahtiliikenteelle, jossa ei käydä kyseisen alueen ulkopuolella sijaitsevassa satamassa ja joka muodostuu tavaroiden kuljetuksesta.

Näiden alusten miehistölle ja matkustajille olisi kuitenkin tehtävä tarkastukset vain, kun ne ovat perusteltuja sisäiseen turvallisuuteen ja laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella.

V JAKSO: Sisävesiliikenteen tarkastukset

1. SISÄVESILIIKENNE

- 1.1. Ulkorajan ylittävällä sisävesiliikenteellä tarkoitetaan kaikentyypisten veneiden ja kelluvien alusten käyttöä elinkeinon harjoittamiseen tai huviveneilyyn joissa, kanavissa ja järvissä.
- 1.2. Sisävesiliikenteen aluksille tehdään samat tarkastukset kuin yleensä meriliikenteen aluksille.
- 1.3. Aluksen miehistöön kuuluvilla tai vastaavilla henkilöillä tarkoitetaan elinkeinon harjoittamiseen käytettävien alusten päällikköä ja aluksella työskenteleviä henkilöitä, jotka mainitaan miehistöluettelossa, ja näiden henkilöiden aluksella oleskelevia perheenjäseniä.

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(liite VI\)](#)

OSA 3: RAJOJEN VALVONTA

1. VALVONNAN TARKOITUS

1.1. Valvomalla ulkorajoja muualla kuin rajanylityspaikoilla ja valvomalla rajanylityspaikkoja silloin, kun ne eivät ole auki, pyritään pääasiassa

- a) estämään luvattomat rajanylitykset,
- b) torjumaan rajatylittävää rikollisuutta,
- c) toteuttamaan rajan laittomasti ylittäneisiin henkilöihin kohdistuvia toimenpiteitä,
- d) pitämään yllä luotettavaa tilannetietoisuutta ja reaktiokykyä,
- e) tukemaan rajat laittomasti ylittävien henkilöiden tunnistamista ja rekisteröintiä.

1.2. Rajanylityspaikan johtavan rajavartijan on toteutettava tarvittavat toimet luvattomien rajanylitysten estämiseksi ja sijoitettava henkilöstöä ja muita resursseja rajoja valvomaan laittoman maahanmuuton ja rajatylittävän rikollisuuden riskien arvioinnin perusteella.

Käytettävät resurssit tulisi valita sen mukaan, onko kyseessä maaraja, sisävesiraja vai meriraja.

2. VALVONTAMENETELMÄT

2.1. Valvonta voidaan toteuttaa käyttämällä joko kiinteitä tai liikkuvia yksiköitä, jotka suorittavat tehtäviään

- a) partioimalla,
- b) sijoittumalla ongelmallisiksi tunnettuihin tai katsottuihin paikkoihin.

2.2. Valvontajaksoja ja -menetelmiä on muutettava usein ja yllättäen, niin että luvattomat rajanylitykset paljastuvat.

2.3. Partioitaessa tärkeintä on

- a) tarkkailla partiointialuetta,

- b) varmistaa, että partiointialueella ei ole yleiseen järjestykseen tai sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvia riskejä,
- c) tarkastaa sellaisten alueella olevien henkilöiden asiakirjat, joita partio ei tunne,
- d) pysäyttää epäilyttävät henkilöt, joilla ei ole asiakirjoja, ja pyytää heitä selostamaan tarkasti syyt alueella oleskeluun,
- e) pysäyttää ja viedä lähimmälle rajavartioasemalle henkilöt, jotka ovat ylittäneet tai yrittäneet ylittää rajan laittomasti, jotta asetukseen (EU) N:o 603/2013 liittyvistä syistä voidaan tunnistaa ja rekisteröidä vähintään 14-vuotiaat sääntöjenvastaisesti rajan ylittäneet ja turvapaikanhakijat sekä ottaa heidän sormenjälkensä,
- f) kerätä kaikki todisteet, jotka liittyvät luvattomiin rajanylityksiin tai muihin rajatapahtumiin.

Partioinnissa tulisi käyttää erityisiä jäljityskoiria. Partioinnin ja rajan tarkkailun tehostamiseksi tulisi käyttää myös helikoptereita, partioveneitä ja maastoajoneuvoja.

2.4. Sijoittauduttaessa aseisiin tärkeintä on

- a) tarkkailla paikkoja, jotka on katsottu laittomien rajanylitysten tai salakuljetuksen kannalta riskialttiiksi,
- b) pysäyttää ja viedä rajavartioasemalle henkilöt, jotka ovat ylittäneet tai yrittäneet ylittää rajan laittomasti.

2.5. Saatujen tietojen perusteella tulisi toteuttaa erityisoperaatioita salakuljetettujen ihmisten ja salakuljettajien kiinni ottamiseksi.

2.6. Valvontaa olisi tuettava integroiduilla ja kannettavilla teknisillä valvontajärjestelmillä ja laitteilla (esim. tutkat, miehittämättömät ilma-alukset, kameravalvonta, erilaiset anturit sekä infrapuna- tai lämpökamerat, jotta varmistetaan pimeänäkötoiminto).

*** Oikeusperusta:**

– [Schengenin rajasäännöstö \(13 artikla\)](#)

OSA 4: SÄÄDÖSLUETTELO

• EU:n oikeus:

- Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 Benelux-taloussiiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn [Schengenin sopimuksen soveltamisesta Schengenissä 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehty yleissopimus \(EYVL L 239, 22.9.2000, s. 19\)](#);
- [Neuvoston päätös 94/795/YOS](#), tehty 30 päivänä marraskuuta 1994, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan b alakohtaan perustuvasta yhteisestä toiminnasta jäsenvaltioissa oleskelevien kolmansista maista kotoisin olevien koululaisten matkustusmahdollisuuksista ([EYVL L 327, 19.12.1994, s. 1](#));
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 1683/95](#), annettu 29 päivänä toukokuuta 1995, yhtenäisestä viisumin kaavasta ([EYVL L 164, 14.7.1995, s. 1](#));
- [Euroopan unionin perusoikeuskirja \(EYVL C 364, 18.12.2000, s. 1\)](#);
- [Neuvoston direktiivi 2001/51/EY](#), annettu 28 päivänä kesäkuuta 2001, 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 26 artiklan määräysten täydentämiseksi ([EYVL L 187, 10.7.2001, s. 45](#));
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 333/2002](#), annettu 18 päivänä helmikuuta 2002, sellaisen lomakkeen yhtenäisestä kaavasta, johon kiinnitetään jäsenvaltioiden niille henkilöille myöntämät viisumit, joiden matkustusasiakirjaa lomakkeen laativa jäsenvaltio ei tunnusta ([EYVL L 53, 23.2.2002, s. 4](#));
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 1030/2002](#), annettu 13 päivänä kesäkuuta 2002, kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta ([EYVL L 157, 15.6.2002, s. 1](#));
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 693/2003](#), annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003, erityisen kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FRTD) käyttöön ottamisesta sekä yhteisen konsuliohjeiston ja yhteisen käsikirjan muuttamisesta ([EUVL L 99, 17.4.2003, s. 8](#));
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 694/2003](#), annettu 14 päivänä huhtikuuta 2003, asetuksessa (EY) N:o 693/2003 säädettyjen kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FRTD) yhtenäisestä kaavasta ([EUVL L 99, 17.4.2003, s. 15](#));
- [Neuvoston päätös 2004/265/EY](#), tehty 8 päivänä maaliskuuta 2004, Kiinan kansantasavallasta tulevien matkailijaryhmien viisumiasioita ja niihin liittyviä seikkoja koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan tekemisestä Euroopan yhteisön ja Kiinan kansantasavallan kansallisen matkailuhallinnon välillä (ADS) ([EUVL L 83, 20.3.2004, s. 12](#));

- Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EY\) N:o 851/2004](#), annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta ([EUVL L 142, 30.4.2004, s. 1](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY](#), annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella ([EUVL L 229, 29.6.2004, s. 35](#));
- [Neuvoston asetus \(EY\) N:o 2252/2004](#), annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, jäsenvaltioiden myöntämien passien ja matkustusasiakirjojen turvatekijöitä ja biometriikkaa koskevista vaatimuksista ([EUVL L 385, 29.12.2004, s. 1](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 896/2006](#), tehty 14 päivänä kesäkuuta 2006, yksinkertaistetusta menettelystä henkilötarkastuksissa ulkorajoilla siten, että jäsenvaltiot hyväksyvät kauttakulussa alueidensa läpi yksipuolisesti tietyt Sveitsin ja Liechtensteinin myöntämät oleskeluluvat ([EUVL L 167, 20.6.2006, s. 8](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 1931/2006](#), annettu 20 päivänä joulukuuta 2006, paikallista rajaliikennettä koskevan järjestelyn käyttöönotosta jäsenvaltioiden maaulkorajoilla sekä Schengenin yleissopimuksen säännösten muuttamisesta ([EUVL L 405, 30.12.2006, s. 1](#));
- [Neuvoston päätös 2007/801/EY](#), tehty 6 päivänä joulukuuta 2007, Schengenin säännösten määräysten täysimääräisestä soveltamisesta Tšekin tasavallassa, Viron tasavallassa, Latvian tasavallassa, Liettuan tasavallassa, Unkarin tasavallassa, Maltan tasavallassa, Puolan tasavallassa, Slovenian tasavallassa ja Slovakian tasavallassa ([EUVL L 323, 8.12.2007, s. 34](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 300/2008](#), annettu 11 päivänä maaliskuuta 2008, yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 2320/2002 kumoamisesta ([EUVL L 97, 9.4.2008, s. 72](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EY\) N:o 767/2008](#), annettu 9 päivänä heinäkuuta 2008, viisumitietojärjestelmästä (VIS) ja lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä viisumeja koskevasta jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta (VIS-asetus) ([EUVL L 218, 13.8.2008, s. 60](#));
- [Neuvoston päätös 2008/903/EY](#), tehty 27 päivänä marraskuuta 2008, Schengenin säännösten täysimääräisestä soveltamisesta Sveitsin valaliitossa ([EUVL L 327, 5.12.2008, s. 15](#));
- [Asetus \(EY\) N:o 810/2009](#), annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, yhteisön viisumisäännösten laatimisesta (viisumisäännöstö) ([EUVL L 243, 15.9.2009, s. 1](#));
- [Asetus \(EU\) N:o 265/2010](#), annettu 25 päivänä maaliskuuta 2010, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetuksen (EY) N:o 562/2006 muuttamisesta sellaisten henkilöiden liikkumisen osalta, joilla on pitkäaikaiseen oleskeluun tarkoitettu viisumi ([EUVL L 85, 31.3.2010, s. 1](#));

- [Neuvoston päätös 2011/842/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, Schengenin säännöstön määräysten täysimääräisestä soveltamisesta Liechtensteinin ruhtinaskunnassa \(EUVL L 334, 16.12.2011, s. 27\);](#)
- [Direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle \(EUVL L 337, 20.12.2011, s. 9\);](#)
- [Direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä \(EUVL L 180, 29.6.2013, s. 60\);](#)
- [Asetus \(EU\) N:o 604/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta \(Dublin-asetus\) \(EUVL L 180, 29.6.2013, s. 31\);](#)
- [Asetus \(EU\) N:o 603/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun asetuksen \(EU\) N:o 604/2013 tehokkaaksi soveltamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta annetun asetuksen \(EU\) N:o 1077/2011 muuttamisesta \(EUVL L 180, 29.6.2013, s. 1\);](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1082/2013/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, valtioiden rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista ja päätöksen N:o 2119/98/EY kumoamisesta \(EUVL L 293, 5.11.2013, s. 1\);](#)
- [Komission täytäntöönpanoasetus \(EU\) N:o 118/2014, annettu 30 päivänä tammikuuta 2014, niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, annetun neuvoston asetuksen \(EY\) N:o 343/2003 soveltamista koskevista säännöistä annetun asetuksen \(EY\) N:o 1560/2003 muuttamisesta \(EUVL L 39, 8.2.2014, s. 1\);](#)

- [Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 565/2014/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014](#), yksinkertaistetun järjestelmän käyttöönotosta henkilötarkastuksissa ulkorajoilla siten, että Bulgaria, Kroatia, Kypros ja Romania hyväksyvät yksipuolisesti tietyt asiakirjat kansallisia viisumejaan vastaaviksi alueidensa läpi tapahtuvaa kauttakulkua varten tai 180 vuorokauden pituisia ajanjaksoa kohden enintään 90 vuorokautta kestävää alueellaan oleskelua varten, sekä päätösten N:o 895/2006/EY ja N:o 582/2008/EY kumoamisesta ([EUVL L 157, 27.5.2014, s. 23](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/66/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014](#), kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ([EUVL L 157, 27.5.2014, s. 1](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2016/399, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016](#), henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) ([EUVL L 77, 23.3.2016, s. 1](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016](#), luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) ([EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi \(EU\) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016](#), luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta ([EUVL L 119, 4.5.2016, s. 89](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi \(EU\) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016](#), tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä ([EUVL L 132, 21.5.2016, s. 21](#));
- [Neuvoston päätös \(EU\) 2017/733, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2017](#), Schengenin tietojärjestelmää koskevien Schengenin säännösten määräysten soveltamisesta Kroatian tasavallassa ([EUVL L 108, 26.4.2017, s. 31](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018](#) Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ([EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018](#), Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta ([EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14](#));

- Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2018/1862](#), annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta ([EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/1806](#), annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske ([EUVL L 303, 28.11.2018, s. 39](#));
- [Neuvoston päätös \(EU\) 2018/934](#), annettu 25 päivänä kesäkuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmää koskevien Schengenin säännösten jäljellä olevien määräysten voimaansaattamisesta Bulgarian tasavallassa ja Romaniassa ([EUVL L 165, 2.7.2018, s. 37](#));
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2019/1157](#), annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä ([EUVL L 188, 12.7.2019, s. 67](#));
- [Komission täytäntöönpanopäätös C\(2020\) 395 final](#), annettu 28 päivänä tammikuuta 2020, komission päätöksen C(2010) 1620 final muuttamisesta siltä osin kuin on kyse viisumihakemusten käsittelyä ja myönnettyjen viisumien muuttamista varten laaditun käsikirjan (viisumikäsikirja I) korvaamisesta.

- **Kansainvälinen oikeus:**

- [Kansainvälisestä siviili-ilmailusta 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettu yleissopimus \(ICAO:n yleissopimus\), liitteet 2 ja 9;](#)
- [Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitettu eurooppalainen yleissopimus ja sen pöytäkirjat;](#)
- [Pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 allekirjoitettu Geneven yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna New Yorkissa 31 päivänä tammikuuta 1967 allekirjoitetulla pöytäkirjalla;](#)
- [Kansainvälisen meriliikenteen helpottamista koskeva yleissopimus \(FAL\), allekirjoitettu 9 päivänä huhtikuuta 1965;](#)
- [Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta \(EYVL L 114, 30.4.2002, s. 6\);](#)
- [ILO:n yleissopimus, joka koskee merenkulkijain kansallisia henkilöilystodistuksia \(N:o 185\), allekirjoitettu 19 päivänä kesäkuuta 2003;](#)
- [Kahdenväliset paikallista rajaliikennettä koskevat sopimukset;](#)

- [Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä \(EUVL C 384I, 12.11.2019, s. 1\).](#)

LISÄYS A

ILMOITUSMENETTELY

Kun jäsenvaltio⁹⁷ aikoo tehdä kohdennettuja tarkastuksia unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 a kohdan mukaisesti, sen on viipymättä ilmoitettava kohdennettujen tarkastusten aiotusta soveltamisesta

- a) muille jäsenvaltioille,
- b) Euroopan raja- ja merivartiostolle ja
- c) komissiolle.

Asianomainen jäsenvaltio voi päättää turvallisuusluokitella ilmoituksen tai osia siitä.

Ilmoituksessa on selvitettävä poikkeuksen perusteet, soveltamisala ja kesto, jotta voidaan varmistaa ilmoituksen tehokas vaikutus ja erityisesti jotta muut jäsenvaltiot, komissio ja raja- ja merivartiostot voivat esittää mahdollisia epäilyjä.

Perusteiden tueksi on esitettävä objektiivisia seikkoja, jotka ovat olennaisia silloin, kun järjestelmällisistä tarkastuksista on tarkoitus poiketa tietyillä rajanylityspaikoilla.

Asianomaisen jäsenvaltion olisi erityisesti esitettävä

- liikennevirran keskeiset ominaisuudet, esimerkiksi rajan ylittävät henkilöryhmät, asianomaisella (yhdeällä tai useammalla) rajanylityspaikalla;
- rajan ylittävien kolmansien maiden kansalaisten arvioitu osuus sekä rajan ylittävien unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden arvioitu osuus;
- maininta siitä, että väitetty odotusajan piteneminen johtuu järjestelmällisistä tarkastuksista (eikä esimerkiksi tietöistä rajanylityspaikan lähistöllä). Yleinen viittaus tulevaan lomakauteen ei ole tältä osin riittävä. Käytettävissä ei ole yleistä indikaattoria, joka osoittaisi kohtuuttoman vaikutuksen liikenteen sujuvuuteen ja joka soveltuisi kaikkiin jäsenvaltioihin tai rajanylityspaikkoihin. Kun arvioidaan kohtuutonta vaikutusta odotusaikaan, on otettava huomioon myös keskimääräinen odotusaika ja aiemmin koetut viivästykset;
- se, miten poikkeuksella korjataan kohtuuton vaikutus liikenteen sujuvuuteen asianomaisella (yhdeällä tai useammalla) rajanylityspaikalla.

Asianomainen (yksi tai useampi) rajanylityspaikka on täsmennettävä.

⁹⁷ Tässä asiakirjassa 'jäsenvaltiolla' tarkoitetaan myös neljää Schengen-alueeseen assosioitunutta maata.

Poikkeuksen suunnitellun keston on oltava oikeasuhteinen, eikä se saa ylittää sitä, mikä on tarpeen. Kunkin rajanylityspaikan osalta on mainittava suunniteltu poikkeuksen päättymispäivä. Toistaiseksi voimassa olevia poikkeuksia ei voida hyväksyä. Schengenin rajasäännösten 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on osoitettava riittävästi asianmukaista henkilökuntaa ja voimavaroja, jotta varmistetaan asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvien järjestelmällisten tarkastusten toteuttaminen.

Jäsenvaltion olisi täsmennettävä ilmoituksessa päivä, jona se on toimittanut riskinarvioinnin raja- ja merivartiostolle Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 a kohdan mukaisesti. Lisäksi sen olisi esitettävä riskinarvioinnissa havaitut keskeiset seikat, joiden pohjalta ilmoituksen vastaanottajat voivat ottaa kantaa tietoon perustuen.

Jos muilla jäsenvaltioilla, raja- ja merivartiostolla tai komissiolla on epäilyjä, jotka liittyvät jäsenvaltion aikomukseen poiketa käytännöstä tehdä tietokantojen käyttöön perustuvia järjestelmällisiä tarkastuksia, niiden on ilmoitettava epäilyistään asianomaiselle jäsenvaltiolle kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Jäsenvaltion on otettava nämä epäilyt huomioon.

Jäsenvaltioiden olisi luotava sisäiset viestintäkanavat, ja niiden on ilmoitettava niistä muille jäsenvaltioille ja komissiolle siten, että jäsenvaltion pysyvä edustusto lähettää ilmoituksen muiden jäsenvaltioiden pysyvien edustustojen yhteyshenkilöille sekä komission asiointipostilaatikkoon (<mailto:HOME-B1-BORDERS@ec.europa.eu>).

LISÄYS B

MENETTELY, JOTA NOUDATTAEN VOIDAAN POIKETA PERIAATTEESTA TEHDÄ ASIAANKUULUVIEN TIETOKANTOJEN KÄYTTÖÖN PERUSTUVIA JÄRJESTELMÄLLISIÄ TARKASTUKSIA SCHENGENIN RAJASÄÄNNÖSTÖN 8 ARTIKLAN MUKAISESTI, MUKAAN LUKIEN RISKINARVIOINTI

Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan 2 a kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat poiketa periaatteesta, jonka mukaan ulkorajat ylittävälle unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille tehdään asiaankuuluvien tietokantojen käyttöön perustuvat järjestelmälliset tarkastukset, edellyttäen, että seuraavat kaksi kumulatiivista edellytystä täyttyvät:

1. Asianomaisen jäsenvaltion on osoitettava, että unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille tehtävillä järjestelmällisillä tarkastuksilla on kohtuuton vaikutus liikenteen sujuvuuteen.
2. Ennen kuin asianomainen jäsenvaltio tekee päätöksen poikkeuksen soveltamisesta, sen on laadittava riskinarviointi, jossa osoitetaan, että tarkastusten tekeminen kohdennetusti unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille ei aiheuta turvallisuuteen liittyvää riskiä.

Tilapäistä poikkeamista koskevien säännösten tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi olisi selvennettävä seuraavia seikkoja, jotka liittyvät tarkastusten kohdennetusti suorittamista koskevan riskin arviointiin ja poikkeuksen soveltamista koskevan ilmoituksen jatkotoimiin:

A. Riskinarviointi

1. Jäsenvaltio, joka haluaa soveltaa poikkeusta, laatii riskinarvioinnin noudattaen yhteistä yhdenmukaista riskianalyysimallia (CIRAM).

Raja- ja merivartiostot kehittää tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa vakioraportointimallin, jossa hyödynnetään synergiaa muiden, jo olemassa olevien riskinarviointien ja haavoittuvuusarviointien kanssa, ja tarjoaa verkossa pääsyn tähän malliin.

2. Jos riskinarvioinnissa todetaan vähäinen [tai keskitason] uhka, arviointi toimitetaan raja- ja merivartiostolle vakioraportointimallia käyttäen ennen poikkeuksen käyttöönottoa. Poikkeuksellisissa olosuhteissa (esim. kun johonkin rajanylityspaikkaan saapuu odottamatta poikkeuksellisen suuri määrä EU:n/ETA:n/Sveitsin matkustajia) riskinarviointi voidaan toimittaa yhtä aikaa poikkeuksen täytäntöönpanon kanssa vain, jos ilmoituksessa on jo esitetty kattavat tiedot, jotka osoittavat välittömän ja kohtuuttoman vaikutuksen liikenteen sujuvuuteen tietyllä rajanylityspaikalla.

Schengenin rajasäännöstön 8 artiklan 2 a kohdan toisessa kohdassa todetaan seuraavaa: ”Riskinarvioinnissa on esitettävä syyt siihen, miksi tietokantojen käyttöön perustuvat tarkastukset rajataan väliaikaisesti kohdennettuihin tarkastuksiin, siinä on otettava huomioon

muun muassa kohtuuton vaikutus liikenteen sujuvuuteen ja siinä on esitettävä tilastoja matkustajista ja tilanteista, jotka liittyvät rajatylittävään rikollisuuteen. Sitä on päivitettävä säännöllisesti.” Koska poikkeuksia voidaan soveltaa vain unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluviin henkilöihin, riskinarvioinnissa olisi keskityttävä arvioimaan niitä riskejä, joita unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvat henkilöt aiheuttavat tietyillä rajanylityspaikoilla.

Käytännössä tämä merkitsee sitä, että Schengenin rajasäännösten 8 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettussa jäsenvaltion riskinarvioinnissa, joka on laadittu CIRAM-menetelmän ja mallin mukaisesti, on esitettävä seuraavat seikat:

- I. syy siihen, miksi tietokantojen käyttöön perustuvat tarkastukset rajataan väliaikaisesti kohdennettuihin tarkastuksiin, sekä määrällisiä tietoja (esim. ennakoitu matkustajavirta, käsittelyaika matkustajaa kohden tai muu vastaava tieto), jotka osoittavat kohtuuttoman vaikutuksen liikenteen sujuvuuteen valitulla (yhellä tai useammalla) rajanylityspaikalla sen jälkeen, kun kaikki keinot kapasiteetin lisäämiseksi on käytetty loppuun;
- II. sellaisten matkustajien arvioitu osuus unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien matkustajien kokonaismäärästä, jotka saattavat muodostaa uhan jonkin jäsenvaltion yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle, kansanterveydelle tai kansainvälisille suhteille sinä aikana, kun järjestelmällisiä tarkastuksia koskevaa poikkeusta sovelletaan, sekä näiden matkustajien yleisimmät profiilit;
- III. arvio poikkeuksen mahdollisesta vaikutuksesta jäsenvaltioiden turvallisuuteen eli yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen jne., mukaan lukien arvio poikkeuksen mahdollisesta vaikutuksesta asianomaisen jäsenvaltion ja muiden jäsenvaltioiden välisiin matkustusyhteyksiin.

Jos riskinarvioinnissa todetaan, että minkä tahansa jäsenvaltion yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen, kansanterveyteen tai kansainvälisiin suhteisiin liittyy suuria riskejä, poikkeusta ei myönnetä.

Jos riskinarvioinnissa todetaan, että jonkin jäsenvaltion yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen, kansanterveyteen tai kansainvälisiin suhteisiin liittyy vähäinen [tai keskitason] riski, asianomaisen jäsenvaltion olisi osoitettava, että kullakin asianomaisella rajanylityspaikalla havaittuja riskejä lievennetään asianmukaisten strategioiden ja keinojen avulla. Nämä strategiat ja keinot kuvataan raja- ja merivartiostolle toimitettavassa riskinarvioinnissa.

3. Raja- ja merivartiovirasto arvioi sille toimitetun riskinarvioinnin kyseisen jäsenvaltion kanssa sopimassaan määräajassa. Raja- ja merivartiovirasto voi käyttää omia resurssejaan ja tietojaan, erityisesti haavoittuvuusarviointien avulla kerättyjä tietoja, arvioidakseen jäsenvaltioiden toimittamia riskinarviointeja. Se voi pyytää neuvoja Europolilta ja muilta EU:n virastoilta.

- A. Jos riskinarviointi on epätäydellinen tai jos esitetyt tiedot eivät ole merkityksellisiä, raja- ja merivartioviraston on otettava mahdollisimman pian yhteyttä asianomaiseen jäsenvaltioon ja pyydettävä lisää tietoja/perusteluja.
Jos täydellistä riskinarviointia ei ole toimitettu raja- ja merivartioviraston kanssa sovitussa määräajassa, viraston olisi ilmoitettava asiasta muille jäsenvaltioille ja komissiolle sen jälkeen, kun se on esittänyt asianomaiselle jäsenvaltiolle viimeisen asiaa koskevan pyynnön.
- B. Jos asianomainen jäsenvaltio ja raja- ja merivartiovirasto eivät pääse yksimielisyyteen toimitetun riskinarvioinnin täydellisyydestä ja merkityksellisyydestä, ne pyrkivät kahdenvälisesti yhteisymmärrykseen kohtuullisessa määräajassa (enintään kahden viikon kuluessa).

Jos ne vielä sen jälkeen ovat erimielisiä, raja- ja merivartioviraston on ilmoitettava asiasta komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Raja- ja merivartiovirasto, asianomainen jäsenvaltio, komissio ja tarvittaessa muut jäsenvaltiot voidaan kutsua koolle. Komissio vastaa kokouksen järjestelyistä ja kutsuu mukaan asiaankuuluvia sidosryhmiä.

Raja- ja merivartioviraston näkemykset olisi toimitettava ensin riskinarvioinnin esittäneelle jäsenvaltiolle kommentointia varten. Raja- ja merivartioviraston on ilmoitettava näkemyksensä komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

4. Asianomaisen jäsenvaltion on päivitettävä riskinarviointi säännöllisesti. Tällöin sen olisi noudatettava A.1–A.3 kohtaa soveltuvin osin.

B. Ilmoitus aikomuksesta soveltaa poikkeusta sekä ilmoituksen jatkotoimet:

1. Asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa muille jäsenvaltioille, komissiolle ja raja- ja merivartiovirastolle aikomuksestaan soveltaa poikkeusta. Ilmoituksen olisi täytettävä tämän käsikirjan lisäyksessä A vahvistetut vähimmäisvaatimukset.

2. Jos jäsenvaltioilla, raja- ja merivartiovirastolla tai komissiolla on epäilyjä, jotka liittyvät jäsenvaltion aikomukseen tehdä tietokantojen käyttöön perustuvia kohdennettuja tarkastuksia, niiden on ilmoitettava epäilyistä viipymättä asianomaiselle jäsenvaltiolle. Muut jäsenvaltiot tai komissio voivat pyytää raja- ja merivartiovirastoa tarkistamaan, ovatko niiden epäilyt perusteltuja.

Jäsenvaltiot voivat ilmoittaa epäilyistään myös raja- ja merivartiostolle, komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Periaatteessa epäilyt olisi käsiteltävä kahdenvälisesti sen jäsenvaltion kanssa, joka on ilmoittanut aikovansa soveltaa poikkeusta, mutta epäilyjen määrän tai luonteen takia (esim. jos kaikki epäilyt liittyvät samaan asiaan) kaikki epäilyjä esittäneet osapuolet voidaan kutsua koolle, ja kokouksesta olisi ilmoitettava myös muille sellaisille osapuolille, joilla on oikeus esittää epäilyjä, mutta jotka eivät ole niin tehneet. Tällainen kokous voidaan kutsua koolle minkä tahansa sellaisen osapuolen aloitteesta, jolla on oikeus esittää epäilyjä. Komissio on vastuussa tällaisen kokouksen järjestämisestä ja toimii kokouksen puheenjohtajana.

3. Jäsenvaltion, joka aikoo poiketa tietokantojen käyttöön perustuvien järjestelmällisten tarkastusten tekemisestä unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille, on otettava nämä epäilyt huomioon.

4. Asianomaisen jäsenvaltion on raportoitava kuuden kuukauden välein komissiolle ja raja- ja merivartiostolle unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluville henkilöille tietokantojen perusteella tehtävien kohdennettujen tarkastusten soveltamisesta. Raporteissa olisi annettava yksityiskohtaisia tietoja kohdennettujen tarkastusten käytöstä tietyillä rajanylityspaikoilla, liikenteen sujuvuudesta niillä rajanylityspaikoilla, joihin poikkeusta sovelletaan, ja kohdennettujen tarkastusten vaikutuksesta asianomaisen jäsenvaltion yleistä järjestystä, sisäistä turvallisuutta, kansanterveyttä tai kansainvälisiä suhteita koskevan riskinarvioinnin kehitykseen.

Asianomaisen jäsenvaltion on esitettävä raportissaan vähintään seuraavat tiedot kunkin rajanylityspaikan ja kunkin sellaisen aikavälin osalta, jolloin poikkeusta on sovellettu:

- tarkka ajankohta, jolloin poikkeusta on sovellettu (alkamis- ja päättymisajankohta minuutin tarkkuudella, ilmaistuna koordinoituna yleisaikana (UTC));
- rajan ylittäneiden matkustajien lukumäärä eriteltynä kansalaisuuden ja kulkusuunnan (maahantulo/maastalähtö) mukaan;
- niiden unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä, joita ei ole tarkastettu maahantulon yhteydessä tietokantojen perusteella, eriteltynä kansalaisuuden ja kulkusuunnan (maahantulo/maastalähtö) mukaan;
- niiden unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä, jotka on tarkastettu tietokantojen perusteella, eriteltynä kansalaisuuden ja kulkusuunnan (maahantulo/maastalähtö) mukaan;
- kohdennettujen tarkastusten kohteeksi otettujen matkustajien osalta asiaankuuluvista tietokannoista saatujen osumien lukumäärä eriteltynä kulkusuunnan (maahantulo/maastalähtö), kansalaisuuden ja tietokannan mukaan.

Lisäksi asianomaisen jäsenvaltion olisi pyrittävä esittämään seuraavat taustatiedot kunkin rajanylityspaikan ja kuukauden osalta koko raportointikauden ajalta⁹⁸:

- rajan ylittäneiden matkustajien lukumäärä eriteltynä kansalaisuuden ja kulkusuunnan (maahantulo/maastalähtö) mukaan;
- järjestelmällisten tarkastusten aikana asiaankuuluvista tietokannoista saatujen osumien lukumäärä eriteltynä kulkusuunnan (maahantulo/maastalähtö) ja kansalaisuuden mukaan.

⁹⁸ Raportointivelvollisuutta voidaan tarkistaa ensimmäisen raportoinnin jälkeen.

LUETTELO RAJAVARTIJAN KÄSIKIRJAN LIITTEISTÄ

1. Luettelo rajavalvonnasta vastaavista kansallisista viranomaisista
2. Luettelo rajavalvonta-asioista vastaavista yhteyspisteistä jäsenvaltioissa
3. Luettelo yhteyspisteistä, jotka vastaavat maahantulo- ja maastalähtöleimasinten turvakoodeja koskevien tietojen vaihdosta
4. Luettelo rajanylityspaikoista
5. Luettelo ulkorajojen ylittämiseen oikeuttavista matkustusasiakirjoista, joihin voidaan liittää viisumi (= Viisumikäsi­kirjan liite 10 (sama otsikko))
6. Luettelo kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske (= Viisumikäsi­kirjan liite 1)
7. Kolmansien maiden kansalaisten, joilla on Schengen-valtion myöntämä viisumi tai oleskelulupa, kauttakulku Bulgariassa, Kyproksessa ja Romaniassa
8. Diplomaattipassien, virkapassien ja muiden virkamatkapassien haltijoita koskevat poikkeukset viisumivaatimuksesta (= Viisumikäsi­kirjan liite 5 ”Tietoa viisumivaatimuksia koskevistä kansallisista poikkeuksista”)
9. Pakolaisaseman saaneita ja kansalaisuudettomia henkilöitä koskevat poikkeukset viisumivaatimuksesta (= Viisumikäsi­kirjan liite 5 ”Tietoa viisumivaatimuksia koskevistä kansallisista poikkeuksista”)
10. Muut poikkeukset viisumivaatimuksesta (= Viisumikäsi­kirjan liite 5 ”Tietoa viisumivaatimuksia koskevistä kansallisista poikkeuksista”)
11. Henkilöitä, jotka työskentelevät korvausta vastaan, koskevat poikkeukset viisumivaatimuksesta (= Viisumikäsi­kirjan liite 5 ”Tietoa viisumivaatimuksia koskevistä kansallisista poikkeuksista”)
12. Luettelo niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilta vaaditaan lentokentän kauttakulkuviisumi

(= Viisumikäsi­kirjan liite 7:

– Liite 7A ”Yhteinen luettelo niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilta vaaditaan lentokentän kauttakulkuviisumi heidän kulkiessaan jäsenvaltioiden alueella sijaitsevien lentokenttien kansainvälisen alueen kautta”

- Liite 7B ”Luettelo niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilta vaaditaan lentokentän kauttakulkuviisumi heidän kulkiessaan tietyn jäsenvaltion / tiettyjen jäsenvaltioiden alueella sijaitsevien lentokenttien kansainvälisen alueen kautta”
 - Liite 7C ”Luettelo oleskeluluvista, joiden haltijoilta ei vaadita lentokentän kauttakulkuviisumia jäsenvaltioiden lentokentillä”)
13. Viisumitarrojen yhtenäinen kaava ja tiedot niiden teknisistä eritelmistä ja turvatekijöistä (= Viisumikäsikirjan liite 19 ”Viisumitarra”)
 14. Viisumitarran täyttöohjeet (= Viisumikäsikirjan liite 20 ”Viisumitarran täyttöohjeet”)
 15. ”Huomautuksia”-kenttään tarvittaessa merkittävät tiedot (= Viisumikäsikirjan liite 22 ”Viisumitarran ”Huomautuksia”-kenttään tehtävät kansalliset merkinnät”)
 16. Koneellisesti luettavan kentän täyttöohjeet (liite on tarpeeton, tiedot sisältyvät tämän käsikirjan liitteeseen 14)
 17. Täytettyjen viisumitarrojen mallit (lisäohjeistus) (= Viisumikäsikirjan liite 21 ”Esimerkkejä täytetyistä viisumitarroista”)
 18. Esimerkkejä jäsenvaltioiden myöntämistä viisumitarroista (joissa on valokuvat)
 19. Kauttakulkua helpottava asiakirja (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottava asiakirja (FRTD)
 20. Jäsenvaltioiden ulkoministeriöiden myöntämien korttien mallit
 21. Viisumihakemusten käsittelystä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia vastaavat euromääräiset maksut (ks. lisätiedot Viisumikäsikirjan II osan 4.4 kohdassa)
 22. Luettelo jäsenvaltioiden myöntämistä oleskeluluvista
 23. Jäsenvaltioiden myöntämien oleskelulupien mallit
 24. Asiakirjat maahantuloedellytysten täyttymisen toteamiseksi
 25. Kansallisten viranomaisten vahvistamat ulkorajan ylittämiseen vaadittavien varojen viitemäärät (= Viisumikäsikirjan liite 18)
 26. Vakiolomake lyhytaikaisen oleskelun kestoa koskevan edellytyksen täyttämistä koskevan todisteen hyväksyntää varten maahantuloleiman puuttuessa matkustusasiakirjasta
 27. Laitonta maahantuloa koskevan oletaman kumoamiseen leiman puuttuessa liittyvät kansalliset käytännöt

28. Vakiolomake rajalla pääsyn epäämistä varten, mukaan lukien vakiolomake, jolla viisumin mitätöinnistä tai kumoamisesta ilmoitetaan hakijalle ja jossa selvitetään mitätöinnin syy(t)
29. Toimintaohjeet viisumien myöntämiseksi rajalla kauttakulkumatalla oleville merimiehille, joilta vaaditaan viisumi (= Viisumikäsikirjan liite 26)
30. Luettelo koulun järjestämälle matkalle Euroopan unionissa osallistuvista koululaisista (= Viisumikäsikirjan liite 3)
31. Luettelo kansallisista viranomaisista, jotka on valtuutettu käsittelemään pyyntöjä tutustua SIS-järjestelmään tallennettuihin henkilötietoihin
32. Rajanylityspaikkojen kulkuväylien opasteiden mallit
33. Sopimuspuolten laatima yhdenmukainen lomakemalli kutsua, ylläpitositoumusta ja majoitusta koskevana todisteena käytettävästä asiakirjasta (= Viisumikäsikirjan liite 15 ”Näyte jäsenvaltioiden lomakkeesta, joka täytetään ylläpitositoumuksen ja/tai yksityismajoituksen todisteeksi”)
34. Pakolaisille ja kansalaisuudettomille henkilöille, joilla on toissijainen suojeluasema, myönnettävien asiakirjojen mallit
35. Yhteisten asiakirjojen mallit
36. Luettelo paikallista rajaliikennettä koskevista sopimuksista ja jäsenvaltioiden tätä liikennettä varten myöntämien lupien mallit
37. Luettelo alaikäisiä koskevista asioista vastaavista kansallisista yhteyspisteistä
38. Ohjeet, jotka koskevat EU:n alueelle palveluja tarjoamaan tulevien Turkin kansalaisten liikkumista EU:n jäsenvaltioiden ulkorajojen yli (= Viisumikäsikirjan liite 6)
39. Vakiolomake palauttamispäätöksen tunnustamista varten maitse tapahtuvan kauttakulun yhteydessä
40. Kansainvälisille kuljetustyöntekijöille annettava todistus
41. Covid-19-pandemiaan liittyvän laillisen oleskelun pidentäminen – kansalliset käytännöt
42. Ohjeet erosopimuksen edunsaajien kohtelusta

43. Niiden asiakirjojen malli, joita erosopimusten (EU-UK, IS/LI/NO-UK, CH-UK) edunsaajat voivat pitää hallussaan ennen kuin heillä on uusi oleskeluasiakirja, joka on myönnetty joko 21. helmikuuta 2020 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen C (2020) 1114 final⁹⁹ (ks. myös tämän käsikirjan liite 42) tai yhtäältä Islannin, Liechtensteinin ja Norjan ja toisaalta Sveitsin tekemien erosopimusten mukaisesti

⁹⁹ Komission täytäntöönpanopäätös, annettu 21 päivänä helmikuuta 2020, asiakirjoista, jotka jäsenvaltioiden on myönnettävä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen 18 artiklan 1 ja 4 kohdan ja 26 artiklan nojalla (C(2020) 1114 final).